

TÉMA: **Vojenská polícia**

**Úrad, ktorý
stráži kvalitu
zbraní**

**Vojaci pri
riešení
krízových
situácií**

Sily Severnej Kórey

Budíček pre malých hrdinov

Už po trinásty raz mali deti po transplantácii kostnej drene možnosť prežiť spoločné chvíle s rodinou v príjemnom prostredí. Pobyt pre malých pacientov, ktorí vyhrali boj s leukémiou, prvý raz organizovala nadácia Kvapka nádeje a uskutočnil sa v Účelovom zariadení Národnej rady SR v Častej – Papierničke. Takmer 70 detí zažilo výnimočné predpoludnie s vojakmi. Vojenský budíček, rozcvička či ukážky Čestnej stráže Ozbrojených síl SR, aj to mohli obdivovať malí pacienti. Deti si mohli vyskúšať hod granátom na cieľ, streľbu z airsoftových zbraní a obliecť uniformy čestnej stráže. Všetkých zaujala dynamická ukážka vojenských policajtov, ktorí so psom zadržovali nebezpečného páchatela a ukážka príslušníkov ženijného práporu v Seredi. Na programe participovali vojaci z Vojenskej polície Topolčany, vojenský kynológovia z Hronseku, potápači Ženijného práporu v Seredi, príslušníci Čestnej stráže OS SR a Regrutačná skupina z Bratislavy.

Foto: Ivan Kelement

Pavol Vitko
šéfredaktor

Ironici hovoria, že čím je policajt lepší vo svojej profesii, tým má menej kamarátov. Záleží však aj na nás, jeho (azda) kamarátoch, aby s nami „nemal robotu“. Pretože okrem iného platí pravidlo, ktoré vyslovil riaditeľ Vojenskej polície plk. Jaroslav Hamar: Nespoliehajte sa na to, že vás neodhalia! (str. 6 a 7). Vojenskej polícii sa ako téme tohto čísla venujeme tiež na stranách 8 až 13. Je na ňu zameraná aj naša (a vaša) Military English (43).

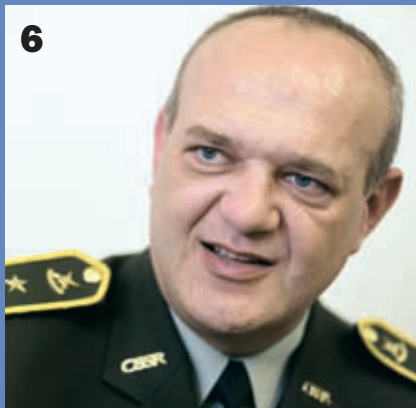
Tak ako (aj) v sídliskových garážach môžu začínať svetové kapely, podobne môžu vzniknúť skvelé myšlienky v oblasti bezpečnosti na internátnych izbách. Medzinárodné bezpečnostné fórum GLOBSEC skrslo v hlavách zopár študentov banskobystrickej Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bella. Od roku 2005 sa GLOBSEC zaradil vo svete bezpečnosti medzi najuznávanejšie konferencie. A ak minister obrany SR Martin Glváč vyslovil myšlienku prepojiť GLOBSEC s výstavami špeciálnej techniky IDET a IDEB, mohol by to byť dobrý krok pre obe strany (viac o GLOBSEC-u na str. 14 a 15).

V tomto čísle predstavujeme bývalého hlavného poddôstojníka OS SR šbnrtm. Richarda Fabriciusa v jeho prestížnej pozícii v škole NATO (s. 34). Tiež niekdajšieho šéfredaktora OBRANY pplk. v. z. Vladimíra Mečiara, ktorý sa v civile uplatnil ako zdravotník (36 - 37). Prinášame informácie o najnovšej laserovej zbrani amerického námorníctva (19), píšeme o výzbroji severokórejskej armády (20 - 21) a predstavujeme náš rezortný Úrad pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátne overovanie kvality (26 - 27).

O tom, kto cez vojnu ukradol vyhľadávaným bojovníkom proti fašizmu posledný bochník chleba napísala pre OBRANU naša spolupracovníčka Aílsa Domanová (44 - 45). V máji sme si pritom spomenuli aj na slovenských ženistov, ktorí pred 20 rokmi vycestovali plniť úlohy do misie UNPROFOR v bývalej Juhoslávii. My si to doma možno ani neuvedomujeme, aký to bol dôležitý krok v rámci etablovania sa Slovenska v medzinárodnom prostredí. Krajiny, ktorá len čo vznikla, už bola (aj) prostredníctvom svojich vojakov schopná a ochotná pomáhať iným. A aj keď sme sa pôsobeníu Slovákov v misii UNPROFOR venovali v OBRANE takmer celý minulý rok, spomeňme si ešte raz na našich vojakov, ktorí pri plnení služobných povinností v tejto misii a v následnej misii UNTAES položili svoje životy. Boli to rtm. Igor Rigo (1993), čat. Vladimír Grman (1994) a npor. Dušan Chrašč (1996). Česť ich pamiatke.

Na obálke: Vojenská polícia je súčasťou Ozbrojených síl SR od ich vzniku • Foto: Ivan Kelement

4 Systém pomoci vojakov v krízových situáciách

6 Rozhovor s plukovníkom
Jaroslavom Hamarom, riaditeľom
Vojenskej polície

9 Vojenská policajti v Afganistane

14 GLOBSEC aj o obrane

19 Laserová zbraň pre americké námorníctvo

20 Severokórejská výzbroj

22 Automobily odolné mŕtvam

26 Úrad pre obrannú štandardizáciu

32 Šbnrtm. Richard Fabricius velí v škole NATO

34 Záchranari

36 Vojaci v civile: bývalý šéfredaktor
OBRANY je zdravotník

39 Štýl: Valentina Tereškovová a jej
nasledovníčky

Nájdete nás aj na internetových adresách www.mosr.sk/obrana/ a www.mosr.sk/ebulletin/

Informácie o distribúcii OBRANY vám poskytneme na e-mailovej adrese obrana@mod.gov.sk

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXI. • č. 6/2013 • Redakčná uzávierka 13. 5. 2013 • Do výroby zadané 16. 5. 2013 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR, Komunikačný odbor • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847 e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Zástupca šéfredaktora: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 45, 0903 820 996, e-mail: miloslav.sceпка@mod.gov.sk • Redaktor: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Vedúca vydania a jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJÁČKOVÁ, tel.: 0960 31 30 54, e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk • Fotoeditor: Mgr. Ivan KELEMENT, tel.: 0960 31 28 06, 0903 820 698, e-mail: ivan.kelement@mod.gov.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Grafická úprava: Adrian MOLČAN • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, Komunikačný odbor MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana • Tlač: Slovenská Grafia, a.s., Bratislava • © Ministerstvo obrany SR, EČ 41208, ISSN 1336-1910.

Vojaci a občania pri riešení krízových situácií

Kto rozhoduje o vyslaní vojakov na plnenie úloh pri živelných pohromách alebo ekologických katastrofách? Kto a kedy môže povolať občanov z civilu na plnenie vojenských povinností? A na základe akých predpisov môžu povolaní vojaci využiť v čase vojny napríklad vozový park podnikateľských subjektov? Iste, je mier, ale je dobré, aby sme vedeli odpovede aj na tieto otázky.

MO SR vo vzťahu k riešeniu krízových situácií v Slovenskej republike plní z hľadiska rozsahu a zodpovednosti dve rozdielne funkcie. Pri krízových situáciách vyplývajúcich z tzv. nevojenských ohrození (výnimočný stav, núdzový stav) a v mimoriadnej situácii plní v rámci krízového manažmentu na území Slovenska podpornú úlohu v prospech iných orgánov verejnej moci. Pri riešení krízových situácií vyplývajúcich z vojenských ohrození (vo vojnovom stave a v čase vojny), plní naopak riadiacu úlohu. Vtedy ostatné zložky krízového manažmentu vykonávajú úlohy v prospech obrany štátu.

Národný krízový manažment

V posledných rokoch je rezort obrany čoraz častejšie konfrontovaný s požiadavkami civilných orgánov na zabezpečenie účasti profesionálnych vojakov a poskytnutie potrebných prostriedkov na riešenie tzv. nevojenských ohrození. Ide pritom o

priemyselné či technologické havárie, ale predovšetkým o rôzne živelné pohromy, ako sú snehové kalamity, povodne, požiare či iné udalosti, ktoré svojim charakterom a rozsahom ohrozujú životy, zdravie a majetok občanov vo veľkom rozsahu.

Na základe poznatkov z aplikačnej praxe v tomto kontexte vedenie MO SR postupne prijalo viaceré dokumenty, a to predovšetkým v podobe smerníc či nariadení ministra obrany. Nadväzne na tieto interné normatívne akty vydal náčelník GŠ OS SR súbor svojich nariadení, ktoré obsahujú úlohy pre príslušných veliteľov a náčelníkov v ozbrojených silách na riešenie konkrétnych situácií.

Prvým predpokladom úspešného a efektívneho pôsobenia príslušníkov ozbrojených síl je ujasnenie si toho, kto a za akých okolností môže žiadať o nasadenie profesionálnych vojakov pri rôznych živelných pohromách, haváriách a iných mimoriadnych udalostiach a kto tieto požiadavky

schvaľuje. Všeobecne o nasadenie profesionálnych vojakov pri rôznych živelných pohromách haváriách a iných mimoriadnych udalostiach, pri ktorých sú ohrozené životy a zdravie osôb alebo majetok, môžu žiadať štátne orgány, obce alebo vyššie územné celky v súlade s ustanoveniami zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách SR v znení neskorších predpisov.

Právomoci veliteľov

Na základe takejto žiadosti adresovanej miestne príslušnému veliteľovi ten môže o nej osobne rozhodnúť v jemu určenom rozsahu v súlade s Nariadením ministra obrany SR č. 1/2012 o určení rozsahu pôsobnosti veliteľa pri rozhodovaní o okamžitom použití ozbrojených síl a o nevyhnutnej logistickej podpore potrebnej na riešenie mimoriadnej udalosti.

Ak rozsah pôsobnosti osloveného veliteľa vojenského útvaru postačuje na riešenie mimoriadnej udalosti a veliteľ vojenského

útvary môže vojakov a logistickú podporu poskytnúť, poskytne ich bezodkladne. Vykonať činnosť samostatne a operatívne, pričom informuje svojho nadriadeného veliteľa. Ak veliteľ osloveného vojenského útvaru nie je schopný vyhovieť žiadosti, pretože nemá požadovaný počet vojakov a potrebnú logistickú podporu, zasiela žiadosť príslušných civilných orgánov nadriadenému veliteľovi. O poskytnutí vojakov a logistickej podpory rozhodne v rozsahu svojej pôsobnosti príslušný nadriadený veliteľ.

O okamžitom použití vojakov a logistickej podpory na riešenie mimoriadnej udalosti rozhodujú veliteľ vojenského útvaru, veliteľ zväzku, veliteľ pozemných síl, veliteľ vzdušných síl, veliteľ síl výcviku a podpory a náčelník GŠ OS SR. O okamžitom použití vojakov a logistickej podpory na riešenie mimoriadnej udalosti rozhoduje v rozsahu svojej pôsobnosti aj veliteľ útvaru Vojenskej polície a riaditeľ Vojenskej polície.

Okrem uvedenej formy poskytnutia síl a prostriedkov ozbrojené sily pôsobia aj v integrovanom záchrannom systéme. A to ako ostatná záchranná zložka, ktorá poskytuje odbornú, zdravotnú, technickú a ďalšiu potrebnú pomoc v tiesni na základe vyzvania koordinačným strediskom alebo operačným strediskom tiesňového volania. Môže to byť aj na základe pokynu svojho dispečerského pracoviska. V týchto prípadoch veliteľ vojenského útvaru, ktorý má požadovanú pomoc v tiesni vo svojej podriadenosti, ju poskytne a informuje o tom nadriadeného. O výzve na poskytnutie pomoci v tiesni, ktorú poskytnúť nemôže, bezodkladne informuje nadriadeného veliteľa.

Činnosti s poskytnutím pomoci koordinuje a zabezpečuje GŠ OS SR.

Čas vojny alebo vojnového stavu

Poskytnutie pomoci zo strany ozbrojených síl v prospech orgánov verejnej moci na riešenie krízových situácií v SR je jedna strana mince. Tou druhou je, či ozbrojené sily majú dostatok síl a prostriedkov na plnenie aj takýchto rozmanitých úloh. O to viac, že súčasná právna úprava neumožňuje dopĺňanie ozbrojených síl a potrebných prostriedkov na riešenie mimoriadnych situácií. Úlohy ako pomoc pri kalamiťách či ekologických haváriách musia vojaci plniť len pri tzv. mierových počtoch.

Podstatne iná situácia nastáva pri aplikácii ustanovení ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu či výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov. Podľa tohto ústavného zákona môže prezident v čase vojny alebo v čase vojnového stavu, v čase výnimočného alebo núdzového stavu okrem nariadenia výkonu mimoriadnej služby profesionálnym vojakom nariadiť výkon mimoriadnej služby aj vojakom v zálohe povolaným na výkon odbornej prípravy. To sú to vojaci v zálohe, ktorí sú zaradení v aktívnych zálohách. Tiež môže povolať

na výkon mimoriadnej služby vojakov v zálohe. O povolávaní občanov, vojakov zálohe, na výkon mimoriadnej služby rozhoduje prezident SR na návrh vlády. Navyše, v čase vojny a vojnového stavu môže prezident okrem uvedeného povolať aj registrovaných občanov, ktorí sú odvodení na základe odvodného konania, na výkon alternatívnej služby. V tomto prípade ide

Podľa ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. môže prezident republiky v čase výnimočného alebo núdzového stavu povolať na výkon mimoriadnej služby vojakov v zálohe.

o tých registrovaných občanov a vojakov v zálohe, ktorí v stave bezpečnosti odpreli výkon riadnej vojenskej služby. Prezident môže tiež nariadiť čiastočnú alebo všeobecnú mobilizáciu ozbrojených síl.

Podľa zákona č. 345/2012 Z. z. o niektorých opatreniach v miestnej štátnej správe od 1. januára 2013 prešla zodpovednosť za povolávanie vojakov v zálohe, za povolávanie registrovaných občanov na výkon mimoriadnej služby či vykonanie odvodov registrovaných občanov a realizáciu mobilizácie na obvodné úrady v sídlach krajov. Tieto úlohy plnia podľa trvalého bydliska dotknutých občanov.

Slobody a povinnosti

Rovnako na základe ustanovení ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov možno v nevyhnutnom rozsahu a na nevyhnutný čas obmedziť základné práva a slobody. Tiež možno občanom uložiť niektoré povinnosti na celom území SR alebo na jeho časti.

Jedným z obmedzení je aj výkon vlastného práva k hnutelným veciam. Napríklad príkazom poskytnúť motorové vozidlá pre potreby ozbrojených síl alebo verejných služieb. Tiež možno obmedziť nedotknuteľnosť obydlia na ubytovanie vojakov, príslušníkov ozbrojených zbraní alebo evakuovaných osôb. Konkrétne obmedzenie základných práv a slobôd sa vždy realizuje na základe vykonávacieho predpisu – zákona. Na účely obrany štátu upravuje realizáciu týchto opatrení zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky, ktorý ustanovuje v čase vojny a vojnového stavu právomoci a možnosti obvodnému úradu aj v týchto bodoch:

● ukladať právnickým osobám, fyzickým osobám oprávneným na podnikanie a fyzickým osobám povinnosť poskytnúť vecné prostriedky na plnenie úloh obrany štátu tak, aby nedošlo k ohrozeniu zásobovania základnými potravinami, vodou, energiami, zdravotníckym zabezpečením a k ohrozeniu základnej veterinárnej ochrany územia,

● ukladať vyššie uvedeným subjektom povinnosť poskytnúť ubytovanie príslušníkom ozbrojených síl, ozbrojených zbraní, Hasičského a záchranného zboru a osobám, ktoré plnia úlohy hospodárskej mobilizácie,

● ukladať fyzickým osobám pracovnú povinnosť pre potreby ozbrojených síl.

Zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane SR v znení neskorších predpisov v § 28 určuje aj to, že za obmedzenie vlastného práva alebo užívacieho práva, za poskytnutie vecného prostriedku či splnenie pracovnej povinnosti patrí dotknutej právnickej osobe, fyzickej osobe oprávnenej na podnikanie a fyzickej osobe peňažná náhrada. Peňažnú náhradu poskytuje príslušný obvodný úrad, ktorý o obmedzení práva rozhodol. Peňažná náhrada je splatná do šiestich mesiacov od uzavretia mieru alebo od skončenia vojnového stavu.

Uvedený zákon zároveň upravuje termíny na uplatnenie náhrady nákladov spojených s prepravou vecného prostriedku z miesta, kde sa nachádza, na miesto jeho poskytnutia a späť. Dotknuté subjekty si ho uplatňujú na obvodnom úrade podľa trvalého pobytu fyzickej osoby alebo sídla právnickej osoby do jedného mesiaca od dňa jeho poskytnutia. Na riešenie vyššie uvedených náhrad sa vzťahujú právne predpisy ako napríklad Zákoník práce alebo Občiansky zákoník.

Príprava systémových opatrení

MO SR v súčasnosti, v kontexte záverov a odporúčaní strategického hodnotenia obrany, pripravuje súbor koncepčných a systémových opatrení a výstupov, ktoré budú komplexne riešiť problematiku rozvoja obranného systému štátu s dôrazom na skvalitnenie a zefektívnenie procesov riadenia obrany štátu ako integrálnej súčasti riadenia štátu v krízových situáciách. Tieto opatrenia budú vychádzať nielen z nového politicko-obranného a zdrojového rámca rozvoja rezortu obrany, ale budú zohľadňovať aj skúsenosti z doterajšej aplikačnej praxe. Je zrejmé, že ich následné premietnutie do príslušných všeobecne záväzných právnych predpisov prinesie pozitívne zmeny aj v dnes diskutovaných otázkach.

Text: Marián Božik

(autor je riaditeľ Odboru stratégie a riadenia obrany Sekcie obrannej politiky MO SR)

Foto: Peter Dovina

Riaditeľ Vojenskej polície
plk. Jaroslav Hamár:

Nespoliehajte sa na to, že vás neodhalia!

Činnosť Vojenskej polície sa skladá z dvoch ťažiskových oblastí. Jednou z nich je pôsobenie v medzinárodnom krízovom manažmente, ktoré je hodnotené na výbornú a často sa o ňom hovorí. Riaditeľ Vojenskej polície plukovník Jaroslav Hamár (1966) by bol rád, keby sme rovnako dobre vnímali aj drobnú dennodennú „mravčiu“ prácu jeho kolegov v rámci policajného výkonu doma na Slovensku. Hoci nie je taká populárna. Napríklad na úseku dopravy, poriadkovej služby či pri ochrane objektov a prevencii...

Ako sa vyvíjala protispoločenská činnosť v rezorte obrany za rok 2012?

Vojenská polícia v roku 2012 v trestnom konaní evidovala 347 podozrení zo spáchania trestných činov. V porovnaní s predvlastným rokom to predstavuje pokles o 38 trestných vecí, teda o 9,9 %. Trestných činov bolo 70, čo je o 9 menej ako v roku 2011. Z celkového počtu sa v šiestich prípadoch viedlo konanie voči civilným osobám. Trend znižovania trestnej a protispoločenskej činnosti pritom v našom rezorte pokračuje od roku 2007.

Aká je objasnenosť?

V roku 2012 bolo ukončených 315 trestných vecí, v nich sú zarátané aj vyšetrované prečiny, ktoré sa stali pred rokom 2012. Trestné činy sme objasnili na 61,4 %, čo je o poznanie viac, ako sa darí v civile Policajnému zboru. Je to však dané aj tým, že páchatelia trestnej činnosti v našom rezorte sú vojaci alebo civilní zamestnanci rezortu a sú spravidla známi. Necelých 40 % sú neznámi páchatelia, ktorí páchajú trestnú činnosť vo vojenských výcvikových priestoroch. Ich skutky často súvisia s krádežami materiálu, ktorý potom ako železný šrot predajú v zberných su-

rovinách. Spôsobia však svojou činnosťou oveľa väčšie škody, ako zaň dostanú v zberných surovinách.

Po priestupkoch v oblasti dopravy sa v rámci vojenskej trestnej činnosti v uplynulom roku najčastejšie vyskytovalo podozrenie z prečinu vyhýbania sa služobnému úkonu alebo výkonu vojenskej služby. To je v rozpore s vojenským povolaním. Prečo k tomu dochádza?

Prečiny tohto typu boli v roku 2012 naozaj druhým najčastejšie sa vyskytujúcim podozrením z vojenskej trestnej činnosti. Celkovo sme zaevidovali 35 prípadov. Pozitívne je, že v porovnaní s rokom 2011 sme zaznamenali pokles o 25,5 %. Protiprávne konanie podozrivých spočívalo v napríklad neodôvodnenom a opakovanom nedostavení sa do zamestnania, v požívaní alkoholických nápojov alebo omamných a psychotropných látok pred nástupom do služby alebo zamestnania či v nedodržiavaní liečebného režimu. Alebo nepredložili majetkové priznania, zaznamenali sme aj úmyselné poškodzovanie zdravia, nedodržanie služobného času, predloženie falšovaných alebo pozmenených lekárskeho potvrdení. A prí-

činy? Profesionalizácia armády prináša aj niektoré negatívne javy. Jedným z nich je i to, že noví uchádzači o toto povolanie si ho vyberajú najmä z dôvodu umiestnenia na pracovnom trhu, no neuvedomujú si, čo všetko si vyžaduje a že najmä v oblasti disciplíny je na nich prísnejší zákonný meter, nie iba prepustenie zo služobného pomeru.

Ako často „úradoval“ alkohol?

Z celkového počtu 347 trestných vecí bolo 44 spáchaných pod vplyvom alkoholu (12,7 %), pričom v roku 2011 to bolo 24 z 385 evidovaných trestných vecí (6,2 %). Je to o 20 prípadov viac, čo je 83,3 %. Vnímate to ako značný nárast. Možno je to aj preto, že pozornosť Vojenskej polície sa vlni výrazne zamerala aj na nedovoľené požívanie alkoholických nápojov v ozbrojených silách. Treba povedať, že zo spomenutých 44 prípadov sa 23 prípadov udialo mimo služby, čiže za volantom súkromného motorového vozidla. Ďalších päť prípadov bolo pred nástupom do služby, jeden sa stal počas liečebného režimu v Novej Polianke. Až 37 prípadov spáchali profesionálni vojaci z hodnostného zboru mužstva a poddôstojníkov.

A čo drogy?

Pod vplyvom drog bolo v roku 2012 spáchaných 11 prípadov porušenia zákona, čo je o dva menej ako predtým. Zaznamenali sme aj jeden prípad prečinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov. Aj preto sa v jednotlivých útvaroch Vojenskej polície venujú skupiny našich príslušníkov osвете týkajúcej sa drogovej kriminality.

Poviete nám aspoň niektoré z konkrétnych trestných činov?

Môžem uviesť stratu dvoch zbraní, pričom pri rozboře videozáznamu z útvaru, kde došlo k odcudzeniu, sme zistili viacero pochybení vojakov dozornej služby. Alebo doslova polnočnou naháňačkou pokračovalo nerešpektovanie dopravnej značky „Stoj, daj prednosť v jazde“ pri Vranove nad Topľou. Keď napokon hliadka Policajného zboru vojaka predsa len vlni 13. mája zadržala, mal v dychu 0,84 mg/l alkoholu.

Do akej miery ste museli vlni „robiť poriadok“ medzi svojimi približne 400 podriadenými?

V roku 2012 evidovala Vojenská polícia iba jeden prípad podozrenia z trestného činu nášho príslušníka. Podozrenie súviselo so spáchaním zločinu ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 Trestného zákona a prečinu výtržníctva podľa § 364 ods. 1 Trestného zákona. Prípad sme s poukúzaním na ustanovenie § 200 a § 202 Trestného poriadku odovzdali do vyšetrovania Odboru kriminálnej polície OR PZ Banská Bystrica.

Súvisia niektoré priestupky, možno aj trestné činy s nevedomosťou, alebo s nepoznaním zákonov?

Páchatelia sa skôr spoliehajú na to, že ich konanie nebude odhalené. Stalo sa aj to, že vydaný rozkaz nekorešpondoval so zákonmi. Dlhé roky som slúžil v Policajnom zbore a môžem porovnať, že v ozbrojených silách máme právne povedomie nižšie. Aby sme predchádzali trestnej činnosti páchanej z dôvodu nepoznania zákonov organizuje Vojenská polícia v útvaroch prednášky a školenia.

Sedemnásteho apríla ste na zhromaždení pracovníkov poverených prevenciou hodnotili ich činnosť. Spokojný, nespokojný?

Prevencia kriminality je vždy lacnejšia ako sú následky trestnej činnosti. Pri poslednom rozboře sme nastavili novšiu verziu hodnotení tých, ktorí ju vykonávajú. Aby sa nestávalo to čo v minulosti – že ju vykonávali len formálne. Do systému sme zapracovali aj merateľné ukazovatele a verím, že prevencia sa ešte skvalitní.

V apríli dvaja príslušníci slovenskej Vojenskej polície prevzali v Prahe vyznamenanie od českého ministra obrany Vlastimila Pičeka a náčelníka Generálneho štábu AČR generálporučika Petra Pavla za plnenie

úloh v spoločnom česko-slovenskom tíme v Afganistane. Do ktorých ďalších misií pripravujete vyslať svojich podriadených?

V súčasnosti Vojenská polícia vyslala svojich príslušníkov do dvoch operácií. Na Cypre v misii UNFICYP máme šiestich v štruktúre medzinárodnej polície, kde slúžia aj s Britmi, Argentínčanmi a Maďarmi. Jeden z našich je zástupca britského veliteľstva jednotky. Hodnotia ich veľmi pozitívne. V operácii ISAF v súčasnosti pôsobí sedem slovenských vojenských policajtov. Z nich sú dvaja dôstojníci na veliteľstvách, jeden psovod s drogovým psom a štyria slúžia v patrolách spolu s Američanmi a Rumunmi. Naše stavy na Cypre sa dlhodobo nemenili. Opakom je operácia v Afganistane, kde sme oproti predchádzajúcim rotáciám v septembri posilnili medzinárodnú poli-

Čoraz naliehavejšie potrebujeme modernizovať systém spojenia, ktorý už je technicky a materiálne zastaraný. Verím však, že postupne príde k obmene.

cijnú jednotku o 2 poddôstojníkov. Zároveň sme vyslali dôstojníka a poddôstojníka do spoločného česko-slovenského tímu s francúzskymi, portugalskými a rumunskými kolegami v Národnom policajnom výcvikovom centre vo Wardaku, kde školili príslušníkov afganskej polície.

A ďalšie oblasti medzinárodnej spolupráce?

Najväčším a zároveň najvýznamnejším je projekt MNMPBAT (Mnohonárodný prapor vojenskej polície), v ktorom aktívne pôsobíme spolu s Českom, Chorvátskom a Poľskom od roku 2005. Po piatich cvičeniach (2008-2012), ktoré postupne prebehli vo všetkých členských krajinách, sme s naším praporom absolvovali certifikáciu podľa noriem NATO, kde sme vlni dosiahli hodnotenie „Combat Ready“. V súčasnosti prebiehajú rokovania o možnom nasadení praporu do operácie medzinárodného krízového manažmentu. Aktívne pôsobíme v rámci MP Panelu NATO, kde sa spolupodieľame na príprave doktrín a smerníc pre prácu Vojenskej polície krajín Aliancie. Vo sfére vojenskej polície v rámci NATO je vybudovanie MP COE (centra výnimočnosti vojenskej polície) v poľskej Bydgoszczy. Začne pôsobiť od leta tohto roka a našim záujmom je obsadiť pozíciu vedúceho jedného z oddelení dôstojníkom slovenskej Vojenskej polície.

Činnosť Vojenskej polície upravuje zákon č. 346/2005 o štátnej službe profesionálnych vojakov. V čom je takpovediac príúzyk?

Súčasná právna úprava zákona je pre Vojenskú políciu relatívne postačujúca. Až na oblasť kariérneho postupu poddôstojníkov Vojenskej polície do hodnotného zboru dôstojníkov. Teda do manažérskych pozícií tak, ako to je v Policajnom zbore Slovenskej republiky. S tým súvisí okrem iného (ne)možnosť vyslania najlepších poddôstojníkov na vysokoškolské štúdium na náklady služobného úradu ako to bolo v minulosti. Napríklad na Policajnú akadémiu. V oblasti konkurenčných výberov máme ako relatívne malá jednotka našťastie výnimky, inak by to bolo dosť zlé...

Čo by ste potrebovali modernizovať?

Podobne ako v celom rezorte aj my máme značnú časť techniky zastaranú. Či už je to lakovaná alebo nelakovaná technika, malé terénne vozidlá alebo malé obrnené vozidlá. Čoraz naliehavejšie potrebujeme modernizovať systém spojenia, ktoré je technicky a materiálne zastarané. Verím však, že postupne príde k obmene.

Predtým ste vydali Metodické pokyny riaditeľa Vojenskej polície pre výber najlepšieho vojaka hodnotného zboru poddôstojníkov Vojenskej polície. Kto bol za posledné dva roky najlepší a prečo?

Titul Najlepší poddôstojník Vojenskej polície je individuálne ocenenie za príkladné plnenie služobných povinností a zároveň je pozitívnu motiváciu najmä pre služobne mladších príslušníkov. V roku 2011 bol ocenený starší inštruktor Skupiny všeobecného výcviku Oddelenia výcviku Centra výcviku a kynológie Vojenskej polície nrtm. Bc. Vladimír Bobuľa. Už štyri razy pôsobil v operáciách medzinárodného krízového manažmentu a v roku 2011 poskytol vážne zraneným účastníkom cestnej premávky účinnú prvú pomoc.

A najlepší poddôstojník za rok 2012?

Stal sa ním starší inšpektor skupiny policajného výkonu z Útvaru Vojenskej polície Banská Bystrica rtn. Bc. Radoslav Chebeň z Liptovského Mikuláša. Aj on plní všetky povinnosti na sto percent a robí dobré meno Vojenskej polícii doma aj v zahraničí. V operácii ISAF začínal ako člen patroly. Postúpil a stal sa prvým slovenským policajným vyšetrovateľom v Afganistane. Svojou činnosťou zachránil kamióny a kontajnery, ktorých hodnota bola vyčíslená nad jeden milión dolárov. Vďaka nemu sa podarilo zatknúť civilných zamestnancov základne, ktorí boli zapletení do podvodných obchodov. Aj preto ho minister obrany Martin Glváč uviedol vlni do siene slávy MO SR. Celé velenie Vojenskej polície je na týchto kolegov hrdé. Ale aj na ostatných, ktorí povolanie vojenského policajta berú nielen ako prácu, ale ako poslanie.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Vojenská polícia

Vojenská polícia Armády ČSFR vznikla 21. januára 1991 na základe Rozkazu ministra obrany ČSFR č. 76/1990 z 29. decembra 1990. Vytvorila sa reformou dovtedajšej Tankovej a automobilovej inšpekcie (TAI). V Trenčíne sa utvorilo Veliteľstvo Vojenskej polície Veliteľstva Východného vojenského okruhu (neskôr Veliteľstva Východ). Jej prvým veliteľom bol generálmajor Jiří Egg. Zostal veliteľom Vojenskej polície aj po rozdelení ČSFR a vzniku Slovenskej republiky.

Vojenská polícia je policajnou službou, ktorá v rozsahu vymedzenom zákonom plní úlohy policajnej ochrany Ministerstva obrany SR, Ozbrojených síl SR, zložiek podieľajúcich sa na plnení úloh Ozbrojených síl SR, vojenských objektov a priestorov, vojenského materiálu, ako aj majetku štátu v správe alebo v užívaní rozpočtovej organizácie, príspevkovej organizácie alebo štátneho podniku, ktorých zriaďovateľom ale-

bo zakladateľom je ministerstvo obrany. Ďalej v priestoroch a na miestach, kde prebiehajú vojenské operácie alebo vojenské akcie. Na čele Vojenskej polície je jej riaditeľ (v súčasnosti plukovník Jaroslav Hamár), ktorého vymenúva a odvoláva minister obrany. Riaditeľ VP je ministrovi aj priamo podriadený.

Súčasná organizačná štruktúra Vojenskej polície pozostáva z riaditeľstva, ktoré je dislokované v Trenčíne, zo štyroch útvarov (Bratislava, Topoľčany, Banská Bystrica a Prešov) a Centra výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkanová – Hronsek.

Príslušníci Vojenskej polície plnili úlohy pri ochrane majetku a osôb nielen na území Slovenska, ale aj v zahraničí. Boli so slovenskými vojakmi od ich prvej misie UNPROFOR na území bývalej Juhoslávie, až po súčasné operácie ALTHEA na území Bosny a Hercegoviny, UNFICYP na Cypre a operáciu ISAF v Afganistane. Práve v Afganistane pôsobia od decembra 2010 aj psovodi Vojenskej polície. Okrem toho sú vojenský policajti súčasťou medzinárodnej Vojenskej polície (IMP) na základni Kandahar a dvaja slovenskí vojenský policajti pôsobili premiérovu v rámci 4. výcvikovej jednotky Vojenskej polície Armády ČR v Národnom výcvikovom centre Afganskej polície vo Wardaku.

Z hľadiska medzinárodnej spolupráce je veľmi významná účasť slovenských vojenských policajtov v mnohonárodnom prápore Vojenskej polície NATO (MNPBAT), ktorý pod vedením Poľska tvoria vojenský policajti z Českej republiky, Chorvátska a Slovenska. Práve s Vojenskou políciou Armády ČR je najrozšírenejšia spolupráca v rôznych oblastiach činnosti Vojenskej polície. V mnohých smeroch prispeli slovenským vojenským policajtom skúsenosťami, odbornou i metodickou pomocou aj príslušníci Vojenskej polície armády USA.

Slováci vo Wardaku

Dvaja slovenskí vojenský policajti z prešovského útvaru Vojenskej polície kapitán Martin Marko a rotmajster Vladimír Jendruš sa v apríli vrátili z pôsobenia v Afganistane. Boli ako prví Slováci súčasťou 4. výcvikovej jednotky Vojenskej polície úlohového zoskupenia Armády ČR ISAF. Pôsobili spoločne s českými, francúzskymi, portugalskými a rumunskými kolegami v Národnom policajnom výcvikovom centre vo Wardaku, kde sa školili príslušníci afganskej polície.

V priebehu svojej misie pomohli mentorovaním v neľahkých prírodných podmienkach a napäť bezpečnostnej situácii pripraviť vyše 1 800 nových afganských policajtov. Vojenský policajti pôsobili dlhodobo vo vysokej nadmorskej výške (cca 2 400 metrov nad morom).

Práca v tatranských výškach

Rotmajster Vladimír Jendruš, ktorý má zas sebou pôsobenie v operácii ALTHEA v Bosne a Hercegovine, KFOR v Kosove i v operácii ISAF v strážnej jednotke v Kandahare nešiel do Wardaku s nejakými veľkými očami. „Naopak, tak trochu

Zo sveta vojenskej polície

Kým európske krajiny sa napospol pridržiavajú tradičného modelu fungovania vojenskej polície ako zložky primárne určenej na plnenie úloh pri zabezpečovaní disciplíny a poriadku vo vojenských objektoch, priestoroch a na miestach, kde prebiehajú vojenské operácie alebo vojenské akcie – s aditívnym poslaním odhaľovať a vyšetrovať vojenské trestné činy, chrániť majetok, zabezpečovať osobnú bezpečnosť vybraných osôb a pomáhať pri výcviku poriadkových síl v operáciách MKM –, v iných štátoch a regiónoch sveta sú úlohy a postavenie „empíkov“ nezriedka zložitejšie, aj bizarnejšie.

Napríklad v Brazílii nielenže každá zo zložiek ozbrojených síl má svoj vlastný policajný zbor – armáda, námorníctvo aj letectvo –, ale navyše tu

existuje druhý typ vojenskej polície (Polícia Militar), ktorá podlieha štátu, resp. jednotlivým zväzovým štátom brazílskej federácie. Do nočnej mory kompetencií vstupujú ešte oddiely verejnej bezpečnosti, zložené z najskúsenejších príslušníkov Polícia Militar z jednotlivých štátov: nasadzujú ich na žiadosť guvernéra v prípade vážnej bezpečnostnej krízy.

Podobne komplikované to majú u protinožcov: v austrálskych ozbrojených silách existuje tiež niekoľko odnoží vojenskej polície – svoj vlastný policajný zbor majú pozemné sily, letectvo i námorníctvo. Letecká polícia – nazývaná Royal Australian Air Force Security Police – má dokonca vlastných kynológov. A aby toho nebolo málo, trestné činy väčšieho rozsahu, spáchané niektorým z mužov či niekto-

rou zo žien v uniforme, vyšetroje osobitná vyšetrovacia služba.

Tretou krajinou, v ktorej policajný dozor nad uniformami berú skutočne vážne, je Portugalsko. Nielenže tu pozemné, vzdušné aj námorné sily majú svoju vlastnú vojenskú políciu, ale špecialitou je aj Polícia Marítima, obdoba pobrežnej stráže, poverená ostrahou námornej základne v Lisabone a iných objektov na pobreží.

V Kanade si aj civil dvakrát rozmyslí, či bude spoza ostnatého drôtu plotu obkolesujúceho kasárne strúhať na tých vnútri posmešné gestá: kanadská vojenská polícia (Canadian Forces Military Police – CF MP) má totiž právomoc zadržať a obviňovať páchateľa priestupku či prečinu aj z radov civilných občanov za predpokladu, že k takému prečinu či priestupku dôjde v priestoroch alebo na

obyvateľstvom, nečakal nejaké zázraky. No ako hovorí, niektorí ho naozaj príjemne prekvapili svojím prístupom. A čo predstavovalo pre frekventantov najväčší problém? Asi pochopiť, prečo sa vlastne majú učiť niečo nové, iné. Všetci bolo presvedčení, že predsa vedia ovládať kalašnikov. Veď je to zbraň, s ktorou si väčšina z nich tykala od útleho detstva. Niektorí z nich síce vedia z tejto zbrane strieľať, no neovládajú napríklad precíznosť a pudovú streľbu. Maximálnu spokojnosť som cítil, keď sa skončil kurz a moji zverenci dostali certifikát. Darilo sa nám to napriek drobným problémom. Usilovali sme sa pritom vyvarovať akýchkoľvek zbytočných konfliktov s frekventantmi. Ešte pred samotným kurzom sme mali sedenia, na ktorých sme sa zjednotili na postupoch a prístupoch. Potom po každom týždni kurzu sme znova zhodnotili úspechy i neúspechy,“ hovorí úspešný inštruktor, ktorý učil frekventantov aj taktike sprevádzania a ochrany konvoja, postupom pri jeho napadnutí. Prácu rotmajstra Jendruša ocenil aj veliteľ Medzinárodného tréningového centra (ITC) vo Wardaku francúzsky plukovník Jerome Delcambre. Spoločne s kapitánom Martinom Markom spomína na oslavu Vianoc. Na Vianoce, ktoré boli už jeho tretie v zahraničnej operácii, francúzsky veliteľ na každého pamätal darčekom...

Čo odhalili skeny?

Pre kapitána Marka bolo pôsobenie vo Wardaku novou výzvou a skúsenosťou. Podľa neho išlo o to, ako sa človek na rozdiel od predchádzajúcich misií vyrovná s nárokmi práce v úzkom medzinárodnom tíme, vykonávajúcom len policajné činnosti. Predtým v Kandahare na bráne to bolo iné, rovnako ako v KFOR v Kosove. Martin bol spoločne s niektorými

aj s malou dušičkou, či zvládnem všetky úlohy. Ale hneď po prvých pár týždňoch som zistil, že to pôjde. Vo Vyškove sme mali spoločne s Čechmi dobrú prípravu, predchádzajúci rok som absolvoval Stanag 3 z angličtiny. Nijaký problém nebol ani z odbornej stránky. Napokon, som už 11 rok v ozbrojených silách,“ hovorí Vladimír. Od začiatku bol inštruktorom kurzu SWAT. Ten je určený pre vybraných príslušníkov Afganskej národnej polície. Bol zodpovedný za výučbu taktiky a manipulácie so zbraňami. Prvý kurz viedol od októbra do konca decembra. Nasledovala približne 3-týždňová prestávka a zasa ďalší kurz. V prvom mal 23 policajtov, v druhom až 34. To bolo podľa neho už na hranici možností. Prvý kurz pritom viedlo 8 inštruktorov (2 Francúzi, 2 Portugalci, 2 Rumuni, Čech a Slovák), no v druhom kurze už bol okrem rotmajstra Jendruša len Francúz a dvaja Portugalci.

„Bežný deň sa začínal o ôsmej hodine rozcvičkou. Mali sme štyri hlavné oblasti výcviku: fyzickú prípravu, sebaobranu, zbrane a taktiku. Ja som zodpovedal

najmä za prípravu v oblasti zbraní. Mal som na starosti všetky typy, ktoré používa afganská polícia. Od pištole Smith & Wesson Sigma, cez kalašnikov (AK-47) až po RPG-7 či guľomet PKM. Výcvik sme končievali zhruba o pol dvanástej a od pol druhej sme cvičili do pol piatej či šiestej. Snažili sme sa, aby výcvik nezasahoval do ich zvyklostí. Modlili sa tri razy cez deň. Vždy všetko však záviselo od toho, ako sa snažili a ako boli schopní preberať tematiku v ten deň zvládnuť. Zisťovali sme, aké majú skúsenosti. Väčšina z nich prišla z bežných policajných jednotiek. Niektorí už boli v kurze SWAT, ale až na výnimky boli v polícii krátko, len okolo štyroch rokov. To je pre tento typ policajnej činnosti predsa len málo. Zhruba 90 percent ľudí v kurze malo menej ako 30 rokov,“ približuje Vladimír svoju prácu.

S kalašnikovom si tykajú

Po svojej predchádzajúcej skúsenosti z Afganistanu na bráne ECP-3 v Kandahare, kde prichádzal do styku s civilným

majetku v správe ministerstva národnej obrany. Inými slovami: každý kto vkročí do takýchto priestorov, automaticky podlieha jurisdikcii CF MP, na ktorú prechádzajú práva z Trestného zákonníka.

V Írsku, odkiaľ pochádza väčšina prisťahovalcov do Severnej Ameriky, dotiahli právomoci vojenskej polície ešte ďalej: historicky jej prislúchalo nielen žalárovanie politických väzňov vo vojenských väzniciach, ale z jej členov sa regrutovali aj ostrostrelci do popravných čiat (naposledy v rokoch 1939 – 1946). Dnes majú jednotky vojenskej polície v tejto ostrovnej krajine na starosti zabezpečovanie ochrany väčšiny vojenských objektov a niektorých civilných budov (írsky parlament). Navyše, plnia nezastupiteľnú ceremoniálnu rolu.

Azda najznámejšími vojenskými policajtmi sú Arma dei Carabinieri na Apenínskom polostrove. Tvoria jeden z troch talianskych policajných zborov, a ich počet je naozaj úctyhodný – pri-

bližne 120 000 mužov a žien v typických modrých uniformách a vysokých

kožených čizmách. Carabinieri bojovali v každom konflikte, do ktorého sa Taliansko zapojilo od roku 1871, a v posledných rokoch preukázali svoju pro-

fesionalitu v operáciách MKM vrátane Kosova, Afganistanu a Iraku. Získali si takú reputáciu profesionality a dokonalých organizovanosti v medzinárodných misiách, že boli v roku 2004 požiadaní o založenie a prevádzkovanie Centra

kolegami zodpovedný za odhaľovanie a vyhodnocovanie možných hrozieb voči samotnému kempu či výcvikovému tímu. Boli plne zodpovední za sken každého nového frekventanta i pracovníka, ktorý chcel pôsobiť v základni. To znamená za zber biometrických údajov, ich samotné vyhodnotenie. Aj za vyhľadávanie potenciálnych páchatel'ov, ktorí mali v minulosti záznam v registri, alebo boli usvedčení z toho, že sa zúčastnili na činnosti proti koalíčným vojskám v Afganistane. Ich cieľom bolo zabrániť útokom z vnútra základne, ktoré sú v Afganistane dosť časté v obdobných školiacich centrách. Kapitán Marko sa stretával s miestnymi autoritami z okolia základne (staršinami obcí, riaditeľmi škôl...). Vypomáhali im humanitárne pomocou, dekami, stanmi, prikrývkami, potravinami a ďalším materiálom. Na revanš získavali od nich informácie o pohybe povstaleckých skupín vo svojom okolí. Kapitán Marko na základe skenovania a zberu informácií veľmi rýchlo pochopil, že značná časť frekventantov kurzu prišla do polície len preto, aby mali oni a ich rodiny aspoň nejaký príjem...

„Naša činnosť bola korunovaná úspechom, keď sme odhalili ľudí, ktorí sa pokúsili infiltrovať do základne, najmä medzi študentov. Ďalší boli odhalení už na základni a ušli. Počas svojej prítomnosti robili kampaň proti koalíčným silám a afganskej vláde a jej ozbrojeným zločkám. Študentom sa dokonca vyhrážali, že keď neopustia tábor a rady polície, tak si nájdu ich rodiny a pomstia sa im. Pri našej práci sa nám aj podarilo odhaliť jednu, pôvodne celkom korektnú osobu a zdroj informácií. Nakoniec sa ukázalo, že má priamu rodinnú väzbu na lídra miestnej talibanskej bunky. Mali sme, pravdaže, informácie aj z iných zdrojov.

výnimočnosti na výcvik jednotiek vojenskej polície pre medzinárodné misie. Osobitnou odnožou vojenskej polície je Guardia di Finanza, ktorá má na starosti odhaľovanie a potieranie pašeráctva, colnú ostrahu, vyšetrovanie finančných zločinov a obchodu s drogami.

Podobné, hoci v určitom smere (para) militantnejšie postavenie má vojenská polícia v Srbsku, ktorej jednotka zvaná Kobra je široko-ďaleko uznávaná ako najlepšie vycvičená a najpripravenejšia na protiteroristické operácie, boj s organizovaným zločinom, ochranu dezignovaných osôb, vyslobodzovanie rukojemníkov a záchranné operácie. Kobra vznikla ešte v roku 1978 z rozhodnutia vtedy juhoslovanskeho ministra obrany. Dnes sa o nej v zasvätených kruhoch hovorí s rovnakou bážňou ako o oddieloch britských SAS či nemeckých GSG9.

Azda nakomplikovanejšie majú vojenskú políciu zaradenú v systéme

A keď nám ďalší človek hovoril, že v jeho oblasti nepôsobí žiadna povstalecká skupina (a my sme vedeli, že skutočnosť je iná), tak sme tomuto človeku neverili. Samozrejme, dôvody prečo nám klamali boli rôzne (niektorí sa báli, iní otvorene s týmito skupinami spolupracovali...),“ približuje Martin svoju prácu.

Základňa sa nachádzala v blízkosti veľmi dôležitej komunikácie (H1) a hor-

ského priesmyku do provincie Logar, cca 2 400 metrov nad morom, medzi horami, na náhornej plošine. Slováci zažili aj zimu (aj keď miestni im hovorili, že tá tohtoročná bola pomerne mierna). Boli mrazy okolo mínus 20 stupňov a napadlo snehu, ale trvala len niečo viac ako mesiac. Na Slovensku v obdobných nadmorských výškach by bolo toho snehu oveľa viac, aj mrazy by boli

Španieli. Popri „malých“ jednotkách vojenskej polície podriadených jednotlivým ozbrojeným silám (pozemné sily, vzdušné sily, námorníctvo) tu operuje vojenská organizácia podriadená vojenskej disciplíne s „civilným“ názvom Guardia Civil. Historicky bola Guardia Civil zodpovedná za udržiavanie poriadku na vidieku; dnes jej právomoci siahajú od zabezpečovania ochrany španielskeho premiéra a členov vlády, cez riadenie vojenskej dopravy až po protiteroristické akcie s jurisdikciou na celom území Španielska, a to vrátane civilného obyvateľstva.

No a záverečným bonbónikom sú Spojené štáty: každá zo štyroch súčastí ozbrojených síl USA – pozemné sily, námorníctvo, letectvo, námorná pechota – má vlastnú vojenskú políciu, ale každá má zároveň pridelený aj oddiel civilnej polície, podriadený ministerstvu obrany (DoD Police). Ich úlohou je dozerať na dodržiavanie poriadku a bezpečnosti

v budovách, priestoroch a na inom majetku vo vlastníctve alebo správe ministerstva obrany USA.

Kriminálne činy spáchané príslušníkmi ozbrojených síl USA však vyšetrojú separátne agentúry ako napríklad CID (bežné trestné činy v armáde), CI (trestné činy ohrozujúce národnú bezpečnosť), NCIS (trestné činy v námorníctve a námornej pechote), OSI (vzdušné sily), CGIS (vyšetrovací úrad pobrežnej stráže). K tomu ešte DCIS, civilná agentúra priamo podriadená ministerstvu obrany a PFPA (Pentagon Force Protection Agency).

V Afganistane a Iraku plnili a plnia jednotky vojenskej polície americkej námornej pechoty množstvo bojových úloh akými sú napríklad ozbrojený sprievod konvojov, hliadkovanie, osobná ochrana dôstojníkov, eskorta a stráženie zajatcov a podobne.

Text: (Cc)
Foto: defense.gov

krutejšie. V týchto podmienkach však najviac trpeli Portugalci.

Chlapci, vieme o vás

Martin na svojom úseku pracoval s dvoma Francúzmi a Portugalcom. Vytvorili dobrý kolektív. Táto rotácia na rozdiel od predchádzajúcich nechodila veľmi po okolí základne. Miestnych predstaviteľov si vzhľadom na zložitú bezpečnostnú situáciu v provincii a okolí základne volali k sebe na základňu. Raz sa však už schyľovalo k útoku. „O pol deviatej večer ma stiahli na pracovisko. Oznámili mi, že 800 metrov od základne máme skupinu talibancov, ktorí idú na nás. Išli sme si to preveriť. A keď to mám dnes s odstupom času tak trochu odľahčene komentovať, tak sa im oznámilo: Chlapci vieme o vás a o tom, čo chystáte a sme pripravení vás odraziť. Videli, že žiadny moment prekvapenia nemôžu využiť. Spočítali si, že by im hrozili veľké straty, tak sa radšej stiahli,“ spomína kapitán Marko.

Podľa neho práca v kempe pri výučbe afganských policajtov rozhodne mala zmysel. „Ukázali sme im cestu. Už je na nich, či budú po nej kráčať, alebo nie. Koniec koncov, v Afganistane presviedčaním len o svojej pravde nič nedosiahnete. Skôr naopak,“ pripomína kapitán Marko. Spoluprácu so slovenskými vojenskými policajtmi veľmi pozitívne hodnotil aj veliteľ spoločnej jednotky český kapitán Michal Wojnar. „Za tie mesiace sa nám podarilo vytvoriť výborný kolektív. Keby bola v budúcnosti znova taká možnosť, bolo by mi čťou plniť úlohy spoločne v medzinárodnej operácii so Slovákami,“ vyhlásil.

Text: Jozef Žiak

Foto: autor, archív VP

Mnohonárodný prápor vojenskej polície

História práporu sa začala písať po pražskom summite NATO v roku 2002, keď bola schválená nová stratégia: Dohoda o spôsobilostiach. Jedným z jej výsledkov bolo vytvorenie špecifických jednotiek: NATO Response Force (NRF). S cieľom zvýšiť spôsobilosti Aliancie v oblasti nasaditeľných síl bojového zabezpečenia a bojovej podpory odsúhlasili Poľsko, Česká republika, Slovensko a Chorvátsko (pôvodne sa do projektu zapojilo aj Bulharsko) výstavbu mnohonárodného práporu Vojenskej polície NATO.

Prápor sa skladá z veliteľstva, štábu, jednotiek, skupiny vyšetrovateľov a logistickej podpory. Veliteľstvo obsadzujú jednotlivé krajiny na princípe rotácie. V tomto roku je veliteľom práporu český podplukovník Roman Gottfried. Poľsko ako vedúca kraji-

na projekte prispieva do práporu rotou vojenskej polície, ostatné krajiny vrátane Slovenska jednotkami v sile čaty. Okrem toho všetky štáty vysielajú svojich zástupcov do štábu práporu, skupiny vyšetrovateľov a poľská strana zaisťuje aj logistické zabezpečenie činnosti práporu. Doteraz sa uskutočnilo päť medzinárodných cvičení práporu (v roku 2008 v Poľsku, v roku 2009 v Českej republike, v roku 2010 v Chorvátsku, ktoré bolo po prvý raz hodnotené podľa metodiky NATO pre certifikáciu CREVAL, v roku 2011 u nás na Slovensku na Lešti a uplynulý rok 2012 znova v Poľsku). Práve na tomto cvičení Sharp Lynx 2012 bol prápor certifikovaný podľa noriem NATO CREVAL. Bolo potvrdené, že jednotky práporu sú schopné bojového nasadenia.

Spoločný výcvik psovodov

Spolupráca vojenských polícií Českej republiky a Slovenska sa v poslednom období rozvíja aj vďaka spoločnému pôsobeniu v mnohonárodnom prápore vojenskej polície NATO. Intenzívna je aj v prípade psovodov.

Aj preto si hlavný český kynológ a hlavný kynológ MO SR a vedúci oddelenia kynológie Riaditeľstva Vojenskej polície Bc. Ivan Lakomčík mali čo povedať a navzájom sa oboznámiť so získanými skúsenosťami počas spoločného výcviku psovodov príslušníkov ozbrojených zborov Slovenskej republiky, ktorý sa uskutočnil v apríli na Horehroní.

Neopakovať chyby suseda

Medzi účastníkmi spoločného výcviku nechýba ani starší inšpektor Vojenskej polície rotný Ján Kormoš, ktorý pôsobil so svojím psom Britom v operácii ISAF v Afganistane, ale ani nadrotmajster Juraj Belko. Ten sa v súčasnosti pripravuje so svojím krížencom belgického a nemeckého ovčika Arnom na misiu v Kandahare. „Podľa skúseností a poznatkov kolegov, ktorí boli v ISAF, sa usilujeme celú prípravu čo najviac prispôbiť reálnej situácii, ktorá nás čaká v Afganistane, sme v kontakte aj so psovodom (nadrotmajstrom Petrom Smädom, ktorý je teraz v Kandahare). Ide o prvého drogového psa. Doteraz boli v Afganistane služobné psy na detekciu výbušnín. A príprava drogového psa je predsa len trochu odlišná,“ hovorí psovod.

„Na spoločnom výcviku sú psy rôznych kategórií. Od hliadkových, cez psov na vyhľadávanie výbušnín, drog, či tabaku. Cvičíme spolu. Po skončení plnenia úloh nechýba vzájomná výmena skúseností. To je pre nás veľmi významné. Lebo sa môžeme učiť

na dobrých poznatkoch a na druhej strane neopakovať niektoré chyby,“ zdôrazňuje Ivan Lakomčík.

Slovenskí a českí psovodi cvičili v rôznych priestoroch. Napríklad aj v základni Prebytočného a neupotrebitelného majetku v Nemeckej, kde našli podľa hlavného inštruktora služobnej kynológie VP AČR praporčíka Martina Pecha, ktorý má bohaté skúsenosti z pôsobenia v Iraku doslova ideálne priestory na prehľadávanie s množstvom techniky.

Ako odbúrať stereotyp?

„Je dobré, že psy a psovodi sú v novom, pre nich neznámom prostredí a nehrozí stereotyp zo známeho prostredia i figurantov,“ s uspokojením konštatuje Ivan Lakomčík. Jeho český kolega nadporučík Stehlík dodáva, „U nás v Čechách máme na všetko

pasívne značenie, na Slovensku (napr. u drog) je aktívne značenie. Preto je to pre nás osvieženie výcviku. Priviezli sme psy na detekciu výbušnín, na drogy i hliadkové psy, konštatuje nadporučík Stehlík. Práve starostlivosť o psa vo vysokých teplotách, ktoré zažívajú psovodi so svojimi zverencami aj v Afganistane bola jednou z dôležitých otázok pri výmene skúseností.

Rotný Ján Kormoš bol v Afganistane s dvoma psami. „Niekdedy to boli dosť drsné podmienky. Najmä pre psy. Predsa len na rozdiel od nás ľudí horšie znášajú vysoké teploty. V nich podstatne klesá výkonnosť psa. Aby vydržal čo najviac, musí byť dobre trénovaný. Mal som v týchto podmienkach veľkú výhodu, že som ich v prípade potreby mohol vystriedať. Druhou výhodou bolo, že keď jeden pes niečo označil, tak ten druhý to buď potvrdil, alebo vyvrátil. V príprave doma na Slovensku nám pomohli skúsenosti amerických inštruktórov - psovodov vzdušných síl zo základne v Turecku. Neskôr aj nášho prvého slovenského psovoda v Kandahare nadrotmajstra Jána Jánošíka,“ poznamenáva rotný Kormoš.

Českých a slovenských psovodov čaká v tomto roku ešte jeden spoločný výcvik. Tentoraz za riekou Moravou. Premiérovo sa na súťaži psovodov v Čechách zúčastní aj zástupca slovenskej Vojenskej polície. Práve Vojenská polícia zabezpečuje riadenie a kontrolu v oblasti kynológie v rámci celého reortu obrany.

Text a foto: Jozef Žiak

Začal sa proces afilácie práporu v rámci mnohonárodného zboru NATO Severovýchod (MNC NE) v Štetíne. Počíta sa, že po úspešnom uskutočnení cvičení v rámci zboru bude mnohonárodný prápor vojenskej polície NATO pripravený na nasadenie v rokoch 2014- 2015. Ktorákoľvek zložka v rámci NATO, podieľajúca sa na operáciách v krízových oblastiach sveta si potom bude môcť vyžiadať asistenciu buď celého mnohonárodného práporu, alebo jeho jednotlivých súčastí. V tomto roku bude v rámci cvičenia Sharp Lynx 2013 precvičený štáb práporu. Previerkou pripravenosti vojenských policajtov zo spomínaného práporu bude v tomto roku aj doposiaľ najväčšie logistické cvičenie v rámci NATO Capable Logistician 2013 (Spôsobilý logista), ktoré sa uskutoční v júni na Slovensku. Najmä vo Vojenskom obvode Výcvikového priestoru Lešť, na letisku Sliač a v Centre výcviku a kynológie VP vo Vlkanovej - Hronseku.

Globsec aj o obrane

Minister obrany SR Martin Glváč sa v apríli zúčastnil na otvorení globálneho bezpečnostného fóra GLOBSEC 2013 v Bratislave. Fórum od roku 2005 čoraz výraznejšie prispieva k formovaniu transatlantickej a európskej zahraničnopolitickej a bezpečnostnej agendy.

Odborníci zaraďujú GLOBSEC medzi päť najvýznamnejších konferencií vo svojom odbore v Európe a Severnej Amerike. V Bratislave bolo prítomných približne tisíc hostí z viac ako 60 krajín sveta. Na Slovensku ich v otváracom prejave privítal predseda vlády SR Robert Fico.

Martin Glváč s partnermi

Spolupráca slovenských a českých opravárenských podnikov, zámena prebytočných skladových zásob, budúcnosť nadzvukového letectva. Aj to boli témy, o ktorých hovorili minister obrany SR Martin Glváč a český minister obrany Vlastimil Písek. Zhodli sa, že výmene skladových zásob nateraz bráni najmä legislatíva. „Hoci na oboch stranách je záujem, zákony nám neumožňujú realizovať zámenu. Musíme nájsť riešenie, ktoré by proces pohlo dopredu,“ uviedol M. Glváč. Minister obrany SR a ministerka obrany Švédskeho kráľovstva Karin Enströmová sa na GLOBSEC-u dohodli že ešte túto jar podpíšu medzivládnu dohodu o spolupráci oboch krajín v oblasti obrany. Rozšíriť by sa tak mohla spolupráca napríklad v oblasti zneškodňovania nevybuchnutej munície či radiačnej, chemickej a biologickej ochrany. Šéf slovenského rezortu obrany rokoval aj s talianskym ministrom obrany Giampaolom Di Paolom. „Taliansku republiku vnímame ako dôležitého partnera v rámci Severoatlantickej aliancie a Európskej únie a máme záujem o prehĺbovanie vzájomnej spolupráce,“ povedal minister Glváč. Ocenil tiež účasť Talianska na jednom z najväčších cvičení NATO Capable Logistician 2013, ktoré sa v júni uskutoční na Slovensku.

Nová kreativita

„Svet sa mení a to, čo kedysi bola doména vojakov, dnes ostáva oveľa zahmlenejšie a vyžaduje si to novú kreativitu a nové formy

spolupráce.“ povedal pre OBRANU Rastislav Káčer, prezident mimovládnej organizácie Slovenská atlantická konferencia (SAC), ktorá je hlavným organizátorom GLOBSEC-u. R. Káčer, v rokoch 2001 – 2003 štátny tajomník MO SR so zodpovednosťou za prístupový proces do NATO, vzápätí dodal: „Sám som robil pre štát a viem, ako to medzi jednotlivými inštitúciami dokáže niekedy nefungovať. My pritom potrebujeme novú kreativitu a spoluprácu medzi inštitúciami na národnej aj medzinárodnej úrovni, ktoréj môžu takéto fóra výrazne pomôcť. V každom prípade, bez ministerstva obrany by sme na GLOBSEC-u neboli nikdy kompletní...“

Štátny tajomník MO SR Miloš Koterec si pritom všimol, že na bezpečnostnom fóre bolo tento raz menej tém, ktoré by sme mohli označiť aj ako vojenské. Zároveň však poznamenal: „Na takomto type konferencie sa dá diskutovať veľmi neformálne, pritom ale konkrétne otázky obrany bývajú často citlivé a ich prezentovanie na podobnom verejnom fóre niekedy hraničí z adekvátnosťou. Aj preto vznikol typ konferencií, ktoré sa konajú pred verejnosťou a novinármi za zatvorenými dverami a kde vyslovené myšlienky vnímajú účastníci naozaj ako súkromné názory do diskusie. Teda nie ako postoje inštitúcií, ministerstiev, či štátov. Štátny tajomník Miloš Koterec využil konferenciu GLOBSEC na rozhovory s riaditeľom politiky a stratégie Veliteľstva spojeného americko-európskeho velenia Marcom O. Schifflerom. Tiež rokoval so štátnym podtajomníkom Ministerstva obrany Poľskej republiky Robertom Kupieckim a spoločne navštívili leteckú základňu na Sliachi a VVP Lešť.

„Tak ako sú výborní slovenskí vojaci v operácii ISAF v Kandaháre, vrátane napríklad EOD-tímu, ktorý bojuje proti terorizmu v praxi, tak je z roka na roka lepšia konferencia GLOBSEC, ktorá hrá stále dôležitejšiu úlohu v rámci krajín usilujúcich sa o mier,“ povedal nám veľvyslanec USA na Slovensku Theodore Sedgwick.

Veľvyslanec Českej republiky pri NATO, predtým 1. námestník ministra obrany ČR a výrazná postava medzinárodnej bezpečnostnej komunity Jiří Šedivý zhodnotil: „Diskusie na GLOBSEC-cu sa pohybujú na politicko- strategickú úroveň, stretávajú sa tu ľudia čo rozhodujú o mimoriadne dôležitých veciach a ich rozhodnutia sa týkajú aj vojakov. V každom prí-

pade GLOBSEC, špeciálne tohtoročný, je najväčšia akcia tohto typu v regióne s až neuveriteľnou koncentráciou dôležitých ľudí svetových mien.“

Prvá liga

„Je síce našou tradíciou že ak prezentujeme niečo slovenské, tak občas pozitívne preháňame. No ak ide o GLOBSEC, v oblasti bezpečnostných konferencií je absolútne prvou ligou,“ porovnal Tomáš Valášek, v medzinárodnom prostredí jeden z najrešpektovanejších bezpečnostných odborníkov, ktorý v minulom desaťročí pôsobil aj na Ministerstve obrany SR a ktorý sa túto jar stal veľvyslancom SR pri NATO.

Popri ďalších národných a medzinárodných inštitúciách je jedným so spoluorganizátorov GLOBSEC-u aj Ministerstvo obrany SR. Minister Martin Glváč v rámci rokovaní načrtnúť víziu, či by perspektívne nebolo vhodné prepojiť GLOBSEC s výstavami špeciálnej techniky IDEB v Bratislave a IDET v Brne, čo by mohlo na Slovensko či do nášho regiónu priťahovať ešte viac odborníkov na bezpečnosť a vystavovateľov.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement

Úcta víťazom vojny

Minister obrany SR Martin Glváč si 9. mája pri príležitosti Dňa víťazstva nad fašizmom na bratislavskom Slavíne uctil v rámci pietnej spomienky obete druhej svetovej vojny. „Je dôležité pripomínať si tento deň, aby sme nezabudli na tých, ktorí svojím hrdinstvom prispeli k mieru,“ zdôraznil šéf rezortu obrany. Podľa neho je dôležité, aby sa tieto udalosti z minulosti neopakovali a preto je potrebné mladým ľuďom viac vstepovať históriu druhej svetovej vojny. Dvomi žijúcim bojovníkom proti fašizmu, Ivanovi Albinimu a Vojtechovi Ozorovskému udelil Martin Glváč pamätné medaily. Minister obrany zároveň povýšil do hodnosti podplukovník veteránov II. svetovej vojny Vladimíra Turanca a Jaroslava Čelka.

Pietnej spomienky sa zúčastnili aj predseda Vlády Robert Fico, členovia vlády, parlamentu, zástupcovia diplomatických misí a členovia Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov, vrátane priamych účastníkov odboja.

Foto: Ivan Kelement

Nové logo k jubileu

Ministerstvo obrany SR si 20. výročie vzniku Ozbrojených síl SR pripomína aj novým symbolickým logom. Má jednoduchý kruhový tvar, v strede sú situovaní traja vojaci. Kruh je symbolom bezpečnosti a ochrany. Trojica vojakov predstavuje stabilitu, odhodlanie a súdržnosť. Symbolizuje tiež kontinuitu „minulosť – prítomnosť – budúcnosť“. Logo má dve verzie, jednu s tmavozeleným pozadím a druhú s obrysami v maskáčových farbách.

„Verejnosť dlhodobo vníma ozbrojené sily ako jednu z najdôveryhodnejších inštitúcií. Preto si myslím, že ich dvadsaťročnej histórii by sme mali venovať pozornosť. Verím, že nové logo zaujme predovšetkým mladých ľudí a vzbudí v nich záujem o zodpovednosť za obranu krajiny a pomoc obyvateľom,“ uviedol minister obrany Martin Glváč.

Podľa náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generálporučíka Petra Vojteka symbolizuje nové logo aj súdržnosť ozbrojených síl, bez ktorej by nedokázali plniť svoje poslanie. „Je dôležité, aby aj verejnosť vedela, že na ozbrojené sily sa môže v krízových situáciách vždy spoľahnúť,“ povedal generálporučík Vojtek.

Oslavy 20. výročia vzniku ozbrojených síl vyvrcholia 22. septembra – v Deň Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Generálporučík Husák jubiloval

Minister obrany Martin Glváč privítal 15. apríla na pôde MO SR generálporučíka v.v. Jána Husáka pri príležitosti jeho 90. narodenín. S Jánom Husákom sa stretol aj náčelník GŠ OS SR generálporučík Peter Vojtek, ktorý mu udelil pamätnú medailu. „Byť vojakom bolo pre mňa naplnením mojich životných ideálov,“ povedal genpor. Husák v.v. Ako vojak základnej služby v roku 1944 absolvoval poddôstojnícku školu v Poprade a od augusta sa s celou jednotkou zapojil do Slovenského národného povstania. Po jeho potlačení sa stal príslušníkom partizánskej skupiny Národný pomstiteľ, ktorá pôsobila v Trábečských vrchoch. V rokoch 1992 - 1998 pôsobil ako predseda Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Je zakladateľom športovo náučného partizánskeho chodníka Skýcov - Zlatno. Pri príležitosti 50. výročia SNP v roku 1994 ho prezident povýšil do hodnosti generálporučíka vo výslužbe.

Británia nezabúda na veteránov

Veteráni západného frontu druhej svetovej vojny a vdovy po nich si na Ministerstve obrany SR prevzali 17. apríla finančné príspevky za účasť v západnom odboji. Odovzdali im ich predstavitelia Veľvyslanectva Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska. Každoročne ich vypláca Dobročinný fond Kráľovského letectva a pozemných síl. Finančný príspevok prevzali poslední dvaja žijúci veteráni západného odboja poručík v.v. Štefan Miklánek (vľavo) a plukovník v.v. Milan Píka. (vpravo) „Veľmi si vážime stály záujem britskej strany, o nás, vojnových veteránov, o naše životné osudy a súčasné životné podmienky,“ ocenil to Milan Píka.

Stretli sa náčelníci krajín V4

V dňoch 17. a 18. apríla 2013 sa náčelník Generálneho štábu Ozbroyených síl SR generálporučík Peter Vojtek zúčastnil v poľskom meste Sopot na pravidelnom rokovaní náčelníkov generálnych štábov armád krajín V4. Cieľom bolo posúdiť aktuálny stav budovania spoločnej bojovej skupiny Európskej únie (V4EUBG) a prijať usmernenie na ďalšiu činnosť expertných skupín. Významné bolo spoločné rokovanie s náčelníkom Generálneho štábu Ozbroyených síl Ukrajiny generálplukovníkom Volodymyrom Zamanom. Vojenský partneri z Českej republiky, Maďarska a Slovenska privítali poľskú iniciatívu vybudovať mnohonárodný prápor radiačnej, chemickej a biologickej ochrany v rámci projektu Inteligentnej obrany NATO a vyjadrili podporu poľskej strane pri rozvoji tohto projektu.

Ocenili vojakov z ISAF

Štátny tajomník MO SR Miloš Koterec spolu s náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálporučíkom Petrom Vojtekom 24. apríla v Rožňave ocenili pamätnými medailami 103 vojakov, ktorí sa vrátili po polročnom pôsobení v operácii ISAF v Afganistane. Poďakovali sa im za ich profesionalitu a odbornú pripravenosť, ktorú preukázali pri strážení najväčšej základne NATO v Afganistane. Podľa štátneho tajomníka bolo mimoriadne významné aj nasadenie špeciálnej jednotky, ktorá cvičila pohotovostný útvar Afganskej polície. Slovenská republika nateraz ukončila pôsobenie jednotiek pre špeciálne operácie SOTU. Ozbroyené sily však získali jednu z najcennejších spôsobilostí, ktorú plánujú využiť aj pri ďalšom pôsobení v Afganistane.

Investície vďaka úsporám

Ministerstvo obrany SR v minulom roku prehodnotením požiadaviek, zmlúv a verejného obstarávania usporilo 86 miliónov eur, ktoré investovalo do techniky, výzbroje a výstroje pre vojakov. Uviedol to na tlačovej konferencii 16. apríla v Hlohovci minister obrany SR Martin Glváč. Ďalších 19 miliónov eur sa prvýkrát podarilo získať pre rezort obrany od spojencov na vybudovanie jednotky SOTG, ktorá bude nasadená v Afganistane. Minister pripomenul, že rezort sa začal venovať aj téme možnosti čerpania eurofondov. Podľa náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučíka Petra Vojteka veľkú pozornosť venovali aj základnému vybaveniu vojaka. Problém so základnou výbavou vojaka by sa mal vyriešiť už v tomto roku. Posun nastal aj v oprave techniky. „Minulý rok sme opravili techniku za viac ako 7 miliónov eur,“ doplnil náčelník generálneho štábu.

Vyšla Ročenka 2012

Po viacročnej prestávke sa Ministerstvo obrany Slovenskej republiky vrátilo k tradícii zostavovania a vydávania publikácií s hodnotením uplynulého roku. Ročenka MO SR 2012 na viac než 160 farebných stranách formátu A4 prináša dáta, fakty a hodnotenia z roku 2012 na Ministerstve obrany SR aj v Ozbroyených silách Slovenskej republiky. Súčasťou bohato ilustrovanej publikácie je i komplet 53 vydaní obľúbeného týždenného spravodajského eBulletinu MO SR v tlačenej podobe. Ročenku 2012 môžete nájsť aj na internetových stránkach Ministerstva obrany SR.

Foto na dvojstrane: Ivan Kelement

V priestoroch Súkromnej strednej školy v Kolárove sa uskutočnilo jedno z najrozsiahlejších medzinárodných cvičení policajných protiteroristických jednotiek Atlas Common Challenge 2013. Námetom bolo vyslobodenie viac než 300 študentov a zamestnancov školy z rúk únoscov. Do cvičenia sa okrem príslušníkov Policajného zboru SR, hasičov, maďarských, rumunských a slovinských protiteroristických jednotiek zapojili aj príslušníci OS SR. Nasadené boli dva vrtuľníky Mi-17 z prešovského vrtuľníkového krídla na podporu taktického výsadku a zabezpečenie miesta prostredníctvom vzdušného prieskumu. Na cvičení boli prítomní predseda vlády SR Robert Fico, podpredseda vlády a minister vnútra SR Robert Kaliňák, minister obrany SR Martin Glváč aj veliteľ vzdušných síl brigádny generál Miroslav Korba.

Minister obrany v Brazílii

Slovenská republika má záujem na rozvíjaní bilaterálnej spolupráce s Brazíliou v oblasti obrany. Potvrdil to v apríli minister obrany SR Martin Glváč, ktorý sa v Rio de Janeiro stretol s rezortným kolegom Celsom Amorim. „Slovensko je v porovnaní s Brazíliou oveľa menšia krajina, ale som presvedčený, že napriek tomu je schopná ponúknuť viaceré produkty, o ktoré by mohla mať Brazília záujem,“ povedal minister Glváč. Pracovná návšteva Brazílie sa uskutočnila pri príležitosti medzinárodného veľtrhu obrannej a vojenskej techniky LAAD 2013 – Defense and Security. Minister obrany Martin Glváč pozval svojho rezortného partnera na oficiálnu návštevu Slovenska. Brazílsky minister pozvanie prijal. Celso Amorim je bývalým ministrom zahraničných vecí a svojho času otváral Veľvyslanectvo Brazílie v Bratislave.

Foto: KaMO SR

O spoločnej obrane v Luxemburgu

Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Miloš Koterec sa 22.-23. apríla zúčastnil na zasadnutí ministrov obrany Európskej únie v Luxemburgu. Za prítomnosti vysokej predstaviteľky C. Ashtonovej (na obrázku vpravo s talianskym ministrom obrany Giampaolom Di Paola) a zástupcu generálneho tajomníka NATO A. Vershbowa sa venovali medzinárodnej angažovanosti v Mali a výcviku ozbrojených síl Mali pod vedením EÚ. Ministri prediskutovali prípravu Európskej rady, ktorá sa na úrovni hláv štátov a predsedov vlád bude v decembri 2013 venovať rozvoju vojenských spôsobilostí a obranného priemyslu európskych krajín. Strategická diskusia potvrdila, že krajiny naďalej považujú bojové skupiny EÚ za dôležitý nástroj rýchlej reakcie a transformácie ozbrojených síl. Vo formáte Riadiaceho výboru Európskej obrannej agentúry schválili ministri program k vojenskej implementácii projektu na efektívnejšie využitie európskeho vzdušného priestoru (SESAR). Ďalšie rokovanie ministrov obrany EÚ sa uskutoční 4.-5. septembra v Litve.

Foto: The Council of the European Union

Úspech vo vojne proti Talibanu

Severoatlantická aliancia 25. apríla oznámila, že vojna proti Talibanu v Afganistane je vyhnaná, a to napriek správam o prudkom náraste útokov militantov v tomto roku. „Hoci početné výzvy ostávajú, existujú niektoré základné fakty, ktoré upozorňujú na zlepšenú bezpečnosť naprieč krajinou,“ uviedol americký generál Joseph Dunford, veliteľ Medzinárodných síl pre podporu bezpečnosti (ISAF). Podľa jeho údajov dnes navštevuje afganské školy takmer osem miliónov detí, z čoho 40 percent tvoria dievčatá. Na porovnanie v čase vlády Talibanu v rokoch 1996-2001 bol v krajine len jeden milión školákov, a to takmer výlučne chlapcov. Ženy obsadili v parlamente viac než 25 percent miest a majú aj malé, avšak zvyšujúce sa zastúpenie v armáde a polícii. Krátko po páde militantného hnutia malo v roku 2002 prístup k základnej zdravotnej starostlivosti len deväť percent obyvateľov, pričom dnes je to 85 percent. Priemerná dĺžka života sa postupne predlžuje. Taliban prišiel o moc po Američanmi vedenej invázii v roku 2001, odkedy militanti bojujú proti vláde v Kábule. Počet útokov extrémistov od januára do marca stúpol v porovnaní s rovnakým obdobím v minulom roku až o 47 percent.

OSN pošle mierové sily do Mali

Bezpečnostná rada dnes jednomyselne schválila nové mierové sily OSN pre Mali, ktoré pomôžu obnoviť demokraciu v západoafrickej krajine a stabilizovať jej severnú polovicu. Islamskí bojovníci ovládali sever Mali, kým ich vojenská operácia pod vedením Francúzska odtiaľ pred tromi mesiacmi nevyhnala. Francúzom pomáhalo približne dvetisíc vojakov z Čadu. Rezolúcia Bezpečnostnej rady schválená v New Yorku povoľuje rozmiestnenie mierových síl OSN, ktoré budú pozostávať z 11 200 vojakov a 1 440 príslušníkov medzinárodnej polície. Mierové sily OSN prevezmú 1. júla misiu od afrických jednotiek, ale termín rozmiestnenia bude ešte predmetom posudzovania. Mierovým silám OSN - pod označením MINUSMA - budú pomáhať aj francúzski vojaci, ktorí v prípade potreby budú bojovať proti extrémistickým hrozbám v tejto krajine. Mierové sily OSN v Mali budú tretie najväčšie, po silách v Konžskej demokratickej republike (KDR) a v sudánskom Dárfúre. Ročne budú stáť 800 miliónov dolárov, uviedli predstavitelia OSN.

Vojenské výdavky klesli

Celosvetové vojenské výdavky sa v minulom roku znížili o pol percenta na 1,75 bilióna dolárov. Znamenali tak prvý pokles od roku 1998. Výdavky sa znižovali najmä v západných krajinách, a to vďaka úsiliu vlád o zlepšenie stavu verejných financií a menšiemu počtu vojenských operácií. Čína však výdavky na armádu zvýšila o takmer osem percent a Rusko dokonca o 16 percent. Najviac peňazí na obranu vlní opäť s veľkým náskokom vynaložili Spojené štáty, hoci ich výdavky klesli o šesť percent na 682 miliárd dolárov. Druhé miesto obsadila Čína sa 166 miliardami dolárov, za ňou nasledovalo Rusko s takmer 91 miliardami dolárov. Pokles vojenských výdavkov v Spojených štátoch, západnej i strednej Európe, Austrálii, Kanade a Japonsku bol z veľkej časti kompenzovaný rastom výdavkov v Ázii, východnej Európe, na Blízkom východe, v severnej Afrike a Latinskej Amerike.

TECHNIKA

NOVINKY • TRENDY • VÍZIE

Prvá laserová zbraň na mori

Lode vyzbrojené laserovými delami už nebudú len v sci-fi filmoch. V roku 2014 nainštaluje americké námorníctvo prvú laserovú zbraň na jedno zo svojich plavidiel, výsadkovú loď USS Ponce.

Zbraň ešte nemá oficiálne pomenovanie a ide stále skôr o experimentálny systém. Jej skúšky však boli úspešné. Laserový lúč dokázal vyradiť čln a zapáliť malé bezpilotné lietadlo. Na bežnú loď v službe ju preto namontujú o dva roky skôr, ako sa pôvodne plánovalo.

Laserová zbraň zatiaľ nie je dosť silná na to, aby zničila prúdové lietadlo alebo raketu. To však zostáva cieľom do budúcnosti. Zatiaľ sa chápe ako prvý krok na ceste, ktorá môže viesť k revolučným zmenám v konštrukcii vojnových lodí.

Nevýhodou laseru je aj to, že nefunguje dobre (alebo vôbec) v hmle či v daždi. Nie je to teda zbraň do každého počasia. Výhodou však je, že potrebuje iba elektrinu, takže funguje vždy, keď má loď energiu. Jeden „výstrel“ stojí potom menej ako dolár. Ak sa to porovná s raketou, ktorá stojí státisíce, tak cenová výhoda je zrejmalá. Hoci aj laserový zbraňový systém niečo stojí. Podľa amerických médií stál prototyp 31 až 32 miliónov dolárov.

Loď USS Ponce, na ktorú teraz prototyp namontujú, slúži v Perzskom zálive.

Postavili ju ešte v roku 1970 a už dávno sa s ňou neráta na výsadkové účely. Teraz slúži ako plávajúca základňa pre malé minolovky a helikoptéry MH-53E, vybavené na ničenie magnetických mín. USS Ponce má plný výtlak 16 591 ton, dĺžku 174 m, šírku 30 m a ponor 6,7 m. Posádku tvorí 29 dôstojníkov a 487 námorníkov. Maximálna rýchlosť je 20 uzlov (37 km/h). Okrem laserovej zbrane nesie dva kanóny kalibru 25 mm a dva protiraketové systémy Phalanx.

Text: Miroslav Kacvinský

Foto: US Navy

Zbrane a sily KĽDR

Na vojenskú službu sa obyvatelia Kórejskej ľudovodemokratickej republiky (KĽDR) pripravujú už od detstva. A na stredných a vysokých školách sa viac cení schopnosť rozobrať a zostaviť útočnú pušku než vedomosti z matematiky. Aj také postrehy uvádzajú cudzinci, ktorí v krajine pôsobili.

KĽDR má zhruba 23 mil. obyvateľov a z toho približne 1,1 mil. slúži v mierovom stave v armáde, čo predstavuje 4,8 % miestnej populácie. Severná Kórea má piatu najpočetnejšiu armádu na svete, je väčšia aj ako súčasná ruská armáda. Jej južný sused, Kórejská republika má takmer 49 mil. obyvateľov a 700 000 príslušníkov ozbrojených síl.

Pre pokračujúci raketový program a jadrové skúšky sú na KĽDR uvalené medzinárodné sankcie. Naposledy Bezpečnostná rada OSN prijala 7. marca 2013 rezolúciu č. 2094/2013, ktorá schvaľuje nové sankcie voči Pchjongjangu za jeho februárový podzemný jadrový test.

Rozdelenie vojsk a doktrína

Armáda KĽDR pozostáva z pozemných vojsk, letectva a protivzdušnej obrany, námorníctva a od minulého roka aj zo strategických raketových vojsk. Okrem pravidelnej armády má Pchjongjang k dispozícii pre prípad mobilizácie takmer štyri milióny záložníkov. V krajine platí všeobecná branná povinnosť. Týka sa aj žien. Povolávací rozkaz môže obyvateľa KĽDR zastihnúť po dovŕšení 17 rokov. Záleží aj na fyzickej spôsobilosti, sociálnych podmienkach a pracovnej kvalifikácii. Uchádzači o vysokú školu si časť služby

odkrúti na vojenskej katedre v rozsahu 160 hodín ročne a pravidelnými cvičeniami raz za pol roka.

Povinná vojenská služba trvá v pozemných silách tri a v letectve a námorníctve štyri roky. Pôsobenie v armáde je možné predĺžiť, čím sa služba môže teoreticky natiahnuť aj na 13 rokov. Väčšina mladých

ľudí to údajne využíva, keďže plat v armáde je vyšší ako v civile a vojak má spoločenský status i rešpekt. Zvyčajne branci sú v pozemných silách do veku maximálne 25 rokov a v ostatných zložkách do 30 rokov. Dôstojníci a profesionáli odchádzajú do zálohy po 15 alebo 20 rokoch.

Vojenská doktrína vychádza ešte zo sovietskej koncepcie, taktiky čínskych ľahkých peších jednotiek a skúseností, ktoré získala KĽDR počas vojny v 50. rokoch. Medzi základné princípy patrí úplné zničenie nepriateľa v jeho východiskovej pozícii bez toho, aby sa mu umožnilo ustúpiť a presku-

piť sily, využívanie náhleho útoku v nečakankej chvíli, využitie nočného boja a operácie špeciálnych síl. Doktrína kladie veľký dôraz na dominanciu raketovej sily, mobilitu jednotiek, ich kombinované použitie v menších i väčších operáciách, zabezpečené tylové/logistické zložky, prieskumnú, diverznú a partizánsku činnosť za nepriateľskými líniami.

Na juh od línie Pchjongjang – Wonsan, smerom k hraniciam s Kórejskou republikou, nasadila Kórejská ľudovodemokratická armáda viac ako 60 % z celkového počtu svojich útvarov pozemných síl, viac než 40 % jednotiek letectva a protivzdušnej obrany. Na 250 km dlhej línii nad 38. rovnobežkou sú dislokované štyri mechanizované armádne zbory, ktoré majú k dispozícii v hornatom teréne systém podzemných chodieb a tunelov, opevnených bodov či technických prekážok. Ďalšie štyri armádne zbory sú vo zvyšku krajiny a jeden špeciálny má na starosti ochranu hlavného mesta.

Pozemné sily

Sú najpočetnejšou zložkou armády (približne 900 000 príslušníkov) a ich najobľúbenejšou časťou sú delostrelecké a raketové systémy. Vo výzbroji tohto druhu vojska je asi 3 500 stredných a hlavných bojo-

vých tankov (T-62, T-54/55, čínsky Typ 59, vlastná výroba Pokpung-ho/M-2002, Čonma-ho), viac ako 550 ľahkých tankov (PT-76, čínske Typ 63, vlastná výroba obojživelný PT-85), vyše 2 500 obrnených transportérov a BVP (BTR-80, BTR-60, BTR-40, BMP-1, vlastná konštrukcia M-1973/VT-323 odvodené z čínskeho YW531) viac ako 10 000 delostreleckých systémov (ľahaných – napr. D-20, M-46, samohybných – napr. vlastná výroba M-1978 Koksán s doštelom 60 km, 152 mm Čučche-po, 7 500 mínometov, 2 500 raketometov (napr. 12x 240 mm M-1985, 12x 240 mm M-1991) 34 komplexov taktických rakiet (Toksa/KN-02), 30 komplexov operačno-taktických rakiet, 11 000 hlavňových protiletadlových zbraní či takmer 10 000 PTRS. Najmodernejším tankom KĽDR je Pokpung-ho (Tiger búrky), ktorý je ekvivalentom ruského T-90, protiváhou juhokórejských K1 a K2. Má hmotnosť viac ako 45 t, 125 mm kanón s hladkým vývrtom hlavne, moderný systém riadenia paľby, štvorčlennú posádku. Vyrobit sa vyše 200 kusov.

Vzdušné sily a PVO

Početom takmer 1 500 strojov patrí letectvo k najväčším na svete, no prevažná väčšina sovietskych a čínskych konštrukcií pochádza z 50. a 70. rokov. Skladá sa zo stíhacobojoového letectva (viac ako 600 strojov), dopravného letectva (vyše 300 lietadiel An-2, deväť An-24 a okolo 300 vrtuľníkov – Mi-26, Mi-17, MD-500, Mi-2, Mi-4,) a výcvikovej zložky (viac ako 200 strojov).

Najmodernejším stíhacím lietadlom je Mig-29, ktorých je však len 14 kusov. Oveľa väčší počet (46) je stíhacích Mig-23, ktoré majú svoj zenit dávno za sebou. Najpočetnejšie sú typy Mig-21 v počte do 130 kusov. Nasledujú čínske verzie Mig-19 a Mig-15. Najsilnejšie sa javí úderné letectvo s 20 strojmi Su-25, ktorých prežitie na bojisku však závisí od vzdušného krytia. KĽDR má k dispozícii i bombardéry – 18 kusov Su-7 a nie menej ako 80 starších Il-28. Niektorí odhadujú, že z jednotlivých typov je bojaschopná približne tretina strojov.

Oveľa silnejšia sa javí PVO, ktorá pozostáva zo stacionárnych i mobilných raketových systémov. K dispozícii sú pevné postavenia S-75, S-125, S-200 a mobilné systémy Kub, Strela-10 a najmodernejší KN-06 (kód NATO) s vertikálne odpaľovanými raketami z uzatvorených kontajnerov na trojnápravovom kolesovom podvozku (osem komplexov), ktorý je ekvivalentom čínskeho HQ-16. Maximálny diaľkový dosah má 90 km a výškový 30 km, je schopný ničiť nielen lietadlá, ale aj strely s plochou dráhou letu. Celkový počet príslušníkov letectva a PVO sa odhaduje na 110 000.

Námorníctvo

Velenie má pod sebou Východnú a Západnú flotilu, ktoré pozostávajú zo 16 bojových skupín a 60 000 príslušníkov. Prevažnú časť oboch flotíl tvoria sily pobrežnej

Najpočetnejšie v letectve sú zastarané Mig-21

ShKH na podvozku T-55 Koksán má úctyhodný dostrel 60 km

stráže. Námorníctvo KĽDR je spôsobilé operovať pri ochrane hraníc v pobrežnej zóne, realizovať výsadkové i obranné opatrenia, zamínovanie a operácie v prístavoch. Má ohraničené možnosti kontroly medzinárodných vôd, zadržujúcich i protiponorkových operácií. Základnou úlohou námorníctva je podpora vlastných pozemných síl proti armáde Kórejskej republiky. KĽDR je schopná výroby malých a stredných ponoriek.

Sily špeciálneho určenia

Majú rešpekt zahraničia. Ich počet sa odhaduje medzi 90 až 120 tisíc príslušníkov. V rokoch 2009 – 2010 sa uskutočnila ich zásadná reorganizácia po vzore amerických špeciálnych síl. Dovtedy sa ich organizácia a riadenie považovalo za veľmi ťažkopádne.

Balistické rakety

KĽDR má vo výzbroji tieto taktické balistické rakety krátkého dosahu: Toksa (KN-02 v kóde NATO, dolet 100 – 120 km), Hwasong-5 (KN-03, dolet 320 km), Hwasong-6 (KN-04, dolet 700 km, 300 – 600 ks), stredného dosahu: No-Dong-1 (všeobecné zahraničné označenie/Rodong-1, dolet 1 300 km), No-Dong-2 (KN-07, dolet do 4 000 km), Musudan (KN-09, dolet 2 500 – 4 000 km, okolo 200 ks). V Pchjongjangu 15. apríla 2012 predstavili trojstupňovú 18 m dlhú medzikontinentálnu balistickú rake-

Rešpekt vzbudzujú aj oddiely 240 mm raketometov M-1985

tu Hwasong-13 (KN-08, dolet 5 500 – 7 500 km) na mobilnom podvozku 8x6. Podľa expertov je dizajnovaná na prepravu jadrovej hlavice. Zatiaľ sa údajne nepodrobila celkovým skúškam, nie je v operačnej prevádzke a na prehliadke pravdepodobne neboli reálne kusy. Vlastníctvo jadrových bojových hlavíc k raketám zatiaľ nepotvrdili ani experti zvonka, ani samotná KĽDR. Podľa jedného zdroja (Mark Fitzpatrick, ISIS) však Severná Kórea má plány na takéto zariadenie z pakistanského jadrového programu. Experti odhadujú, že do roku 2016 by KĽDR mohla mať z reaktora v Jongbjone materiál na najmenej 12 hlavíc.

Text: Roman Kment
Foto KCNA

GeFaS

Automobily MRAP (2)

Automobily kategórie MRAP (Mine Resistance Ambush Protected) v súčasnosti prestávajú byť len riešením slúžiacim na prepravu vojakov pri zachovaní ich bezpečnosti. Používatelia potrebujú reálne bojové prostriedky a vývoj vozidiel MRAP sem jednoznačne smeruje.

Prelínaním požiadaviek a možností, ktoré vo väčšine prípadov predstavujú protiklady, vznikajú rozpory. Ich vyriešenie pri znesiteľnom sklbení všetkých protikladných požiadaviek, limitov vyplývajúcich z reálií sveta a fyzikálnych zákonov a, samozrejme, málokedy dostatočného finančného rozpočtu predstavuje mimoriadne zložitú úlohu. Ešte stále je však dosť flexibilných jedincov a firiem s dostatkom fantázie a odvahy, ktorí stále hľadajú cesty riešenia.

Nevyhnutnosť neustáleho zvyšovania balistickej i protimínovej odolnosti pri zachovaní alebo zvýšení prepravnej kapacity a nosnosti vyžaduje zväčšovanie rozmerov a tým aj hmotnosti. Je to nezastaviteľný proces, keďže aj spomínané zvyšovanie protimínovej odolnosti sa dá čiastočne riešiť tvarovaniami spodných partií vozidiel, slúžiacich na usmerňovanie energie výbuchu mín a nástražných náloží. Taký výbuch sprevádza veľké uvoľnenie energie. To znamená, že usmernenie toku energie a tlakovej vlny nie je všeliekom. Objekt musí disponovať aj vlastnou hmotnosťou. Keď sa usmerní

rázová a tlaková vlna pod vozidlom nižšej hmotnostnej kategórie, nemusí to znamenať pomoc. Energia výbuchu môže byť taká veľká, že vozidlo jednoducho odhodí, prípadne prevráti a zdemoluje. Zvyšovanie celkovej hmotnosti automaticky zvyšuje

požiadavku na chodovú časť vozidla a na výkon pohonnej skupiny. Pri zväčšovaní rozmerov vozidiel a zvyšovaní ich hmotnosti aj napriek podstatne výkonnejším pohonným skupinám to neznamená automaticky dostatočnú úroveň priechodnosti

VTMM 4x4

rozličnými druhmi terénu. Žiaľ, často je to skôr naopak. Problémom viacerých v súčasnosti najrozšírejších typov automobilov kategórie MRAP sú nie práve najlepšie úrovne priechodnosti, najmä v ťažšom teréne. Ďalšou požiadavkou je väčší vnútorný objem, väčšia prepravná kapacita, vyššia únosnosť vrátane umožnenia inštalovania výkonnejších zbraní. Aj preto dnes vznikajú v rôznych kútoch sveta vozidlá skôr pripomínajúce extrémne zodolnené nákladné automobily. Tieto špecifické konštrukcie sú spôsobilé prepraviť nielen väčší počet osôb, ale taktiež niesť automatické hlavňové zbrane stredných kalibrov.

Nová filozofia, nové riešenia

Úsilie konštruktérov vozidiel triedy MRAP (ale v skutočnosti akejkolvek kategórie) je nekončiacim príbehom. Prichádzajú hrozby a výzvy, konštruktéri sa ich usilujú eliminovať. Už podstata hrozieb núti konštruktérov hľadať nové koncepcie, nové riešenia, nové spôsobilosti. Aj preto sa niekedy objavia v záujme naplnenie mimoriadne protichodných požiadaviek, vzhľadom neobvyklé konštrukcie. Nie každá však získa šancu na ďalšiu existenciu v podobe sériového výrobku nasadeného v bežnej operačnej službe.

Z Veľkej Británie pochádza vozidlo Ranger, ktoré navrhli a skonštruovali špecialisti spoločnosti Universal Engineering Company. Požiadavke mobility, odolnosti a užitočnej nosnosti je podriadený každý detail konštrukcie. Základom koncepcie vozidla Ranger je špeciálna veľmi odolná kapsula pre posádku a výsadok, ku ktorej sú uchytené všetky ostatné komponenty vrátane pohonnej skupiny a kolies. Škrupinová kapsula vyrobená zo zodolnenej ocele je primárne riešená tak, aby dokázala odolať aj výbuchu mimoriadne silnej nálože alebo míny (základná balistická odolnosť a odolnosť proti výbuchu na úrovni Stanag 4569 Level 4). Prototyp vozidla Ranger má konfiguráciu podvozka 6 x 6. Vznikol na báze štandardnej kapsuly s kapacitou osem osôb (vodič, veliteľ a šesť príslušníkov výsadku). Celková únosnosť vozidla je 6 t. Na strope vozidla je možné inštalovať strelisko s rozličnými typmi strelných zbraní. Projekt bol neskôr ponúkaný v Poľsku v spolupráci s lokálnym partnerom pod menom Borsuk.

Pri hľadaní spôsobu zabezpečenia vozidiel, ich posádok a prepravovaného výsadku vznikajú veľmi neobvyklé konštrukcie. Jedným z takých projektov bol pancierovaný modulový automobilový systém GeFas (Geschütztes Fahrzeug System), na prelome desaťročia ponúkaný nemeckou spoločnosťou Rheinmetall Defence. Vývojová organizácia deklarovala schopnosť vozidla odolať výbuchu improvizovanej nálože s hmotnosťou až 150 kg a ochránenia posádky, ktorá sa

Sherpa Medium 6x6

PMV Survivor II

RD0-3221 Komondor

Panthera K-10CMD

v ňom nachádza. Vozidlá mali vzniknúť vo variante podvozkovkej skupiny 4×4 , 6×6 a 8×8 . Maketa vozidla bola postavená v konfigurácii 4×4 . Tento variant mal dĺžku 7,83 m, šírku 2,55 m, výšku 2,40 m a pohotovostnú hmotnosť 12,5 t. Jeho maximálna hmotnosť mala byť 17 t.

Pochopiteľne, na požiadavky nemeckého trhu sa usilujú hľadať riešenia predovšetkým nemecké firmy. Jednou z konštrukcií je automobil Grizzly z ponuky spoločnosti KMW, ktorá je autorom hlavných bojových tankov radu Leopard 2. Vozidlo existuje aj vo variante pripravovanom pre taliansky trh pod označením VTMM 4×4 .

Konkurentom konštrukcie KMW Grizzly na nemeckom trhu je viacúčelové vozidlo pomenované Wisent (Zubor), vyvinuté nemeckou spoločnosťou Rheinmetall Defence. Vozidlo je odpoveďou na požiadavky nemeckých ozbrojených síl pre kategóriu opancierovaných vozidiel v hmotnostnej triede do 25 t (GFF 4). Konštrukcia umožňuje postaviť rozličné modifikácie na širokej škále podvozkov s konfiguráciou 6×6 , 8×8 aj 10×10 . Automobil Wisent disponuje únosnosťou 6 t. Posádka je trojčlenná, prepravná kapacita je do 10 príslušníkov výsadku s výstrojom a výzbrojou. Vozidlo s dĺžkou 7,75 m, šírkou 2,55 m, výškou 2,75 m a maximálnou hmotnosťou 32 t poháňa motor s výkonom 318 kW.

V triede z odolných automobilov je zaujímavosťou trend z odolňovania nákladných stredných automobilov, ktoré predsa len disponujú vyššou únosnosťou. Sem patrí napríklad vozidlo MRAP francúzskeho výrobcu Renault Truck Defence na báze podvozkovkej skupiny Sherpa 6×6 . Vozidlo s pohotovostnou hmotnosťou 20 t má užitočnú nosnosť 4 t. Posádka je dvojčlenná a kapacita vozidla je 10 členov výsadku.

Ďalšou konštrukciou predstavujúcou umiestnenie z odolnenej kapsule a kabíny vodiča na podvozku nákladného auto-

mobilu je vozidlo Panthera K-10CMD. Ide o spoločný projekt spoločnosti Ares Security Vehicles LLC z Dubaja a ukrajinskej

Wisent

Ranger

spoločnosti KrAZ. Škrupina z pancierovej ocele s hrúbkou 12 mm je posadená na podvozkovú skupinu automobilu KrAZ-5233HE 4×4. Vozidlo s celkovou kapacitou 12 osôb má pohotovostnú hmotnosť 14,5 t, jeho únosnosť je 2,5 t (pri úrovni odolnosti Stanag 4569 Level 2) a maximálna povolená hmotnosť dosahuje 17 t. Výrobca deklaruje balistickú odolnosť na úrovni Stanag 4569 Level 2 a protimínovú odolnosť na úrovni Stanag 4569 Level 3. Vozidlo má troje dvere a zadnú jednodielnu rampu. Na strope vozidla sú poklopy.

Geograficky blízke riešenia

Rakúska firma Achleitner najprv skonštruovala svoje riešenie zodolneného vozidla pomenovaného PMV Survivor I na báze automobilov Toyota Land Cruiser alebo Mercedes Benz G. Neskôr prišla konštrukcia jeho zlepšeného a ťažšieho modelu PMV Survivor II s celkovou hmotnosťou 10 t. Skratka PMV v označení vozidla znamená Protected Mission Vehicle. Aj keď ide o vozidlo nižšej hmotnostnej triedy, výrobca automobilu Survivor II deklaruje základné parametre odolnosti pancierovaných vozidiel kategórie MRAP. Rakúski konštruktéri nepoužili spodnú časť korby vozidla s tvarovaním do podoby písmena V, ale využili iné nepomenované riešenia. Dôvodom bolo, že tvarovanie do podoby písmena V napriek zmyslu pri usmernení energie výbuchu negatívne vplyva na celkovú stabilitu vozidla a tým aj na jeho jazdné vlastnosti. Zodolnený automobil PMV Survivor II dosahuje na vozovke rýchlosť do 100 km/h. Jeho únosnosť je 3,8 t.

Vlastným projektom sa usiluje odpovedať na potreby tejto triedy aj Srbsko. Konštrukcia vozidla menom Lazar koncepciou predstavuje hybrid kategórií MRAP (Mine Resistant Armour Protection) a MRAV (Multi-Role Armoured Vehicle). Základný pancier vozidla podľa vývojovej organizácie zabezpečuje balistickú odolnosť spredu na úrovni Stanag 4569 Level 3 (vrátane skiel) a z ostatných strán na úrovni Stanag 4569 Level 2. Použitím doplnkového kombinovaného pancierovania vrstvenej kompozitovej konštrukcie sa odolnosť spredu zvyšuje na úroveň Level 4 a z ostatných strán na úroveň Level 3. Spodná časť korby je tvarovaná do podoby písmena V. Pohotovostná hmotnosť vozidla Lazar je 16,3 t. Jeho maximálna hmotnosť vrátane doplnkového pancierovania je 28 t.

Spomedzi množstva nových vozidiel u nášho severného suseda je jednou z najzaujímavejších konštrukcií zodolnený automobil kategórie MRAP označený M-ATV G10 na báze podvozkového skupiny Mercedes Benz Unimog. Autorom vozidla je poľská spoločnosť Germaz, ktorá na ňom pracovala s viacerými poľskými a zahraničnými partnermi, medzi inými s univerzitou Politechnika Wrocławska a spoločnosťou Oto Melara. Vozidlo s ochranou na úrovni STANAG 4569 Level

BVT 8808-SR Lazar

M-ATV G10

2 má pohotovostnú hmotnosť 11,51 t, vo verzii s doplnkovým opancierovaním na úrovni STANAG 4569 Level 4 jeho pohotovostná hmotnosť dosahuje 12,24 t.

Svoj opancierovaný automobil RDO-3221 Komondor so zvýšenou balistickou a protimínovou odolnosťou dokázalo vyrobiť aj Maďarsko. V tomto prípade ide o vozidlo nižšej hmotnostnej triedy. Jeho autorom je spoločnosť Respirator Zrt., ktorá ho realizovala v spolupráci s firmou Gamma Zrt. Celková dĺžka vozidla je 5 895 mm, šírka je 2 445 mm a výška po strop korby dosahuje 2 880 mm. V základnom variante vozidlo disponuje balistickou odolnosťou na úrovni STANAG 4569 Level 3 a proti-

mínovou odolnosťou na úrovni STANAG 4569 Level 3a/3b. Hmotnosť vozidla v základnom vyhotovení dosahuje 13,4 t. Autori konštrukcie vyvinuli aj súpravu doplnkového návesného opancierovania, ktoré zvyšuje balistickú i protimínovú odolnosť, ale za cenu zvýšenia celkovej hmotnosti vozidla na hodnotu 16,5 t.

Asi prvým zodolneným vozidlom v našom blízkom susedstve, reálne zaraditeľným do kategórie MRAP, je nová konštrukcia automobilu Vega skonštruovaného českou spoločnosťou SVOS. O ňom si povieme viac nabadúce.

Text: Miroslav Gyűrösi
Foto: autor, Respirator

Stráži kvalitu tovarov i zbraní

Úrad pre obrannú štandardizáciu, kodifikáciu a štátne overovanie kvality v Trenčíne je významným článkom v zabezpečení efektívnej spolupráce a rozvoja interoperability OS SR. Flexibilne reaguje aj na aktuálne úlohy. Najnovšie je to podpora medzinárodného cvičenia Capable Logistician 2013 (Spôsobilý logista), ktorého cieľom je preveriť interoperabilitu logistických systémov a zhodnosť procedúr logistiky na využitie v budúcich medzinárodných misiách.

Cvičenie sa uskutoční 17. až 21. júna 2013 najmä vo Vojenskom obvode Výcvikového priestoru Lešť a na letisku Sliač za účasti 37 krajín. Nielen NATO a EÚ, ale i ďalších európskych krajín. Účasťou 1 800 osôb a 600 kusov nasadenej techniky pôjde o doposiaľ najväčšie logistické cvičenie v rámci NATO.

Spôsobilý logista

Riaditeľ úradu Ing. Emil Košút poukazuje na aktívnu prácu zástupcov úradu v skupine Evaluation Analysis and Reporting Cell, ktorá bude hodnotiť implementáciu štandardizačných dohôd NATO a interoperabilitu zúčastnených krajín. Sprievodným podujatím bude konferencia „Štandardizácia a interoperabilita“, organizovaná úradom, za účasti partnerov z Českej republiky, Francúzska, Poľska, Slovinska a USA.

„Výstupy z hodnotenia výsledkov cvičenia a z odborných diskusií sa využijú na ďalšiu modifikáciu stratégie a politiky obrannej štandardizácie v Slovenskej republike a na odbornú prípravu personálu OS SR. Na získavanie skúsenosti a poznatkov z medzinárodných misií plánujeme v blízkom časovom horizonte podpísať memorandum o spolupráci v oblasti obrannej štandardizácie s partnerským úradom USA,“ hovorí Ing. Košút. Pripomína, že úrad, ktorý vznikol 1. mája 2004 je orgánom štátnej správy s celoslovenskou pôsobnosťou v oblasti obrannej štandardizácie, kodifikácie

a štátneho overovania kvality v rozsahu ustanovení zákona č. 11/2004 Z. z. Je štátnou rozpočtovou organizáciou, ktorá je príjmami a výdavkami napojená na štátny rozpočet prostredníctvom kapitol MO SR.

Činnosť úradu v oblasti štátneho overovania kvality má na Slovensku bohatú tradíciu. Už v roku 1928 bola dokončená v Dubnici nad Váhom výstavba závodu plzenskej Škodovky. V tejto zbrojovke sa pred druhou svetovou vojnou vyrábali delostrelecké systémy, a bol teda potrebný dozor nad kvalitou výroby pre ozbrojené sily zo strany vojenských orgánov ako odberateľa výrobkov. V časoch druhej svetovej vojny prebiehala v slovenských zbrojovkách vojnová výroba pre Nemecko. Išlo najmä o rôzne druhy zbraní a munície, ale aj komponentov do námorných torpéd, leteckých motorov a rakiet V-2. Vtedy mali dohľad nad kvalitou výroby nemecké dozorné orgány.

V rokoch 1945 až 1951 pôsobili orgány štátneho overovania kvality v rámci vtedajšieho MNO. Uskutočňovali záverečnú kontrolu a preberanie vojenského materiálu. Neskôr pôsobili v rámci hlavnej hospodárskej správy MNO. Od roku 1955 do roku 1976 boli zástupcovia vojenskej správy priamo riadení materiálomými hospodármi a zabezpečovali kontrolu a sledovanie celého výrobného procesu. Potom vznikla v rámci MNO ČSSR správa vojenského preberania, ktorej boli podriadení všetci zástupcovia vojenskej správy okrem zástupcov vojenskej správy pre pohonné hmoty, mazadlá, technický materiál PHM, proviant a výstroj. Po vzniku Slovenskej republiky boli zástupcovia vojenskej správy v závodoch na Slovensku sústredení pod Úrad pre výzbroj, techniku a materiál MO SR. V roku 2000 pribudli v tejto oblasti nové úlohy v súvislosti so smerovaním Slovenska do NATO, a v úsilí postupne dosiahnuť kompatibilitu v oblasti zabezpečovania kvality medzinárodných zbrojných programov 1. mája 2004 vznikol súčasný úrad. Ten sa v nasledujúcom období podieľal a podieľa na implementácii štandardizačných dokumentov a spojeneckých publikácií v organizačných štruktúrach nielen rezortu obrany, ale aj dopravy, zdravotníctva a hospodárstva, ako aj v právnych subjektoch zoskupených v Združení obranného priemyslu SR.

Podpora operácií

„Oblasť kodifikácie zabezpečuje logistickú podporu jednotiek nasadených v operáciách a misiách medzinárodného krízového manažmentu s dôrazom na identifikáciu a klasifikáciu položiek zásobovania podľa kodifikačného systému NATO. Náš odbor kodifikácie dosiahol prepojenie kodifikačného informačného systému SR so systémom NATO. Posky-

tuje tak údaje o kodifikovaných výrobkoch pre naše ozbrojené sily, ale aj pre obchodné aktivity subjektov bezpečnostného a obranného priemyslu. V tomto roku bude prepojený integrovaný informačný systém OS SR s národným kodifikačným informačným systémom. Oblasť štátneho overovania kvality predstavuje významný systémový prvok v oblasti obstarávania výrobkov a služieb na účely obrany pre potreby ozbrojených síl členských štátov NATO a pre potreby orgánov štátnej správy a územnej samosprávy Slovenska, ktoré plnia úlohy na úseku obrany," konštatuje Ing. Košút.

V minulom roku podľa podkladov od 19 krajín štáty Aliancie požiadali o vzájomné štátne overovanie kvality v 1 175 prípadoch. Uvedené žiadosti zastrešovali 4 045 zmlúv na dodávku výrobkov a služieb na účely obrany. Zamestnanci trenčianskeho úradu zabezpečili štátne overovanie kvality v 14 prípadoch a požiadali o štátne overovanie kvality

inú krajinu v 12 prípadoch. Komplexná implementácia postupov NATO do postupov štátneho overovania kvality, uplatňovaných na Slovensku predstavuje významný podporný prvok pri zapojení slovenského obranného priemyslu do programov vyzbrojovania a do medzinárodných tendrov v oblasti zbrojných programov NATO.

Jednotný jazyk pre zásoby

Kodifikácia je z hľadiska NATO veľmi dôležitá najmä pri zabezpečení prostriedkov a síl členských štátov Aliancie v medzinárodných operáciách. Predstavuje celý súbor služieb na zabezpečenie identifikácie, klasifikácie a pridelenia skladového čísla NATO jednotlivým položkám zásob štátov NATO. Zavádza jednotný jazyk pre zásoby, ktorý spočíva v koncepcii: jedna položka – jedno číslo. Bez nej by v súčasnosti napríklad nebolo vôbec možné efektívne zásobovanie a dopĺňovanie materiálu a zásob pre operáciu ISAF v Afganistane, na ktorej sa zúčastňuje mnoho členských i nečlenských štátov Aliancie. Kodifikačný systém je základom na zavedenie jednotného jazyka pre zásoby na identifikáciu, klasifikáciu, číslovanie, zaznamenanie výrobcov, dodávateľov a na údržbu databáz so záznamami jednotlivých položiek zásob s cieľom zaistiť nástroj na riadenie logistiky.

Úrad si svojím odborným a profesionálnym prístupom vybudoval dobré meno a postavenie nielen v rezorte obrany, ale aj v rámci štruktúr NATO a členských krajín Aliancie. Dokonca u partnerov, ktorí nie sú členmi NATO. Napríklad v Ruskej federácii či Južnej Kórei. Trenčiansky úrad poskytuje odbornú pomoc aj štátom bývalej Juhoslávie: najmä Chorvátsku, Srbsku a Macedónsku.

Riaditeľ ÚOŠKŠOK
Ing. Emil Košút

Neschopná
regentka
a neskoršia
Tutmoseho
spoluvládkyňa
Hatšepsovet

Slávne bitky histórie

MEGIDDO

Minulý mesiac sme náš nový seriál otvorili bitkou pri Kadeši, v ktorej v roku 1274 p. n. l. vojsko egyptského faraóna Ramzesa II. Veľkého „remizovalo“ s armádou chetitského kráľa Muvatalliša II., na základe čoho vznikla historicky prvá známa medzištátna mierová zmluva. Dnes sa vrátíme o asi dve storočia späť, k vôbec prvej zaznamenatej bitke v dejinách.

Vojenský konflikt z biblických čias

Tieto udalosti sa odohrali na začiatku egyptskej tzv. Novej ríše (cca 1570 – 1100 p. n. l.) v období vlády faraóna Tutmosa III. (cca 1490 – 1438 p. n. l.), jedného z najväčších panovníkov Egypta všetkých čias, zvaného aj Dobyvateľ. Údajne práve on vyhnal z kráľovského dvora hebrejského najdúcha menom Mojžiš, čím spustil proces zavŕšený podľa Starého zákona masovým odchodom židovských otrokov z Egypta. Mojžiš sa totiž po Tutmosovej smrti vrátil z exilu v Midjánsku (v dnešnej Saudskej Arábii) a prinútil jedného z nasledujúcich faraónov Amenhotepa III. Židov zo zajatia prepustiť. Či sa tak stalo zásluhou legendárnych desiatich egyptských rán, ako píše Biblia, alebo pod tlakom iných okolností, už presahuje rámec tohto článku.

Isté je, že po smrti svojho otca Tutmosa II. bol princ Tutmose ešte príliš mladý na to, aby získal trón, a tak sa regentkou stala jeho teta a nevlastná matka Hatšepsovet. Bola to zlá panovníčka a počas svojej vlády prišla o takmer všetky územia, ktoré k ríši pripojil Tutmose II. Až po jej smrti v roku 1468 p. n. l., dokedy bola spoluvládkyňou, Tutmose III. v sedemnástich vojenských výpravách znovu dobyl všetko späť, ba dokonca rozšíril Egypt do rozmerov, aké nemal nikdy predtým a ani neskôr! Najznámejšou jeho výpravou sa stala hneď prvá, v rámci ktorej v roku 1457 p. n. l. pri Megidde porazil koalíciu kanaánskych mestských štátov podporovaných kráľovstvom Mittani.

Zbrane, zbroj a taktika

Ako sme už spomenuli v súvislosti s bitkou pri Kadeši, o významné zmeny v egyptskom vojenstve sa paradoxne zaslúžili semitskí Hyksósovia, ktorí vpadli do Egypta okolo roku 1648 p. n. l. a vládli tu do roku 1540 p. n. l. Práve oni do egyptskej armády zloženej iba z peších lukostreleckých a úderných oddielov a regrutovanej väčšinou z roľníckeho obyvateľstva zaviedli nielen kvalitnejšie ručné zbrane, využívajúce tvrdený bronz, ale najmä kone a nimi ťahané bojové vozy.

Do invázie Hyksósov egyptskí lukostrelci používali iba jednoduché drevené či trstinové luky, ktorých šípy s medenými alebo bronzovými hrotmi mali dosť len asi sto metrov. Určitým zlepšením, najmä z hľadiska jednoduchšej výroby, boli drevené, tzv. trojuholníkové luky. Hyksósovia však do Egypta priniesli kompozitný, tzv. reflexný alebo zvrtný luk ázijského pôvodu, ktorého drevené telo bolo na vnútornej strane oblúka zosilnené nalepenými pásmi rohoviny a na vonkajšej zvieracími šľachami. Pred nasadením tetivy bol takýto luk predpätý na opačnú stranu a narábanie s ním vyžadovalo veľkú silu, ale jeho dosť bol dvesto a neskôr až tristo metrov! Výzbroj údernej pechoty pôvodne používajúcej najmä kopije so širokým bronzovým hrotom, krátke sekery a drevené štíty potiahnuté volskou kožou Hyksósovia obohatili o vrhacie oštepky, bronzové sekeromlaty a zahnuté meče, pričom zdokonalili i staršie, tzv. kombinované meče, ktorých čepele zhruba od polovice ku špičke mali tvar kosáka.

Hoci lukostrelci a úderní pešiaci plnili v egyptskej armáde stále dôležité úlohy, jadrom vojsk za Hyksósov i po ich vyhnaní sa stali

Útok egyptských bojových vozov pod hradbami jedného z kanaánskych miest

jednotky bojových vozov s dvojčlennou posádkou, ktorých čelný hromadný útok bol v tých časoch zastaviteľný len rovnakým masovým útokom protivníka. Pešiáci na otvorenom bojisku nemali proti tejto zbrani takmer žiadne šance.

Bitka pri pohorí Karmel

Krátko po smrti spoluvládkyne Hatšepsovej sa v oblasti dnešnej Sýrie miestni kanaánski vládcovia na čele s kráľom mesta Kadeš (dnes Tell Nebi) na rieke Orontes, ku ktorému sa pridali i kráľ mesta Megiddo, ležiaceho neďaleko dnešnej izraelskej Haify, začali búriť proti nadvláde Egypta. Hrozilo prerušenie dôležitých obchodných ciest do Mezopotámie a nebezpečenstvo bolo o to väčšie, že vzbúrencov podporovalo i kráľovstvo Mitanni, rýchlo sa rozmáhajúce v povodí rieky Eufrat.

Tutmos III. vyrazil na sever s armádou bojových vozov a pechoty v sile asi 10 000 bojovníkov. Začiatkom mája 1457 p. n. l. prišiel k pohoriu Karmel, za ktorým ležalo mesto Megiddo a hlavný tábor nepriateľa. Mal tri možnosti – obísť pohorie zo severu alebo z juhu relatívne bezpečnými cestami alebo riskovať a vyraziť priamo úzkou roklinou, ktorú však nepriateľ mohol dobre brániť. Napriek nesúhlasu svojich vojvodcov zvolil túto cestu a ukázalo sa, že urobil dobre! Kanaánci totiž silnými jednotkami zablokovali severný i južný smer, ale roklinu nechali takmer bez obrany.

Za pohorím Tutmose III. takpovediac z pochodu dobyl slabochránené mesto Aruna a zanechajúc veľké sily vzbúrencov na severe i juhu za sebou, objavil sa nečakane pred ich hlavným táborom pri Megidde. Bitka pod hradbami netrvala dlho. Egypťania vďaka svojej početnej prevahe rýchlym útokom bojových vozov nepriateľa doslova rozprášili a jeho zvyšky zahnali do mesta. Potom však nastal chaos, pretože Egypťania začali drancovať nepriateľský tábor, čo využili vzbúrenci strážiaci predtým severnú a južnú cestu okolo pohoria Karmel a našli takisto spásu za hradbami Megidda.

Mesto údajne odolávalo obliehaniu ešte sedem mesiacov, ale kým padlo, Tutmose III. spacificoval a znovu ovládol celú oblasť.

Údaje o stratách na životoch bojovníkov sa nezachovali, možno len predpokladať, že na strane Kanaáncov boli oveľa vyššie. Zato zoznam koristi Egypťanov je podľa ich zdrojov prekvapujúco presný. Išlo vraj o 340 zajatcov, 2 041 kobýl, 191 žriebät, 6 žrebčov, 1 929 kusov hovädzieho dobytku, 22 500 oviec, 924 bojových vozov, 200 brnení, ako aj o brnenie, bojový voz a zvyšky honos-

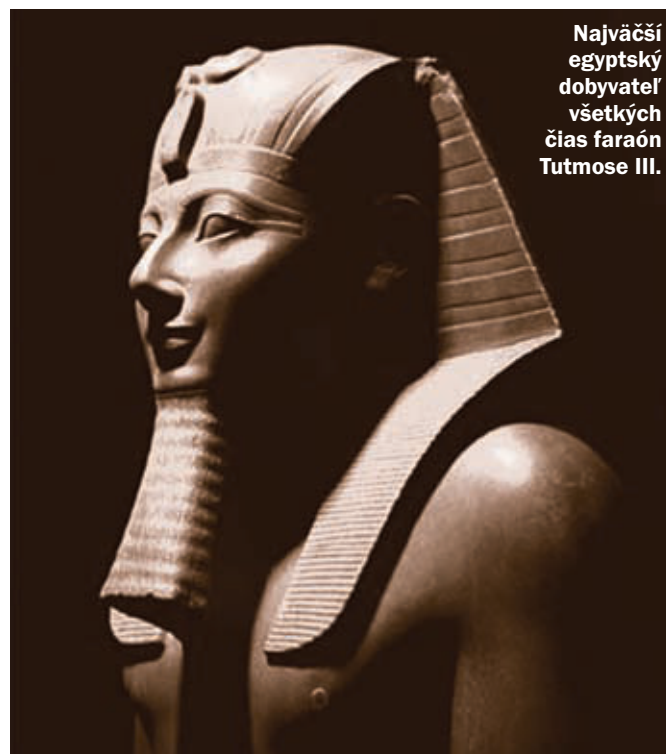
ného stanu kráľa Megidda. On i ďalší porazení králi kanaánskej koalície museli na egyptský dvor poslať ako rukojemníkov svojich prvorodených synov, ktorí tam získali egyptské vzdelanie a stali sa zárukou, že ich otcovia zostanú vernými vazalmi a spojencami faraóna. Samotné mesto Megiddo i jeho obyvatel'ov dobyvatelia údajne ušetrili.

Zlatý vek Egypta

Bitka pri Megidde zavŕšila prvú zo sedemnástich víťazných výprav faraóna Tutmosa III. Bol to iba začiatok neskoršieho podrobenia celej Palestíny a Sýrie Egyptom. V nasledujúcich rokoch faraón na juhu dobyl územie Núbie až po šiesty nílsky katarakt, na západe posunul hranice svojej ríše hlboko do územia dnešnej Líbye a s pomocou Feničanov dokonca obsadil južné pobrežie ostrova Cyprus. Všade na nových územiach staval pevnosti a zabezpečoval ich stálymi vojenskými posádkami. Jeho nasledovníci, žiaľ, plody jeho výbojov už iba bránili a často aj strácali.

Text: PhDr. Ján Dolinay

Foto: Obrana

Najväčší egyptský dobyvateľ všetkých čias faraón Tutmose III.

MiG-31 končí, ale nie hneď

Napriek úsiliu viacerých ruských podnikov a podnikateľských skupín oživiť výrobu ťažkých stíhačiek MiG-31, veliteľ ruského letectva generál Bondarev vyhlásil, že armáda nemá záujem o ďalšie z týchto strojov. Už vyrobené bude využívať do roku 2030. Okrem údržby a modernizácie sa nebudú do tejto zbrane investovať ďalšie prostriedky. Vývoj lietadla sa začal v roku 1968. Prvý let modelu MiG-31 „Foxhound“, nadväzujúceho na populárny MiG-25 „Foxbat“ sa uskutočnil v roku 1975. Do roku 1994 ich vyrobili vyše päťsto a ruské letectvo ich dnes využíva 122. Dodnes je jedinou stíhačkou vhodnou aj na službu v Arktíde. Do konca desaťročia budú niektoré modernizované na verziu MiG-31BM s radarom RP-31AM Zaslon-AM, schopným detegovať vzdušné ciele vzdialené až 320 km.

Briti chcú viac Foxhoundov

Sedemdesiatšesť nových obrnených prieskumných vozidiel Foxhound objedná od spoločnosti General Dynamics Land Systems-Force Protection Europe britská armáda. Priamym výrobcom Foxhoundov je však britská spoločnosť Ricardo, známa ako producent komponentov pre F1. Foxhound je najlepšie obrneným a zároveň najlepšie pohyblivým vozidlom svojej kategórie. Unesie 7,5 tony, poháňa ho šesťvalcový vznetrový motor Steyr s výkonom 160 kW, ktorý mu umožní rýchlosť až 113 km/h. Vozidlo má šesťstupňovú automatickú prevodovku ZF a nezávislý pohon všetkých kolies. Je 5,32 m dlhé, 2,1 m široké a 2,35 m vysoké.

Ruské námorníctvo šetrí

Nové ruské jadrové ponorky projektu 955A ponese každá iba 16 medzikontinentálnych rakiet Bulava ako doteraz - a nie dvadsiatku striel, ako sa pôvodne pri zdokonalenom variante plavidla plánovalo. Menej rakiet má viesť k tomu, že nové ponorky budú postavené rýchlejšie a lacnejšie. Na rozdiel od čias Sovietskeho zväzu je ruská flotila jadrových ponoriek oveľa menšia, a tak sa spočiatku zdalo opodstatnené, že dokonalejší variant najnovšieho typu ponoriek, poháňaných jadrovými reaktormi, ponese o štyri rakety viac. Vlni sa však v Rusku zmenil minister obrany a nasledovalo ďalšie kolo porád, ktoré nakoniec dospeli k záveru, že zlepšenie ponoriek by vyžadovalo priveľké konštrukčné zmeny, vrátane predĺženia trupu o desať metrov. Loď by bola aj ťažkopádnejšia a hlučnejšia. A aj iné námorné veľmoci kladú dôraz skôr na schopnosť prežitia svojich ponoriek než na počet nesených striel.

Dáždnik za 12 miliárd

Novelu zákona, ktorá v Poľsku predpokladá výstavbu vlastného systému protiraketovej obrany v rokoch 2014–2023, podpísal prezident Bronisław Komorowski. Náklady na projekt dosiahnu osem až 12 miliárd zlotých, čo predstavuje štyri až päť percent rozpočtu rezortu obrany. Prvé verejné súťaže by sa mali vypísať ešte tento rok. Zo zákona vyplýva absolútna priorita projektu, konštatoval Komorowski, podľa ktorého bude projekt súčasťou moderného protiraketového štítu Severoatlantickej aliance. S iniciatívou vybudovať vlastný protiraketový štít prišiel vlni v auguste práve on. Štít by od roku 2023 mal byť schopný chrániť vybrané destinácie, mestá, veliteľské centrá, dôležité prvky infraštruktúry, ale aj lokality s vysokou koncentráciou ozbrojených síl pred prípadnými útokmi raketami krátkeho a čiastočne aj stredného doletu.

Taliani obdarovali Líbyu

Taliansky sentiment voči Lýbii je daný históriou už od čias antického Ríma. Talianska republika najnovšie darovala novej lýbyjskej armáde dvadsať talianskych kolesových obrnených vozidiel Puma 6×6. Ponúkla Líbyi aj dodávky ďalšej techniky, pomoc pri výcviku jednotiek aj pri ochrane hraníc. Pumu vyvinuli v Taliansku počas osemdesiatych rokov. Testovať ju začali v roku 1990. Väčšia Puma (existuje totiž i menšia štvorkolesová verzia) má hmotnosť 8,2 t, dĺžku 5,07 m, šírku 2,09 m a výšku 1,67 m. Poháňa ju vznetrový motor s výkonom 118 kW spoločnosti Iveco. Maximálna rýchlosť je 110 km/h a dojazd 700 km.

Finsko kupovalo kalašnikovy

Fínske ministerstvo obrany oznámilo, že pre svoje pozemné i námorné jednoty nakúpi ruské guľomety PKM kalibru 7,62 mm. Objednávka má celkovú hodnotu 3,1 milióna eur, vrátane dodávok náhradných dielov. PKM je modernizovaná verzia guľometu PK konštruktéra M. Kalašnikova. Je odvodený od jeho legendárneho, jednoduchého, odolného a spoľahlivého samopal. Má hmotnosť 7,5 kg a celkovú dĺžku 1 160 mm. Strelivo 7,62×54R podáva nábojový pás s bežnou kapacitou 100 alebo 200 nábojov. Kadencia zbrane je 600 až 800 rán za minútu. Guľomet umožňuje mierenú strelbu na vzdialenosť 1 500 m.

V roku 1997 vstúpil vojenský týždenník Obrana do jubilejného piateho ročníka s cenou 3,40 Sk, „pre vojakov základnej služby zadarmo“. Špecialitou piateho ročníka sa stali tematické prílohy – a vyšlo ich nemálo! O histórii slovenskej armády od roku 1939, o Vojenskom múzeu Trenčín, o duchovnej službe, o Severoatlantickej aliancii, ba mimoriadnou súčasťou Obrany bol i Vzlet – Spravodajca Slovenského leteckého zväzu generála M. R. Štefánika.

TAKÍ SME BOLI

V ROKU 1997

Obrana sa viac ráz zaoberala horúcim problémom drog a narkománie, napríklad v článkoch Drogy v armáde – čo ďalej? (8/97), Vojenská polícia v boji proti narkománii (9/97) alebo Spoločne o drogách (15/97). Jej pozornosti neušli ani špecifické mužské zdravotné problémy, čo dokazuje článok Rakovina semenníkov – nebezpečná choroba (43/97). Redakcia citlivo vnímala i pretrvávajúci problém šikanovania, napríklad formou ankety medzi vojakmi pod názvom Riešenie je v nedohľadne? v čísle 39. Reportéri Obrany obetavo informovali o dianí doma i v zahraničí. Jozef Žiak sa v čísle 12 rozpísal o cvičení Adventure Express '97, počas ktorého 350 km severne od polárneho kruhu, na nórskej základni Bardufoss cvičilo 15-tisíc vojakov: belgickí, kanadskí, dánski, talianski, luxemburskí, britskí, nemeckí, americkí a prvý raz aj portugalskí. Nechýbala ani slovenská vojenská delegácia, vedená ministrom Jánom Šitekom.

V čísle 15 sa Jakub Prokeš rozprával s literátom Vincentom Šikulom tentoraz na nezvyčajnú tému: Prečo je vojak večný. „Už pred vojenčinou som prispieval do rôznych časopisov, ale až tam som dostal jednu z prvých príležitostí,“ rozhovoril sa majster Šikula. „Vydavateľstvo Naše vojsko mi vtedy vydalo knižku Na koncertoch sa netlieska. Jej základnou myšlienkou bolo, že aj vo veľkejrote má človek obyčajné ľudské srdce. Knižka je aj o tom, že na vojenčine by si mal každý zachovať triezvy pohľad na život, a to dobré, čo v ňom je, by sa nemalo vytratiť. Naopak – malo by dozrieť a zmužnieť.“

A prečo je teda podľa Šikulu vojak večný? Pretože „predsa chránil, chráni a bude chrániť základné hodnoty. Lebo si myslím, že odkiaľkoľvek boli a vždy budú jestvovať hodnoty, ktoré musia múdri a statoční ľudia brániť.“

Najväčším úletom 5. ročníka Obrany bola reportáž zo 4. ročníka súťaže MISSÁK BOY 97 nazvaná O najkrajšieho muža v zelenom (20/97). Vo Vajnorochoch súťažilo 14 finalistov spomedzi vojakov základnej služby v kategóriách ako prezentácia v uniforme, voľný program, pantomíma, nasadzovanie plynových masiek či promenáda v žltých vojenských trenírkach. No ak by sme mali vyjadriť, akou témou žila Obrana v roku 1997, bez pochyb ňou bol – vojenský folklór! Veľké reportáže z armádnej folklórnej prehliadky Folklórny Turiec (28/97) i z 5. prehliadky vojenského folklóru v Helpe (39/97) dopĺňalo množstvo kratších materiálov o vzťahu armády a ľudovej tvorivosti, o umeleckých súboroch i podpore tvorivosti vojakov. „Naším cieľom je dostať sa čo najvyššie na folklórnom nebi. Dúfam, že sa toho nedožijem až ako fúzatý starček.“ Takto sa napríklad vyjadril v článku pod titulom Ľudová hudba je náš život (29/97) prvý huslista súboru Brezňan – poručík Milan Vanga...

Obrana nám v roku 1997 nedovolila zabudnúť, že:

- armádny športový klub Dukla Banská Bystrica oslávil tridsiate jubileum,
- minister obrany slávnostne odovzdal prvú bojovú zástavu (5. pluku špeciálneho určenia v Žiline),
- delostrelci sa začali zoznamovať so systémom Zuzana,
- svetovú premiéru na Medzinárodnom veľtrhu obrannej a bezpečnostnej techniky IDET v Brne absolvovalo obojživelné vozidlo Aligator,
- objavil sa nový fenomén malých bezpilotných lietadiel,
- začal vychádzať nový odborný časopis Vojenská história

...a na festivale Bratislavská lýra zvíťazila Katarína Hasprová, o čom čitateľov v čísle 25 podrobne informoval Jozef Švolík.

Prvý huslista ľudovej hudby tanečného súboru Brezňan poručík Milan Vanga pri jednom z vystúpení na armádnej nedeľi v Prelovi.

Veliteľ kurzov v aliančnej škole

Štábný nadromajster Richard Fabricius od 1. septembra 2012 pôsobí v škole NATO v nemeckom Oberammergau vo funkcii veliteľa poddôstojníckych kurzov. Je prvým zo slovenských poddôstojníkov, ktorý zastáva v medzinárodnom prostredí takúto funkciu.

Škola je organizačne podriadená veliteľstvu NATO pre transformáciu (NATO ACT) v Norfolku. Zabezpečuje prípravu profesionálnych vojakov a civilných zamestnancov armád NATO na operačnom stupni prostredníctvom viac ako 115 rezidentných kurzov. Už len to, že Richarda Fabriciusa pozvali prednášať a veliť na túto prestížnu školu možno považovať za ocenenie jeho kvalít a profesionality poddôstojníckeho zboru OS SR.

Úlohy v medzinárodnom prostredí

„Naša škola poskytuje vzdelávanie aj pre vojakov z ďalších členských štátov a medzinárodných organizácií, akými sú OSN, EÚ, UNHCR či Medzinárodný červený kríž,“ vraví šbnrtm. Richard Fabricius. On sám tu pôsobí v rámci odboru poddôstojníckych kurzov. „Tím pozostáva zo siedmich štábnych nadromajstrov a rotmajstra pochádzajúcich z ôsmich štátov. Každý z nás má v zodpovednosti komplexné zabezpečenie troch kurzov. Od naplánovania logistického a finančného zabezpečenia cez zabezpečenie externých lektorov až po stanovenie povinností inštruktorov. Okrem rezidentných kurzov sme aj členmi mobilných výcvikových tímov,“ spomenie poddôstojník, ktorý vyrastal v Trenčíne. Naposledy prednášal v tureckom Izmiere, predtým v holandskom Weerte či v americkom Northfolku.

Šbnrtm. Fabricius bol do 30. augusta 2012 takmer päť rokov hlavný poddôstojník OS SR. Aké výzvy sú pred ním v Oberammergau? „Azda najväčšou je flexibilná komunikácia v medzinárodnom prostredí. Nejde len o to, že musíte mať angličtinu na úrovni STANAG 3, ale dôležité je pochopiť rozdielnu mentalitu ľudí. Často im musíme prispôbiť aj odbornú terminológiu výkladu, aby ho pochopili.“ Úlohou veliteľov kurzov je aj zabezpe-

čiť lektorov na zložité medzinárodnopolitické témy. „V podstate nikoho nezaujímá ako to urobíme, pretože je to našou povinnosťou. Nezriedka sa stáva, že osvedčené akademické kapacity sú pracovne vyťažené a treba komunikovať s ďalšími.“ R. Fabricius o úlohách poddôstojníkov prednáša aj v kurzoch pre dôstojníkov. No nie je odtrhnutý ani od diania v OS SR. Práve teraz úzko spolupracuje s hlavným poddôstojníkom šbnrtm. Vladimírom Belušom na prepracúvaní programov výcviku kariérnych kurzov pre poddôstojníkov OS SR, pričom využívajú aj to najlepšie z Oberammergau.

Ešte na Slovensku sa Fabricius veľkou mierou zaslúžil o to, aby dôstojníci aj vojaci vnímali poddôstojníkov vo svetle ich súčasného postavenia. Hovorí: „Všetky vyspelé armády sveta pochopili, že bez kompetentného poddôstojníckeho zboru nie je možné efektívne fungovať.“ Dodá, že tieto myšlienky si veľmi dobre uvedomujú aj na vyšších miestach: „13. októbra 2010 podpísali hlavný veliteľ aliančných spojeneckých síl v Európe admirál James Stavridis a veliteľ veliteľstva NATO pre transformáciu generál Stephane Abrial usmernenie s názvom Strategické usmernenie hlavného veliteľa spojeneckých síl Aliancie v Európe a veliteľa veliteľstva Aliancie pre transformáciu na smerovanie rozvoja poddôstojníckych zborov armád NATO. Identifikovali v ňom viaceré nedostatky v spôsobilostiach poddôstojníckych štruktúr.“

Skúsenosti zaväzujú

Richard Fabricius v škole NATO reprezentuje aj kompetentnosť a profesionalitu poddôstojníckeho zboru OS SR. V jeho postavení poddôstojníci v Oberammergau pôsobia spravidla štyri či päť rokov. A čo potom? „Skúsenosti, ktoré získavam v inšpirujúcom medzinárodnom prostredí, by som rád uplatnil v prospech našich ozbrojených síl,“ konštatuje vojenský profesionál, ktorý v uniforme slúži od roku 1994 a pôsobil v Trenčíne, na Sliachi i v Bratislave. Kde to bude po jeho návrate pravdaže ešte špecifikovať nevie. „Záležať bude najmä na personálnom zámere hlavného poddôstojníka ozbrojených síl“, dodáva. Zatiaľ vďaka tomu, že ako prvý a jediný Slovák patrí v Oberammergau k lektorskému zboru, veje nad touto školou aj zástava našej krajiny.

Text: Pavol Vitko

Foto: SGT Lawayene Foster (US Army)

Charles s koreňmi Karola

Už 33 rokov slúži v amerických špeciálnych jednotkách, no keby sme pátrali v jeho rodokmeni, zistíme, že je aj Slovák. Štábný nadrotmajster Charles Sekelsky, veliaci poddôstojník amerických špeciálnych síl v Európe.

„Patrím k druhej generácii slovenských emigrantov v USA. Otcova rodina pochádza zo Spiša, mama od Prešova a Košíc,“ spomenie ostrieľaný poddôstojník. Jeho starí otcovia sa pri ceste za chlebom uchytili v amerických oceľárňach. „Tety, strýkovia a celá rodina rozprávala po slovensky. Každú Veľkú noc aj Vianoce sme mali veľké oslavy, plno slovenského jedla.“

Charles sa netají, že ako tínedžer mal dobrodružnú až problémovú povahu, skoro odišiel z domou. „Vždy som chcel byť zeleným bare-

tom a slúžiť v špeciálnych silách,“ spomenie chlapčenské sny. Splnili sa mu. „Hneď po strednej škole ma prijali k špeciálnym jednotkám ako zdravotníka. Po výcviku som sa uistil, že zelený baret bude súčasťou môjho života.“

Slúžil vo viacerých oblastiach Pacifiku či Karibiku. Pôsobil v Európe aj v Ázii. Štyri razy bol nasadený v operácii Iracká sloboda. Spolupracoval aj so Slovenskom. „V rokoch 1994-1995 ma vybrali do tímu, ktorý nadväzoval prvé kontakty so súčasným 5. plukom špeciálneho určenia. Absolvovali sme spoločné výsadky, výborný bol výcvik v zimných podmienkach. V krajine svojich predkov som našiel výborných vojakov aj kamarátov.“

„Netolerujem klamstvo a neschopnosť urobiť správne rozhodnutie v správny čas. Rozumiem, že každý robí chyby, ale sú také, ktoré sa dajú napraviť, a iné sa neodpúšťajú...“ A čo od svojich podriadených vyžaduje? „Predovšetkým vysokú úroveň sebavedomia, vodcovstva, lojality, zmyslu pre povinnosť, česť, kompetentnosť a schopnosť slúžiť bez toho, aby sme mysleli na seba.“

Štábný nadrotmajster Sekelsky, ktorý bol na Slovensku viackrát aj vo svojej súčasnej funkcii, je 32 rokov ženatý. S manželkou majú päť detí. „Z troch synov sú dvaja v špeciálnych jednotkách,“ vraví hrdlo muž, ktorý má rád aj poľovníctvo, rybačku a lyžovanie. Rozprávanie o svojom americko-slovenskom príbehu končí naozaj symbolicky: „Jeden z mojich synov absolvoval spoločný výcvik s vojakmi žilinského 5. pluku špeciálneho určenia. Potom bol s nimi vlni šesť mesiacov nasadený v operácii ISAF v Afganistane.“

Text: Pavol Vitko
Foto Ivan Kelement

• Výmene skúseností a poznatkov z prípravy, nasadenia a návratu príslušníkov poddôstojníckeho zboru v operácii ISAF v Afganistane bol venovaný odborný seminár, ktorý sa uskutočnil 8. - 12. apríla v poddôstojníckom klube Práporu výcviku Martin. Seminár sa uskutočnil na základe ponuky Národnej gardy štátu Indiana (USA), v rámci programu MIL TO MIL. Viedol ho veliaci poddôstojník Národnej gardy Indiana CSM Robert J. Winters a ďalší traja jeho kolegovia. Všetci majú bohaté skúsenosti z operácií v Iraku a Afganistane. Na podujatí nechýbal hlavný poddôstojník Ozbrojených síl SR štábný nadrotmajster Vladimír Beluša, zastupujúci veliaci poddôstojník Veliteľstva Síl Výcviku a podpory štábný nadrotmajster Miroslav Dulaj, veliaci poddôstojník martinského Práporu výcviku štábný nadrotmajster Rastislav Leško a inštruktor výcviku Výcvikovej jednotky vojenských misií rotmajster Adrián Artimovič. Na seminári boli aj inštruktori výcviku Práporu výcviku. Bola to pre nich výborná skúsenosť a inšpirácia nielen, ako postupovať v príprave a nasadení poddôstojníkov v zahraničnej operácii, ale aj ako sa o nich starať po návrate domov.

• Poddôstojnícky klub Práporu výcviku Martin bol 15. apríla miestom pracovného rokovania k programom ďalšieho odborného výcviku hodností OR 6 a OR 7. Príslušníci Generálneho štábu Ozbrojených síl SR, jednotlivých operačných veliteľstiev a Úradu hlavného lekára sa stretli s cieľom zefektívniť ďalší odborný výcvik pre potreby Ozbrojených síl SR. Veliteľ Práporu výcviku podplukovník Roman Petrik oboznámil účastníkov rokovania s cieľom a legislatívnym rámcom zamestnania. Po úvodných vystúpeniach hlavného poddôstojníka Ozbrojených síl SR štábného nadrotmajstra Vladimíra Beluša a veliteľa Poddôstojníckej akadémie štábného nadrotmajstra Milana Pavlíka boli vytvorené panelové skupiny za účasti garantov v jednotlivých odbornostiach z radov inštruktorov výcviku Poddôstojníckej akadémie Práporu výcviku. Na záver bola predstavená navrhovaná koncepcia v konkrétnych odbornostiach.

• Už po druhý raz v tomto výcvikovom roku, hneď po Veľkonočných sviatkoch sa opäť otvorila brána pre 86 novoregistrovaných profesionálnych vojakov. Štvrtého apríla nastúpili na vykonanie základného vojenského výcviku. Počas deviatich týždňov budú v troch fázach (adaptácia, strelec a taktik) pripravovaní pre hodnostný zbor mužstva a poddôstojníkov ozbrojených síl. Po úvodnej prezentácii a základnej lekárskej prehliadke sa vystrojili v Regionálnom stredisku naturálneho odievania Multifunkčnej zásobovacej základne Západ v Nemšovej. Po návrate do Martina ich prevzali do svojej podriadenosti skúsení starší inštruktori výcviku a inštruktori výcviku roty základného vojenského výcviku. Tí čakatelia, ktorí úspešne absolvujú základný vojenský výcvik, budú 7. júna za prítomnosti pozvaných hostí a rodinných príslušníkov slávnostne vyradení.

Haváriu lietadla na Lešti zvládli

Posledný aprílový týždeň prebiehal v priestoroch Požiarno-záchranárskeho komplexu Jakub Village Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku MO SR Lešť súčinnosťný výcvik vojenských hasičských jednotiek vzdušných síl. Náčelník požiarnej ochrany veliteľstva vzdušných síl kapitán Radovan Medvec hovorí, že cieľom spomínaného výcviku bolo prehliť a zosúladiť činnosť vojenských hasičských a záchranných jednotiek počas záchranných prác.

Ide najmä o hasenie požiarov v objektoch, praktické preverenie hasičskej činnosti a používania záchranných prostriedkov, záchranu osôb a materiálu. Ale aj velenie a riadenie zásahu, zabezpečenie cirkulácie a dodávky vody pri hasení. A nie naposledy o súčinnosť pri vzniku mimoriadnych udalostí, upevnenie dôvery a vzájomnej spolupráce medzi príslušníkmi hasičských jednotiek. Pretože pri mimoriadnych udalostiach veľakrát zasahujú spoločne,“ pripomína kapitán Medvec.

Spoločný zásah hasičov vzdušných síl

Na súčinnostnom výcviku sa zúčastnili vojenské hasičské jednotky zo zmiešaného krídla Sliač, dopravného krídla Kuchyňa, vrtuľníkového krídla Prešov, ako aj nitrianskej protilietadlovej raketovej brigády. Spoločne s nimi cvičili aj zdravotníci z obväziska zmiešaného krídla Sliač a v úlohe figurantov sa predstavili študenti Strednej odbornej školy drevárskej – odbor ochrana osôb a majetku pred požiarom zo Zvolena.

Riadiaci súčinnostného výcviku náčelník vojenskej hasičskej jednotky zo zmiešaného krídla Sliač rotmajster Róbert Baniar približuje, že výcvik bol koncipovaný tak, aby preveril vojenských hasičov vo všetkých situáciách, s ktorými sa môžu stretnúť v reálnom živote. Preto zasahovali aj na mieste havárie dopravného lietadla. Najskôr museli uhasiť horiace trosky stroja, vyhľadať cestujúcich, roztriediť ich podľa závažnosti zranenia a poskytnúť im pomoc. Prácu znepriemňoval spočiatku hustý dym a plamene. Neskôr si museli dávať na mieste havárie pozor, aby sa nezranili pri zásahu na rumovisku, kde boli navyše roztrúsené trosky lietadla. Niektorých zranených vyslobodzovali zo závalov v objektoch. Napriek tomu bolo vidieť, že hasiči vzdušných síl nezasahujú spoločne po prvý raz. Vedeli o sebe, navzájom sa dopĺňali pri jednotlivých činnostiach.

Vedúca staršia zdravotníčka obväziska zmiešaného krídla Sliač rotmajsterka Soňa Kapolková zdôrazňuje, že roztriedenie zranených je veľmi dôležité. Musia sa predovšetkým sústrediť na tých, ktorí potrebujú akútnu pomoc pri závažných zraneniach a potom ošetrovať ďalších.

Farebné kartičky zachraňujú život

„Najmä pri hromadných haváriách, kde je väčší počet zranených, postupujeme tak, že stupeň zranenia označujeme farebnými kartičkami. Najhoršia je čierna, predstavuje zranenia nezlučiteľné so životom. Červená farba pre nás znamená, že pacientovi treba urýchlene poskytnúť pomoc, odviezť ho do hniezda záchrany a vzápätí do nemocnice. Často je pri záchrane života potrebné využiť transport vrtuľníkom do zdravotníckeho zariadenia. Žltá farba znamená menšie zranenie. Hoci veľmi nebezpečné môže byť aj na prvý pohľad banálne poranenie nohy. Keď je napríklad poškodená aorta a zranený veľmi krváca. Na to musia dávať zdravotníci pozor. A najmenej zranení sú označení zelenými kartičkami. Práve prvotné správne a včasné roztriedenie pacientov pomáha pri skutočných haváriách zachraňovať životy. Takéto cvičenia sú pre nás veľmi potrebné. Precvičíme si koordináciu s inými záchrannými zložkami,“ objasňuje rotmajsterka Kapolková, ktorá má reálne skúsenosti zo zásahu po havárii vo vojenskom opravárenskom podniku v Novákoch. Zabezpečovala po zdravotnej stránke vojakov, ktorí odmiňovali priestory po výbuchu munície.

Veliteľ hasičského družstva z Viničného nitrianskej protilietadlovej raketovej brigády rotný Patrik Boroš si pochvaľuje možnosti Požiarno-záchranného komplexu Jakub Village na Lešti. Lebo reálne zasahujú najviac pri zabezpečovaní strelieb S-2 na Záhoří, kde často dochádza k požiarom priestoru. S vybavením je celkom spokojný, už čoskoro dostanú aj dýchacie prístroje. Až na vozidlo Tatra 148, ktoré je z roku 1978 a je to na ňom a jeho výkonoch vidieť. S jeho názorom súhlasí aj veliteľ vojenskej hasičskej jednotky vrtuľníkového krídla z Prešova nadrotmajster Daniel Cinkanič. Práve prešovské vrtuľníky v poslednom obdo-

bí veľa rás zasahovali pri rozsiahlych lesných požiaroch v Nízkych i Vysokých Tatrách. A pred pár rokmi aj pri haváriách vrtuľníkov...

Príprava hasiča trvá roky

Podľa kapitána Medveca každý hasič musí prejsť základným kurzom v trvaní 10 týždňov (400 hodín). Tam dostane základy. Ale musí sa naďalej vzdelávať a cvičiť. Až po absolvovaní mnohých ďalších odborných kurzov a reálnych zásahov sa z neho postupne stáva plnohodnotný hasič. „V súčasnosti máme veľmi dobre pripravených hasičov, najmä veliteľov hasičských jednotiek. Napríklad nadrotmajstra Ladislava Iskierku zo Sliača, rotmajstra Lóránta Rybanského z dopravného krídla Kuchyňa, nadrotmajstra Daniela Cinkaniča z prešovského vrtuľníkového krídla a rotného Andreja Laštica z nitrianskej protilietadlovej raketovej brigády. Dobre organizujú výcvik a prípravu svojich podriadených,“ pochvaľuje si kapitán Medvec.

Náčelník vojenskej hasičskej jednotky zo zmiešaného krídla Sliač rotmajster Róbert Baniar priznáva, že príprava nových hasičov je časovo náročná a trvá minimálne dva až tri roky, kým získajú potrebné zručnosti. Ale pri reálnom zásahu je potrebné zladať celý tím. Zaradiť nového hasiča na taký post, ktorý mu najlepšie svedčí. „Pri reálnom zásahu aj napriek tej najlepšej teoretickej príprave začína fungovať stres. Niekedy dokáže zviazať človeku ruky a celkom obyčajná činnosť, ktorú pri nácviku bez problémov zvládol, mu robí problémy, trvá dlhšie. Práve takýto výcvik na Lešti, ktorý sa dosť približuje realnej situácii, pomáha spomínaný stres odbúravať,“ priznáva rotmajster Baniar.

Hasiči museli zvládnuť aj požiar v takticko-požiarnom domci, cestnom tuneli či rôznych dopravných prostriedkoch. Ale aj únik priemyselných chemikálií zo železničnej cisterny. Veliteľ družstva hasičov z nitrianskej protilietadlovej raketovej brigády z Viničného rotný Patrik Boroš dodáva, že spoločný výcvik je pre nich vítanou príležitosťou získať nové praktické skúsenosti. Napríklad aj z koordinácie vyslobodzovania, dekontaminácie a bezpečnosti a ochrany v mieste zásahu.

Text a foto: Jozef Žiak

Uniformy vymenil za zdravotnícky plášť

S detskou zdravotníckou taštičkou chodil v rámci školských krúžkov už ako deväťročný chalan. Po odchode z ozbrojených síl sa k profesii zdravotníka vrátil. Dnes ju vykonáva v Nórsku. Hovoríme o Vladimírovi Mečiarovi (1959), podplukovníkovi v zálohe.

„Keď som sa z vojenského časopisu Zápisník dozvedel, že v Žiline otvárajú Vojenskú strednú zdravotnú školu, bolo rozhodnuté. Po maturite mi však ponúkali všeličo iné, len nie prácu zdravotníka. Napokon som ostal na škole ako veliteľ čaty,“ hovorí šlachovitý muž, rodák z Bojníc.

Namiesto ošetrovne redakcia

Pokračovať v zdravotníckej profesii na vysokej škole sa mu už nepodarilo. Vedel však aj niečo iné: písať. Keď prišlo smerné číslo na Slovákov, ktorých by mali vyslať na Vojenskú vysokú novinársku školu do Lvova, oslovili ma. Nie, nebol to môj životný cieľ, bola to zhoda okolností...“ Po škole nastúpil do federálnej Obrany ľudu. Pred rozdelením federácie spolu s manželkou aj dvoma deťmi zapustili korene v Prahe. „Pôvodne som chcel v Čechách zostať,

no prišli za mnou, či by som neprišiel založiť vojenský časopis na Slovensku.“ Časopis Ministerstva obrany SR OBRANA začal v roku 1993 vychádzať pod Mečiarovým vedením ako týždenník novinového formátu na dvanástich stranách. „Neraz velenie armády v Trenčíne tvrdilo že píšeme nezmysly, no kontrola z úrovne MúO dala za pravdu redakcii. Od začiatku som si však uvedomoval, že takáto relatívna voľnosť nepotrvá dlho a že budeme štandardný vojenský časopis, aký vydáva každý rezort obrany v Európe, čo má najmä v rámci internej komunikácie svoj nepochybný zmysel.“ Keď sa začala operácia Iracká sloboda, vedenie rezortu potrebovalo komunikátora, ktorý by bol schopný priblížiť naše pôsobenie v Iraku tak, aby ho akceptovala slovenská verejnosť. Jeho práca mala byť zároveň súčasťou podpory verej-

nej mienky v prospech vstupu do NATO. Voľba v roku 2003 padla na skúseného V. Mečiara, vtedy už zástupcu riaditeľa Vojenskej informačnej agentúry MO SR. Jeho spravodajstvo a reportáže boli žiadané nielen vo vojenských, ale aj v civilných médiách. Onedlho po návrate sa však rozhodol, že je čas odísť do civilu.

Cesta za svojim snom

„Už po novembri 89 mi napadlo, že raz sa vrátim k tomu, čo som chcel robiť ako malý chlapec. Po štvrtstoročí mimo zdravotníctva to však nebolo jednoduché...“ Po príchode do civilu pôsobil krátko aj v SBS. Bol však odhodlaný veriť svojmu snu. Aj preto prijal v Národnom onkologickom ústave miesto ošetrovateľa. Vzápätí absolvoval skúšky a vykonával prácu na úrovni zdravotnej sestry. Išiel ďalej a na Slovenskej zdravotníckej univerzite absolvoval bakalárske štúdium v špecializácii ošetrovateľstvo. „V Národnom onkologickom ústave som sa dostal k medicíne na špičkovej svetovej úrovni. Je až neuveriteľné, čo všetko tam dokážu nielen lekári, ale aj stredný zdravotnícky personál. Navyše na našom oddelení anestéziológie a intenzívnej medicíny sa doslova drelo. To bol skutočne denný boj o život. Často aj napriek zlým prognózam víťazný. Na druhej strane išlo aj o to, aby umieranie každého človeka bolo vždy čo najdôstojnejšie.“

Koncom roka 2011 sa dozvedel o možnosti pôsobiť v zahraničí. Vie, že po čase sa vráti pracovať opäť domov, no zobral to ako výzvu: „Absolvoval som jazykový kurz nórčiny a začal pracovať na ostrove Finnoy v Domove chorých. V podobných zariadeniach majú nórski seniori skvelý servis a zázemie.“ Na svojom druhom pôsobisku v Bergene sa zoznámil so starostlivosťou o ťažkých pacientov v ich domovoch. „Starám sa aj o bývalého kapitána nórského vojenského námorníctva, ktorý by mal byť po ťažkom úraze v starostlivosti špecializovaného zdravotníckeho zariadenia. On sa však rozhodol, že sa bude liečiť doma. Poisťovňa bola povinná rešpektovať jeho voľbu. Kapitán vie, že som bol vojak, a tak sa medzi nami vytvorilo kamarátske puto. A aj keď sa blíži k osemdesiatke, myslou je štyridsiatnik. Hýbe len jednou rukou no verí, že opäť bude jazdiť na svojom aute...“

Podplukovník v zálohe Vladimír Mečiar si po odchode do civilu splnil chlapčenský sen. Svoju energiu venuje chorým a nevládnym – a je za to aj adekvátne ohodnotený. Zároveň hovorí: „Každý kto slúži v armáde, by si mal veľmi dobre uvedomiť, že peniaze, ktoré idú na obranu, by sa dali využiť aj inde. O to viac by si mal svoju službu vážiť.“

Text: Pavol Vitko
Foto: Ivan Kelement
autor

Dobrovoľná vojenčina áno či nie?

Zisťovali sme, čo si myslí slovenská verejnosť o dobrovoľnej vojenskej službe.

Z podnetu sociológov ministerstva Obrany sa po dlhšom čase vo februári 2013 uskutočnil výskum verejnej mienky. Cieľom tohto výskumného projektu bolo zistiť názory obyvateľov Slovenska na aktuálne otázky riešené rezortom obrany. Výskum sa konkrétne zameriaval na zistenie názoru slovenskej verejnosti na zavedenie dobrovoľnej vojenskej služby. Mapoval sa aj predbežný záujem o túto službu v cieľovej skupine mladých ľudí vo veku od 18 do 34 rokov.

Terénny zber údajov a ich spracovanie realizovala nezávislá výskumná agentúra FOCUS. Celkový počet respondentov vo výskume bol 1025.

Z výsledkov výskumu vyplýva, že pomerene veľká časť verejnosti zaregistrovala informáciu o tom, že na MO SR sa uvažuje o zavedení dobrovoľnej vojenskej služby. Informácie o snahe zaviesť dobrovoľnú vojenskú službu v trvaní dvoch mesiacov zaregistrovalo 50 % obyvateľov SR vo veku od 18 rokov.

Prípadné zavedenie dobrovoľnej vojenskej služby hodnotilo pozitívne 35 % respondentov výskumu, neutrálne 40 % a negatívne len 14 % opýtaných, 11,5 % opýtaných nevedelo odpovedať, prípadne malo iný názor.

Výskum ukázal, že verejnosť na Slovensku si uvedomuje náročnosť takejto služby, čo sa odzrkadľuje aj v tom, že veľká časť z opýtaných súhlasila s názorom, že tých, ktorí budú absolvovať dobrovoľnú vojenskú službu, by bolo dobré finančne oceniť. Taký názor zastáva 44 % respon-

dentov. Názor, že stačí, keď sa záujemcom o túto službu poskytne len výzbroj a výstroj počas výcviku, resp. ostatné logistické náležitosti, zastáva 34 % respondentov výskumu. S nefinančnou kompenzáciou za výkon dobrovoľnej služby súhlasí 18 % opýtaných.

Ukazuje sa, že veľká časť verejnosti by súhlasila s tým, že prípadné absolvovanie dobrovoľnej vojenskej služby by bolo výhodou pri vstupe do štátnej služby, presnejšie, bolo by to výhodou pre tých, ktorí by mali záujem o prácu v polícii, resp. v iných ozbrojených zboroch, Takúto možnosť hodnotilo pozitívne až 68 % opýtaných.

Zisťoval sa aj prípadný záujem o dobrovoľnú vojenskú službu. Predbežne taký záujem prejavilo niečo viac ako 3,3 % opýtaných mladých ľudí.

Po ujasnení ďalších podmienok služby, by sa prihlásilo ďalších 7 % respondentov a ďalších 14% nevyklučuje možnosť uvažovať o prihlásení na dobrovoľnú vojenskú službu v prípade, ak sa takáto služba zavedie.

Tieto údaje sú dosť povzbudivé a ukazujú, že myšlienka dobrovoľnej vojenskej služby zaujala časť verejnosti. Treba však zdôrazniť, že vzhľadom na obmedzený počet respondentov (pýtali sme sa len 322 mladých mužov aj žien, ktorí doteraz neabsolvovali vojenskú službu) získané údaje o záujme o túto formu vojenskej služby sú veľmi orientačné.

Text: Karol Čukan

Pokus o odraz od dna

Vojenské športové centrum Dukla Banská Bystrica spoluorganizuje 22. a 23. júna 2013 Majstrovstvá Európy družstiev v atletike skupiny C (3. liga). Cieľ je jasný: postup do 2. ligy!

„Štadión na Štiavničkách bude hostiť okolo 470 športovcov z 15 krajín. Spre-vádzať ich bude ďalších asi 150 trénerov a funkcionárov,“ avizuje riaditeľ VŠC DUKLA Róbert Kurčík. „Okrem maratónu a chôdze budú atléti súťažiť v 20 mužských a 20 ženských disciplínach,“ dodáva mjr. Ľubomír Roško, náčelník odboru riadenia športu a hlavný tréner VŠC, ktorý je zároveň pred-seda organizačného výboru majstrovstiev.

Majstrovstvá Európy družstiev sú rozdelené podľa výkonnosti do štyroch kategórií. V superlige sú športové veľmoci, akými je Veľká Británia, Rusko, Francúzsko či Nemecko. Slovenská reprezentácia je v poslednej – tretej lige. Za súperov budeme mať napríklad Island, Lotyšsko, Gruzínsko, Azerbajdžan, Bosnu a Hercegovinu či Macedónsko. San Marino, Lichtenštajnsko či Gibraltár budú súťažiť v spoločnom tíme Atletického zväzu malých štátov Európy.

„Zo štyroch desiatok slovenských reprezentantov bude takmer štvrtina z našej Dukly,“ konštatuje nadporučík Radovan Mišík, tréner banskobystri-ckých atlétov a technický riaditeľ Majstrovstiev Európy. Zo svojich športov-cov sa spolieha najmä na kladivárku Martinu Hrašnovú, trojskokanku Danu Veldákovú (na fotografii) či na výškara Petra Horáka alebo Viliama Papša, šprintéra na 110 metrov cez prekážky.

Najlepšie európske reprezentácie budú súťažiť v rámci superligy v Británii. 1. liga má šampionát v Írsku, 2. liga bude v Litve. Hlavnými organizátormi 3. ligy, resp. Majstrovstiev Európy v atletike družstiev skupiny C je popri Dukle Európska atletická asociácia a Slovenský atletický zväz. Program sa v Ban-skej Bystrici začína oba uvedené dni od 14.00 hod a bude trvať asi do 19.30.

Príďte povzbudiť našich.

Text: Pavol Vitko
Foto: Ján Miškovič

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDÁR

2. jún

1918 Prvá svetová vojna: v Kragujevaci (Srbsko) vypukla vzbura medzi príslušníkmi trenčianskeho 71. pešieho pluku rakúsko-uhorskej armády. Za účasť na vzbure popravili 8. júna 44 slovenských vojakov.

5. jún

1918 Prvá svetová vojna: v náhradnom prápore 72. pešieho pluku v Bratislave sa vzbúrilo 307 slovenských navrátilcov z ruského zajatia.

14. jún

1928 V meste Rosario (Argentína) sa narodil Ernesto (Che) Guevara (†1967 La Higuera, Bolívia), revolucionár a vodca partizánskych jednotiek.

15. jún

1918 Prvá svetová vojna: začala sa ofenzíva rakúsko-uhorskej armády na rieke Piava. Do bojov boli nasadené aj čs. légie v Taliansku bojujúce v zostave talianskej armády.

16. jún

1963 Podporučička sovietskeho letectva Valentina V. Tereškovová odštartovala na palube kozmickej lode Vostok 6 na obežnú dráhu okolo Zeme. Stala sa tak prvou ženou, ktorá absolvovala let do vesmíru.

17. jún

1953 V NDR vypuklo povstanie proti komunistickému režimu. O niekoľko dní bolo potlačené s pomocou sovietskych jednotiek.

18. jún

1918 Francúzske ministerstvo vojny prepožičalo M. R. Štefánikovi hodnosť brigádneho generála francúzskej armády.

19. jún

1953 V USA bol spolu s manželkou Ethel popravený Julius Rosenberg za špionáž pre ZSSR a vyzradenie tajomstva výroby atómovej bomby.

20. jún

Svetový deň utečencov

1963 ZSSR a USA sa v Ženeve dohodli na zriadení tzv. horúcej linky medzi sídlom úradu prezidenta USA a sovietskeho predsedu Rady ministrov.

22. jún

1973 Leonid Brežnev vo Washingtone podpísal dohodu o odvrátení vojenských konfliktov a vylúčení jadrového konfliktu medzi ZSSR a USA.

24. jún

1948 Sovietske okupačné orgány v Nemecku uzavreli všetky pozemné prístupové cesty do západného Berlína. Vypukla prvá berlínska kríza.

26. jún

Medzinárodný deň na podporu obetí mučenia

1998 Slovensko sa dohodlo s Ruskom o prerozdelení kvót bojových lietadiel a útočných vrtuľníkov, ktoré pre obe strany vyplývajú zo Zmluvy o konvenčných ozbrojených silách v Európe.

27. jún

1928 Minister národnej obrany František Udržal vydal rozkaz, ktorým sa 2. júl – deň výročia bitky pri Zborove (1917) stal sviatkom všetkých útvarov, ústavov a úradov čs. brannej moci.

Zostavila Jana Tulkisová, VHÚ

ŠTÝL

KULTÚRA • ZÁBAVA • VOĽNÝ ČAS

Pol storočia žien vo vesmíre

Od čias Jurija Gagarina (12. 4. 1961) letelo do kozmu 530 ľudí z 38 krajín. V čase uzávierky júnovej Obrany sme narátali 56 žien, ktoré navštívili vesmír. Kozmonautiek, astronautiek a aj jednu taikonautku. Počnúc Valentinou Tereškovovou s jej prelomovým letom 16. júna 1963, končiac Liu Yang z Číny. Najviac – takmer päťdesiat, ich letelo do vesmíru v rámci programu americkej agentúry NASA, hoci kým sa do kozmu pozrela prvá Američanka, prešlo od Tereškovovej letu rovných dvadsať rokov. Takmer na deň, lebo misia Sally Ride na raketopláne Challenger sa uskutočnila 18. – 23. júna 1983. Jedenásť mesiacov po Svetlane Savickej, ktorá sa 19. augusta 1982 stala historicky druhou pozemšťankou v kozme. Savická sa v roku 1984 stala aj prvou ženou, ktorá vystúpila do otvoreného vesmíru.

Prvou veliteľkou vesmírnej misie sa v júli 1999 stala v raketopláne Co-

lumbia Eileen Collins. Velenie si zopakovala aj o šesť rokov v raketopláne Discovery. Prvou ženou na medzinárodnej vesmírnej stanici bola v marci 2001 Susan Helms a prvou veliteľkou ISS sa v apríli 2008 stala Peggy Whitson.

Prvá žena z inej krajiny ako z Ruska či USA vo vesmíre bola Angličanka Helen Patricia Sharman, ktorá v roku 1991 podnikla let na stanicu Mir kozmickými loďami Sojuz TM. O rok neskôr nasledovala prvá Kanaďanka Roberta Bondar – prvá neurologička vo vesmíre. Prvou Francúzskou sa v roku 1996 stala – tiež vďaka ruským Sojuzom TM a Miru – Claudia Haigneré.

V roku 1997 letela v posádke Columbie prvá Indka Kaplana Chawla. V roku 2003 na palube toho istého raketoplánu zahynula, spolu s americkou astronautkou Laurel Clark a ďalšími piatimi členmi posádky.

Američanka Mae Jemison sa v roku 1992 stala prvou ženou čiernej pleti, ktorá letela do vesmíru. Prvou islamskou ženou v kozme je od roku 2006 Anousheh Ansari. Narodila sa v Iráne, ale v roku 1984 emigrovala do USA. Pre úplnosť sa žiada dodať, že v roku 2008 letela do vesmíru aj prvá občianska Južnej Kórey Soyeon Yi.

V posádkach amerického raketoplánu leteli spolu aspoň dve ženy dosiaľ 32 ráz. Rekordným bol let STS-131 zo stanice ISS späť na zem, keď sa na palube raketoplánu Discovery nachádzali hneď štyri astronautky vrátane Japonky Naoko Yamazaki.

Je pravdepodobné, že s nadchádzajúcim nástupom komerčných turistických letov sa počet žien vo vesmíre znásobí. Prvá však navždy bude jedna – generálmajorka Valentina Vladimirovna Tereškovová.

(aš)

Topfest v znamení legend

Jubilejný desiaty ročník hudobného festivalu Topfest, ktorý sa bude konať od 27. do 29. júna na letisku v Piešťanoch, láka na silné mená. Headlinerom je skupina Iron Maiden s programom Maiden England Show. V Piešťanoch však vystúpi aj britská legenda Sweet, ktorá je na scéne už viac ako 40 rokov! Zárukou skvelej zábavy je známy filmár Emir Kusturica s kapelou No Smoking Orchestra, a hoci svoju hudbu označuje ako balkánsky punk, chýbať nebudú ani skutoční punkeri z Pittsburghu Anti-Flag. České a slovenské farby budú reprezentovať Čechomor, Horkýže Slíže, IMT Smile, Gladiator, Slobodná Európa, Tublatanka, Arzén, český slávik Tomáš Klus, Majk Spirit, Desmod, Ego a Rytmus či Maxim Turbulenc. Brány Topfestu na piešťanskom letisku sa otvoria už v stredu 26. júna od 12:00 hod. Ak sa na Topfest vyberiete skôr, nezabudnite, že v areáli letiska sa nachádza Vojenské historické múzeum Piešťany s množstvom zaujímavých a jedinečných exponátov, medzi ktorými nechýba ani veľa onakvejších železných krásavíc.

FILM

Svetová vojna Z

Musíme začať prezbrojovať. Rýchlo, kým je čas. Budúca svetová vojna nebude konfliktom Východu so Západom, ani Juhu so Severom či islamu s kresťanstvom. V budúcom svetovom konflikte sa stretne ľudstvo s nemŕtvymi. So zombiami. Necítia bolesť. Nepoznajú strach. Nepremýšľajú. Milujú ľudské mäso. Tak si to aspoň vyfantazíroval americký spisovateľ Max Brooks. Jeho román sa stal námetom pre nový veľkofilm amerického režiséra nemeckeho pôvodu Marca Forstera (Ples príšer, Quantum of Solace). V hlavnej role hrá Brad Pitt, ktorý je i spoluproducentom snímky, ale nemenej dôležité sú masky, triky a digitálne efekty. Rozpočet sa vyšplhal do astronomickú výšky 200 miliónov dolárov. No ako poznáme zombi, určite prinesú tvocom do pokladníc svetových kín bohaté tržby.

DVD

30 minút po polnoci

V roku 2008 zvíťazila režisérka Kathryn Bigelow nad svojím bývalým manželom filmárom Jamesom Cameronom, keď jej vojnová dráma z Iraku Smrť čaká všade získala šesť Oscarov, aj v kategórii Najlepší film, kým Cameronovmu Avatarovi sa ušli len tri Oscary v technických kategóriách. Vlni veľkú pozornosť získala Bigelowovej nová dráma o hľadaní a zneškodnení Usámu bin Ládina s názvom Zero Dark Thirty (30 minút po polnoci), s Jessicou Chastain v hlavnej role zanovitej agentky Maye. Na ploche 157 minút nám umožňuje sledovať nielen verné rekonštrukcie ozbrojených zásahov, drsných vypočívacích metód a techník, ale i často rutinnú každodennú prácu spravodajcov. Snímku nominovali na 5 Oscarov, ale napokon získala len jediného – za zvukové efekty.

Od hlinených tabuliek po e-ink

Čítačky elektronických kníh sú v porovnaní s tabletmi menšie, ľahšie, zvládajú nanajvýš 16 odtieňov čiernej, ale písmo je viditeľné i na priamom dennom svetle a neunavuje oči tak, ako displej tabletu. A hoci najpopulárnejšie sú priekopnícke čítačky Kindle internetového kníhkupectva Amazon, konkurencia nespí. Novinka Kobo Glo má sympatické rozmery 11,4 × 15,7 × 1 cm a hmotnosť 185 g. Šesťpalcový dotykový displej na báze elektronického atramentu (e-ink) má rozlíšenie 1 024 × 765 bodov. Je osvetlený iluminačnou vrstvou s nastaviteľnou intenzitou svetla, ktoré nevyžaruje von a neoslepuje. Internú pamäť 2 GB možno rozšíriť pomocou kartičky microSD až o 32 GB, čo je dosť priestoru na 30-tisíc elektronických kníh. K internetu sa Kobo Glo pripája prostredníctvom Wi-Fi, k počítaču a zdroju energie pomocou USB. Batéria dodá dostatok energie na celý mesiac. Čítačka dokáže zobrazíť súbory uložené vo formátoch EPUB, PDF, MOBI, JPEG, GIF, PNG, TIFF, TXT, HTML, XHTML, RTF, CBZ a CBR. Nechýba jednoduchý skicár, zopár prostých hier ani internetový prehliadač. Celá obrovská knižnica vo vrecku, kedykoľvek pripravená poslúžiť.

Meteorologický ústav na zápästí

Kto by už v čase mobilných telefónov nosil hodinky? Možno aj preto sa množia pokusy spraviť z náramkových hodín univerzálne zariadenie, spojené s mobilom aj internetom. Zistiť si potom na takých hodinkách predpoveď počasia bude hračka. Počuli ste však o mechanických náramkových hodinách s funkciou meteorologických predpovedí? Hodinky Brevia Genie 01 pôsobia ako luxusné, ale bežné pánske náramkové hodinky. Lenže sú to prvé náramkové hodinky schopné predpovedať počasie vďaka mechanickému strojčeku na základe tlaku vzduchu a nadmorskej výšky. Zafírové sklíčko kryje prednú i zadnú stranu hodínok, takže sa môžete tešiť aj pohľadom na mechanizmus. Utesnené a vodeodolné telo hodínok je z bieleho alebo ružového zlata, remienok z kože aligátora. Ak sa vám páčia, nachystajte si 120 000 eur. A poponáhľajte sa, z hodínok vyrobili iba 110 kusov, čoskoro nebudú...

Foto: Brevia

HRA

Sniper: Ghost Warrior 2

Nie je to síce dokonalý simulátor vojenského ostreľovača – ale nepochybne jeden z najlepších. Hra poľského štúdia City Interactive sa dôsledne pridrža snajperských postupov: pred bezprostredným kontaktom s nepriateľom uprednostňuje plazenie, zakrádanie a vyhľadávanie úkrytov. Dejiskom sú graficky podarené lokácie: prales, no i vojnová zóna Sarajeva. Pohybujúcich sa nepriateľov treba zneškodniť často i z kilometrovej vzdialenosti tak, aby nespustili poplach. Hra má tri stupne náročnosti, na svoje si prídu úplní laici i skúsení majstri. Strely dokážu prekonať rôzne prekážky ako sklo, plast, plech i drevo. Ich trajektórie a ničivé následky sa vplyvom prekážok realisticky menia. Priemerný hráč absolvuje celú hru približne za päť hodín.

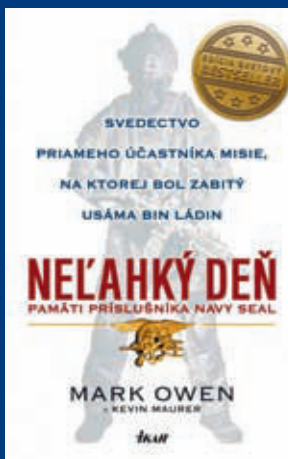
KNIHA

Neľahký deň

Mark Owen je bývalý člen Špeciálnej námornej jednotky rýchleho nasadenia USA známej ako SEAL Tím 6. Velil tímu počas operácie Neptúnov trojzubec 1. mája 2011 v Abbottabáde v Pakistane, ktorá sa skončila smrťou Usámu bin Ládina. Bol jedným z prvých mužov pri dverách na treťom podlaží úkrytu teroristického vodcu a stal sa svedkom jeho smrti. Meno autora a mená ostatných príslušníkov SEAL spomínaných v Neľahkom dni sú kvôli ich bezpečnosti zmenené.

Kevin Maurer zabezpečoval jednotky špeciálnych operácií deväť rokov. Šesť ráz ho prideliť k špeciálnym jednotkám v Afganistane, v roku 2006 prežil so špeciálnymi jednotkami mesiac vo východnej Afrike a bol nasadený spolu s americkými vojenskými silami v Iraku a na Haiti. Je autorom šiestich kníh. Spolu napísali bestseller Neľahký deň – svedectvo priameho účastníka misie, na ktorej bol zabitý Usáma bin Ládin.

Neľahký deň je správa o príprave a realizácii vpádu do obydľia bin Ládina od očitého svedka, príslušníka NAVY SEAL, ktorý sa s teroristickým vodcom stretol a bol pri posledných okamihoch jeho života. Umožní čitateľovi stať sa spolu s Owenom a ostatnými vybranými príslušníkmi dvadsaťštyriročného tímu svedkom prípravy na najväčšiu misiu ich života. Detailný opis vpádu od havárie vrtuľníka, ktorá Owena takmer stála život, až po hlásenie potvrdzujúce bin Ládinovu smrť predstavujú významnú kapitolu moderných dejín.

VAŠE STAROSTI... ...NA NAŠU HLAVU

? Čo mám urobiť ak sa chcem stať príslušníkom zahraničnej armády a nechcem sa dostať do problémov s našimi zákonmi?

! Podľa § 19 ods. 1 zákona č. 570/2005 Z. z. o brannej povinnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 570/2005 Z. z.“) môže občan Slovenskej republiky vykonať vojenskú službu v ozbrojených silách iného štátu len s povolením prezidenta Slovenskej republiky.

Písomnú žiadosť o povolenie vykonať vojenskú službu v ozbrojených silách iného štátu podáva občan Slovenskej republiky prostredníctvom príslušného obvodného úradu v sídle kraja Ministerstvu obrany Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo obrany“) v súlade s § 19 ods. 3 zákona č. 570/2005 Z. z. Občan Slovenskej republiky prikladá k žiadosti o vykonanie služby v ozbrojených silách iného štátu čestné vyhlásenie, že je občanom Slovenskej republiky a nie je občanom iného štátu. Toto čestné vyhlásenie vlastnoručne podpíše a nechá si overiť podpis oprávneným orgánom. Ministerstvo obrany po dohode s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky a Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky predkladá žiadosť občana na rozhodnutie prezidentovi Slovenskej republiky. Proti rozhodnutiu prezidenta Slovenskej republiky o povolení alebo nepovolení vykonať vojenskú službu v ozbrojených silách iného štátu nemožno podať odvolanie a nemožno ho preskúmať súdom. V prípade, že občan má viac štátnych občianstiev, môže vykonať vojenskú službu v ozbrojených silách iného štátu, ktorého je štátnym občanom, aj bez povolenia prezidenta Slovenskej republiky, len ak je tento štát zmluvnou stranou Európskeho dohovoru o občianstve, alebo ak je tento štát členom medzinárodnej organizácie zabezpečujúcej spoločnú obranu proti napadnutiu, ktorej je Slovenská republika členom. Čo v praxi znamená napr. že je občanom Slovenskej republiky a zároveň občanom Francúzskej republiky a chce vykonať službu v ozbrojených silách Francúzskej republiky.

Mgr. Pavol Maslík

odbor právneho poradenstva Úradu
legislatívy a práva MO SR

Medaila z prvej súťaže

Študent 2. ročníka Akadémie ozbrojených síl študijného programu Počítačové systémy, siete, a služby vojak Kamil Jusko obsadil na Majstrovstvách Slovenska v kulturistike juniorov v kategórii do 80 kg v Hnúšti 3. miesto. Bola to jeho prvá súťaž tohto druhu. Kulturistikou sa zaoberal na strednej škole v Bardejove. Keď nastúpil do akadémie v Liptovskom Mikuláši, vstúpil do VTJ Technika FBC, kde sa začal kulturistikou venovať intenzívne pod vedením trénera Ing. Ľubomíra Hečka. Kamil Jusko trénuje v posilňovni šesť ráz týždenne. Na jeseň sa chce zúčastniť aj na ďalších kulturistických súťažiach.

Text a foto: (hg)

Trenčanka medzi elitou

Medzi 5 000 maratóncami 12. ročníka maratónu Cracovia v poľskom Krakove mal zastúpenie aj Trenčín. Príslušníci ZaSKIS major Juraj Hudák a zamestnankyňa Jitka Hudáková dobehli ruku v ruke časom 3:09:48 h. Pre Juraja to bolo 189. miesto celkového poradia. Oveľa väčší úspech však slávila Jitka, ktorá sa okrem víťazstva v kategórii žien nad 40 rokov mohla tešiť aj z pódiového umiestnenia v celkovom poradí žien. Ako amatérska bežkyňa prvý raz okúsila aj odvrátenú stránku slávy profesionálnych športovcov a musela absolvovať antidopingovú kontrolu.

Text: Peter Garaj

Štúrovci aj o vojakoch

V rámci 18. ročníka celoslovenskej súťaže stredoškôľakov a vysokoškôľakov Štúrovo pero odborná porota ocenila 27. mája vo Zvolene tiež časopisy, ktoré sa popri hlavných študentských témach venujú aj vojakom alebo vojenským tradíciám. Cenu mesačníka OBRANA získala redakcia El Back zo súkromného športového gymnázia v Prešove (fotoreportáž zameraná na vojenskú techniku zo SIAD-U), G-Live z Gymnázia J. G. Tajovského v Banskej Bystrici (spravodajstvo o účasti na projekte Heydrichiáda a vzápätí reportáž o ceste na Duklu) a Sibírčan one zo SOŠ elektrotechnickej v Trnave (článok o návšteve vojakov na ich škole). „Kategória stredoškôľských časopisov je v rámci Štúrovho pera najpočetnejšia, no z vyše 80 periodík si počas celého roka spomenuli na vojakov len v desiatich,“ porovnal Pavol Vitko z OBRANY, zástupca riaditeľky súťaže. Uvedená cena má preto za cieľ podnietiť záujem stredoškôľakov o armádny život. A aj preto k „štúrovcom“ zavítal popri známých politikoch či novinároch tiež kapitán Mário Stolar z banskobystrickej regrutačnej skupiny Personálneho úradu OS SR (na fotografii s redaktormi časopisu Sibírčan one).

Foto: Lenka Malovcová

Military Police (MP) are sections of the military responsible for policing the armed forces.

Although the functions vary from country to country, military policemen are in general tasked with enforcing military laws, regulations and discipline in military establishments and areas where military operations are conducted; preventing crime, protecting certain military installations, investigating crimes and searching for criminals, patrolling, performing riot and crowd control, controlling military traffic and responding to emergencies. Military Police also provide support on the battlefield by providing area security, organizing resettlement, providing maneuver and mobility support, and conducting intelligence operations.

Military Police are a regulatory body with exclusive investigative and policing skills and competencies, undertaking military tasks complementary to their specialist role. MPs are distinct from their civilian counterparts as they have unique operational tasks that have no equivalence in civil society. This police service is usually proactive and visible, enforcing the law, deterring crime and thus underpinning the military.

Investigations carried out by MPs produce professionally compiled case reports that show due regard to the laws of evidence and the police codes of practice. In high intensity conflict and on peace support operations the investigative procedure is the same. The investigations are conducted independently of the chain of command.

Offences, or incidents reported to the MP for enquiry are often classified by a combination of the gravity, type, and complexity of the case to be investigated. They are authorized to carry out arrests and detention, searches of people, property or vehicles, and manage crime scenes.

MPs have the appropriate training and experience to assist with evidence collection – they are forensically aware and trained in police search procedures, including the recovery, collection and collation of evidence. Through policing activities MPs can gather, process, and assimilate information and intelligence. This information and intelligence is collected through routine patrols, establishing and monitoring pattern of life activity, and general situational awareness.

Immediately after the cessation of hostilities there may be a capability gap during which there is a requirement to train and mentor the civilian and military police forces. This gap might be filled by the military. Military Police can provide basic police training in crime scene management, interviewing skills, crowd management and traffic control.

Military Police also provide close protection for at-risk military personnel and government officials in military environment.

MILITARY ENGLISH

Military Police

Pripravila Nadežda Kochmanová • Foto: MO SR

PHRASEOLOGY

Chain of command: The order in which authority and power in the organization is wielded and delegated from top officers to lower ranks. Orders and instructions flow downward along the chain of command and accountability flows upward.

Code of practice: Written guidelines issued by an official body or a professional association to its members to help them comply with its ethical standards.

Crowd control: Means controlling a crowd, to prevent the outbreak of disorder and preventing a possible riot. Tools such as stanchions, crowd control barriers, fences and decals painted on the ground can be used to direct a crowd. For controlling riots and demonstrations, forces of order use riot control.

Law enforcement: Broadly refers to any system by which some members of society act in an organized manner to promote adherence to the law by discovering and punishing persons who violate the rules and norms governing that society. Most law enforcement is conducted by some type of law enforcement agency, with the most typical agency fulfilling this role being the police.

Situation awareness: The perception of environmental elements with respect to time and/or space, the comprehension of their meaning, and the projection of their status after some variable has changed, such as time, or some other variable, such as a pre-determined event.

GLOSSARY

- **assimilate** /ə'sɪmɪleɪt/ - začleniť (sa), integrovať; • **capability gap** /ˌkeɪpə'bɪlɪti ɡæp/ - chýbajúce spôsobilosti; • **cessation of hostilities** /se'seɪʃən əv hɒs'tɪlɪtɪz/ - ukončenie bojov, vojnového stavu; • **chain of command** /tʃeɪn əv kə'mɑːnd/ - velenie; • **close protection** /kləʊs prə'tekʃən/ - osobná ochrana; • **collation** /kə'leɪʃən/ - zoskupenie, zoskupovanie; • **complementary** /ˌkɒmplɪ'mentəri/ - doplnkové; • **deterring** /dɪ'tɜːɪŋ/ - odstrašovať; • **equivalence** /ɪ'kwɪvələns/ - rovnocenný náprotivok; • **enforcing** /ɪn'fɔːsɪŋ/ - presadzovať, vymáhať; • **forensically** /fə'rensɪkəli/ - forenzne; • **gravity** /'ɡrævɪti/ - ťažnosť; • **intelligence** /ɪn'telɪdʒəns/ - spravodajské informácie; • **laws of evidence** /ləʊz əv 'eɪvɪdəns/ - zákonné postupy pri získavaní dôkazov; • **resettlement** /'riː'setlmənt/ - presídlenie; • **regulatory body** /ˌregjʊlətəri 'bɒdi/ - správny orgán; • **riot and crowd control** /'raɪət ənd kraʊd kən'trəʊl/ - zvládanie nepokojov a davu; • **situational awareness** /ˌsɪtjʊ'eɪʃənəl ə'weə nɪs/ - situačný prehľad; • **underpinning** /ʌndə'pɪnɪŋ/ - opora.

Por. Mgr. Vlasta Kovalová,
st. kaplanka práporu
logistickej podpory
Prešov

DUCHOVNÉ SLOVO

Čo je odpustenie?

Áno, ja viem, že v „absolútnom mieri“ by sme ako profesionálni vojaci nemali prácu, ale predsa. Ne potrebujeme vojny ani vojnové konflikty, aby sme si ublížili, či dokonca zničili ľudský život. Stačí neodpustiť si.

Neodpustenie je časovanou bombou v našom živote. Buble v nás a bolesť z ublíženia a krivdy rastie. Vieme mať pred inými úsmev na tvári, aj keď v srdci je bolesť. Je jedno, či ide o rodinu, prácu alebo priateľov. To všetko však len dočasu. Stačí malý podnet a všetko, na čom sme pracovali, čo sme budovali, sa rúca. Stratiť je ľahšie, ako nadobudnúť späť. O to dôležitejšie je odpustiť.

Čo však odpustenie je? Slovo, ktoré my používame ako odpustenie, má aj tieto významy: prikryť, zahľadiť, vymazať, očistiť, byť milostivý. Povedané inak, prejavíť ľútosť, súcit nad človekom, ktorý nám ublížil a snažiť sa nemyslieť a nespomínať na to, čo zlé nám urobil. Ťažko to vyjadriť a ešte ťažšie uskutočniť, ale potrebné je pre život v pokoji (vnútornom či vonkajšom).

To, že táto otázka je položená, poukazuje na túžbu človeka po odpustení, zmierení, po obmytí. Človek si však rád stavia hranice a bariéry v živote, a pri odpustení tomu nie je inak. Koľko ráz odpustiť? Ježiš Kristus položil svoj život za nás, naše spasenie. Vedel, že s nami je ťažká „práca“. Napriek tomu si tú námahu s nami dal. Na kríži sa modlí: Odpusť im, lebo nevedia, čo činia. Vedel a vie, že denne budeme páchať hriech, zlo. Vedel, že Jeho obeť bude pre mnohých bláznovstvom, na posmech. Napriek tomu odpustil, a odpúšťa. My ho máme nasledovať.

Viem, že nie všetci čitatelia svoj život spájajú s Ježišom Kristom. Napriek tomu rada Pána Ježiša je vzácna pre všetkých. Hnev, nenávisť, uložené v srdci spôsobujú nepokoj, bezsenné noci. Oberajú nás o silu a často aj o zdravie. náš hnev a nenávisť voči tým, ktorí nám ublížili, často viac škodí nám ako im. Odpustenie sa tak stáva obojstranným liekom. Liekom aj pre mňa, aj pre toho druhého.

Tešíme sa na dovolenku

Aby sa spomienky na dovolenku nestali nočnou morou s trvalými následkami mali by sme si s dostatočným predstihom uvedomiť niekoľko dôležitých zásad:

- **pred cestou do rizikových oblastí sa včas zaočkovať**
- **pred cestou do zahraničia sa poistiť** a poisteneckú kartu mať vždy pri sebe
- **uprednostniť kvalitné ubytovanie** vzdialené od liahní komárov (vodné plochy, močiare, smetiská) a na vyšších po schodiach. Okrem plesní sa môžu vyskytovať ploštice (aj

Koniec vojny si vo Zvolene tradične pripomína aj Ailsa Domanová, hoci víťazstvo nad fašizmom oslávila v máji 1945 v rodnom Anglicku. Jej zosnulý manžel plk. Alexander Doman bol v rokoch 1946 – 1947 zástupcom československého vojenského prideľenca vo Veľkej Británii. Cez vojnu za zapojil do východného aj západného odboja, ako aj do bojov v SNP. Po roku 1948 ho z armády prepustili a perzekvovali. Pani Domanová poslala OBRANE viacero spomienok na vojnové pôsobenie manžela. Jeden z nich publikujeme:

Bochník chleba

Vysoko v horách cez krutú poslednú vojnovú zimu Saša a jeho spolubojovníci odolávali nielen strachu zo spoločného nepriateľa, ale aj z chladu a hladu. Už niekoľko dní jeho malá skupina mužov nemala čo jesť. Fašisti si mysleli, že zničia partizánov aj bez boja. No nerátali s odhodlaním prenasledovaných Slovákov, Čechov a Rusa. Saša prekračujúc vyčerpaných priateľov napokon vyšiel z bunkra. Zobral si automatickú pušku a na plecía vyhodil batoh. Bola ešte polotma, vonku mu

v tých najlepších zariadeniach). Ich zvýšený výskyt je nielen u nás, ale aj v západnej Európe a Spojených štátoch

- nebezpečenstvo môžu predstavovať nečistené klimatizačné zariadenia a vodovodné systémy (sprchy, zvlhčovače vzduchu, vírivé kúpele, inhalačné prístroje, dekoratívne fontány). Pri kúpaní a sprchovaní sa preto voda nemá prehĺtať
- ak voda v hoteli nie je pitná, zuby si umývať **prevarenou vodou (alebo používať balenú z obchodnej siete)**

- na termálnych kúpaliskách, plavárňach alebo rehabilitačných zariadeniach používať primeranú obuv, predídeme tak nepríjemnej mykóze napádajúcej chodidlá a priestory medzi prstami

- **vodu a nealkoholické nápoje** používať iba v originálnom balení. Platí to aj pri návštevách reštaurácií, barov alebo kaviarní (obsluha otvára fľašu pred vami)

- káva a čaj sa vo väčšine prípadov aj v rizikových oblastiach

považujú za bezpečné ak sa na ich prípravu použila prevarená voda

- dávať si pozor na **ľad v nápojoch**, môže byť pripravený z vody, ktorá nie je pitná. Riziko existuje aj vtedy ak chladíme alkoholický nápoj, pretože na dosiahnutie dezinfekčného účinku sú potrebné vyššie koncentrácie než majú bežné alkoholické nápoje

- konzumovať iba **priemyselne spracovanú** zmrzlinu

- jesť iba **varenú zeleninu**, ovocie iba dôkladne umyté v prevarenej vode, vyhýbať pouličným a zohriatym jedlám, majonézam, vajíčkam, nedostatočne tepelne neupraveným, surovým, ľahko marinovaným či údeným vodným živočíchom (hostitelia parazitov)

- dodržiavať prísnu **osobnú hygienu** a používať účinné **repelenty** proti komárom

- po návrate z rozvojových krajín a krajinami tretieho sveta absolvovať komplexnú zdravotnú prehliadku vrátane parazitologického vyšetrenia krvi, moču a stolice

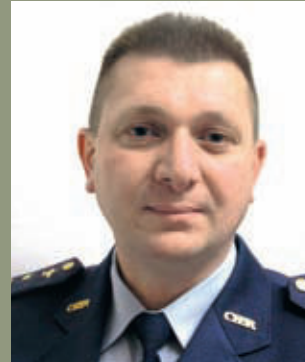
Text: Ing. Zlatica Pôbišová

sneh fučal do tváre. Držiac sa medzi hustými stromami smeroval do malej dedinky vzdalenej asi 10 kilometrov. Jeho úlohou bolo zistiť pozície fašistov a zohnať proviant. Držiac ruku na zbrani pripravený strieľať, doplazil sa k najbližšej chalupe, odkiaľ zavanula vôňa práve upečeného chleba. V stodole pri dome sa starý sedliak prekvapil, keď počul tichý hlas. Obchod sa uzavrel. Dva teplé bochníky boli hneď zabalené do novín a ukryté v batohu. Informácie a ďalšie detaily o nepriateľských posilách si Saša odnášal v hlave. Keď sa o niekoľko hodín vrátil do bunkra, šaty mal primrznuté na tele a jedno ucho omrznuté. Ale radosť z čerstvých krajcov bolesti prehlušila. Jeden z bochníkov schovali do diery v dlážke, aby im ostal ako zásoba po návrate z akcie na nasledujúci deň. No prepadli ich zo všetkých strán a museli sa presunúť vyššie do hôr. Niektorí z nich prišli v boji o život. Keď sa napokon vrátili do bunkra, prvé čo hľadali, bol bochník chleba. Z diery spod zamrznutej zeme ho vytiahli a položili ho na drevený stôl. Bol však prekvapujúco ľahký. Vysušil ho mráz? Nie! Dostali šok, keď zistili, že bochník je dutý. Okrem kôrky všetok vnútrojšok z partizánskeho chlebička vyžrali myši. Saša potom ešte dlho po skončení vojny zvykol poťažkať čerstvo kúpený bochník chleba, ovaľal ho a spomenul si na dobrých ľudí, ktorí pomáhali vojakom a partizánom pri porážke fašizmu.

Ailsa Domanová

PSYCHOLÓG RADÍ

kpt. Martin Bittner

Štrajkujúce črevá

Ťažkosti s trávením sa neprejavujú len v oblasti pažeráka a žalúdka. Aj náš črevný systém je na prežívanie akýchkoľvek zmien mimoriadne citlivý a typickým sprievodným javom rôznych psychických porúch sú črevné ťažkosti rôznej intenzity. Depresiu často sprevádzajú nadúvanie a kŕče. Vnútné napätie sa pri úzkostných poruchách môže prejavovať hnačkou.

Najznámejšou funkčnou poruchou dolnej časti tráviaceho systému je „syndróm dráždivého čreva“ vyznačujúci sa krčovitými nepravidlosťami vo vyprazdňovaní, bolesťami brucha a nadúvaním. Často sa popri tom objavuje migréna, strach z rakoviny, depresie, úzkostné poruchy či srdcové príhody. To všetko má vplyv na celkové prežívanie a správanie a v konečnom dôsledku môže dôjsť k ťažkému poškodeniu sociálnej a pracovnej funkčnosti. Strach z hnačky obmedzuje akčný rádius, neistota či je nablízku toaleta, môže prerásť v agorafóbiu a myslenie postihnutých je tým tak zahľtené, že nedokážu reagovať na iné, často veľmi významné podnety, až takíto ľudia začnú žiť celkom mimo reality. O úlohe psychických faktorov sa dodnes vedú diskusie, no odborníci sa prikláňajú k názoru, že psychické poškodenia existujú nezávisle od prejavov dráždivého čreva a obvykle nie sú následkom, ale príčinou. O tom, či postihnutý vyhľadá lekára, nerozhodujú ťažkosti samy o sebe, ale psychosociálne aspekty a subjektívne hodnotenie nebezpečnosti príznakov a ťažkostí. Do popredia sa tak dostáva zvýšená citlivosť na bolesť, sklony k perfekcionizmu, kritické životné zážitky, stres, negatívne afekty, psychické traumy, psychické choroby a zameranosť na príznaky. Opatrenia na minimalizáciu ich vplyvu sú zamerané hlavne na psychoedukáciu, relaxačné cvičenia, tréning zvládania stresu, nácvik sociálnych kompetencií, tréning zvládania bolesti a určité stratégie zvládania konfliktov. Zásadný význam má odklon pozornosti postihnutého od jeho nepretržitého úzkostného sledovania príznakov, zmena nadmerne šetriaceho postoja voči sebe a odvedenie pozornosti smerom k vonkajšiemu svetu. Základným cieľom je zlepšenie kvality života, a ako najúčinnější forma liečby sa osvedčila kombinácia psychoterapie, relaxačných techník a medikamentózneho liečby.

Daniel Kunic generálmajor in memoriam

Hrdina obranných bojov na výšine Ostrô pri Ružomberku počas SNP patrí k tým, ktorí po skončení druhej svetovej vojny stratili dôveru straníckeho vedenia a museli opustiť ozbrojené sily. Jeho osud je jedinečný a zároveň typický.

Daniel Kunic sa narodil 4. januára 1911 v Pukanci. Civilné vzdelanie zavŕšil štúdiom v Učiteľskom ústave v Leviciach (1926 – 1930). Občianskym povoláním učiteľ v ľudovej škole.

Od regrúta po dôstojníka

Šiesteho júna 1931 bol odvedený do čs. brannej moci. Prvého októbra 1931 bol prezentovaný ako nováčik na vykonanie prezenčnej služby v p. pl. 26. V hodnosti vojaka bol zaradený do jeho 3. poľnej rotý a súčasne preložený na trvalú dovolenku. Dňa 17. 7. 1933 opätovne prezentovaný na vykonanie prezenčnej služby. Od 17. 7. 1933 do 28. 2. 1934 bol v Škole na výchovu dôstojníkov pešieho vojska v zálohe Košiciach, ktorú absolvoval s veľmi dobrým hodnotením. Po jej skončení slúžil v p. pl. 26 až do 19. 10. 1934, keď bol prepustený na trvalú dovolenku ako ppor. pech. v zálohe.

Desiateho júla 1939, už ako dôstojník v zálohe slovenskej brannej moci, bol povolaný na cvičenie, ktoré absolvoval v náhradnej letke let. pl. 3 v Piešťanoch, ako zástupca veliteľa náhradnej letky. V „zbrani“ zotrval do 5. 8. 1939. Prvého septembra 1939 bol vzhľadom na vojnu s Poľskom prezentovaný na mimoriad-

nom cvičení v p. pl. 3 vo Zvolene, kde zastával funkciu II. pobočníka veliteľa náhradného práporu. „V zbrani“ zotrval až do 23. 10. 1939, keď bol prepustený do pomeru mimo činnnej služby.

V Povstaní

Novú etapu profesionálneho života začal od 1. 2. 1940, keď ho prijali do zboru dôstojníkov pechoty z povolania a zaradený do p. pl. 7. V rámci pešieho vojska zotrval len do 15. 4. 1940, keď bol premiestnený do náhradnej perute let. pl. v Piešťanoch a ako por. pech. zaradený do Leteckého parku, kde zastával funkciu veliteľa pomocnej letky. Dňa 1. 8. 1940 bol povýšený do hodnosti npor. pech. a 1. 7. 1942 povýšený do hodnosti stot. pech. Prvého apríla 1941 bol ustanovený za veliteľa zásobovacieho oddielu Leteckého parku. Tridsiateho prvého decembra 1942 bol na základe výnosu MNO SR preložený do skupiny dôstojníkov technického zbrojníctva letectva. Od 1. 5. 1944 až do 29. 8. 1944 technický hospodár Leteckého parku.

V rámci Leteckého parku na Mokradi sa zapojil do príprav SNP. Od 29. 8. 1944 príslušník 1. ČSA na Slovensku v služobnom zaradení: veliteľ pešieho práporu II/6. Po reorganizácii 1. ČSA na Slovensku a vytvorení VI. TS Zbor pôsobil ako veliteľ VI./53. peš. práporu „Lev“. Spoločne so svojimi vojakmi si hrdinsky počínal počas obranných bojov v priestore južne od Ružomberka, najmä pri obrane výšiny Ostrô, ktorá sa stala kľúčovým bodom celej povstaleckej obrany VI. TS. Od 19. 12. 1944 do 20. 1. 1945 pôsobil ako veliteľ milície v Pukanci. Od 20. 1. do 27. 2. 1945 veliteľ samostatnej čs. pešej rotý, ktorá bola nasadená do bojov pri rieke Hron, v zostave sovietského gardového pluku. Od 27. 2. do 16. 4. 1945 bola rota stiahnutá z prvej línie a daná k dispozícii sovietskemu veliteľovi mesta Levice. Od 16. 4. 1945 pôsobil ako veliteľ posádky Levice.

Politicky nadbytočný

Po skončení vojny bol prijatý do čs. armády. Od 21. 6. 1945 ustanovený za dočasného veliteľa Oblastného leteckého skladu 4 v Nitre. Od 15. 5. 1951 až do 31. 12. 1957, keď D. Kunic prepustili do zálohy, dosiahol hodnosť technika plukovníka (28. 2. 1954) a zastával odborné funkcie v rámci 3. leteckej technickej divízie. Oficiálnym dôvodom na jeho prepustenie z armády bola skutočnosť, že preňho nebola v rámci divízie žiadna vhodná funkcia. Na základe dokumentu zo 4. 9. 1957 však možno konštatovať, že bol prepustený nie z dôvodu nadbytočnosti, ale preto, že „svoju politickú vyspelosť nepreukazoval dôsledne, za všetkých okolností, pri vyhľadávaní spoločnosti v Piešťanoch, ktorá nedáva záruku kladného postoja k nášmu zriadeniu.“ V civile pracoval najskôr ako úradník, neskôr ako učiteľ. Rehabilitovali ho v roku 1991, v hodnosti plk.

Daniel Kunic zomrel 18. decembra 1991 v Piešťanoch. V roku 1995 ho povýšili do hodnosti genmjr. in memoriam. Počas výkonu vojenskej služby ho viac ráz vyznamenali domácimi aj zahraničnými radmi a medailami.

Text: pplk. v zál. PhDr. Peter Šumichrast, PhD.
Vojenský historický ústav

Tatrovácky Kolos

Terénny kolesový ťahač Tatra 813 Kolos, výrobné číslo 1054699, vyrobili v roku 1981 v národnom podniku Tatra Kopřivnice. Vozidlo používali postupne VÚ 6310 Hranice, VÚ 1538 Kostelec nad Orlicí a VÚ 4374 Martin. Vojskové historické múzeum ho získalo na základe zmluvy o bezodplatnom prevode od martinského útvaru v roku 1995.

Používalo ho na prepravu materiálu a ťahanie podvalníka P-32 pri prevozoch zbierkových predmetov. Do zbierkového fondu VHM v Piešťanoch bol zaradený v roku 2011. V roku 2012 Klub priateľov VHM automobil čiastočne rekonštruoval. V súčasnosti sa používa pri dynamických ukázkach automobilovej techniky Vojského historického múzea.

Do terénu i na cesty

Vozidlo Tatra 813 patrí medzi najvýznamnejších predstaviteľov československej konštrukčnej školy špeciálnych vojenských vozidiel. Od začiatku bolo určené na prepravu a ťahanie prívesov do hmotnosti dvanástich ton po všetkých druhoch

terénu, do hmotnosti šesťdesiatich piatich ton po únosných vozovkách vrátane poľných a lesných ciest. Vozidlo je prispôbené na montáž a použitie snehového pluhu a buldozérovej radlice. V prípade ťahania prívesov, práci s radlicou alebo pluhom musí byť ťahač zaťažený hmotnosťou sedem a pol tony.

Ideový projekt T 813 bol predložený v decembri 1960. Funkčný vzor bol zhotovený prevažne z agregátov vozidla Tatra 138 v marci 1961 a skúšky prebiehali do augusta 1962. V Kopřivnici dokončili výrobu prvého prototypu v septembri a druhého v decembri 1962. Oba prototypy po podnikových skúškach odovzdali na kontrolné skúšky za účasti zástupcov MNO -- TAS. Potom sa obe tatrovky od novembra 1963 do januára 1964 podrobili vojskovým skúškam v 312. kanónovej delostreleckej brigáde. Zistili sa niektoré konštrukčné nedostatky. Celkovo sa v porovnaní s vozidlom Tatra 111 kladne hodnotila vysoká pohyblivosť v teréne, lepšie jazdné vlastnosti a hospodárnosť prevádzky. Na záverečných vojskových skúškach sa zúčastnili aj zástupcovia armád Varšavskej zmluvy.

Došlo k zásadnej rekonštrukcii niektorých skupín vozidla. Doplňkové kontrolné skúšky absolvoval tretí prototyp v novembri 1964, štvrtý prototyp absolvoval skúšky od januára 1965 do júna 1966, a najazdil počas nich 66 000 kilometrov. Od roku 1967 sa začala výroba overovacej série vozidiel. ČSLA dostala na dôkladné odskúšanie dva ťahače a sedem kusov podvozkov so špeciálnymi nadstavbami.

Jazdí aj s prestrelenou pneumatikou

Armáda získala do výzbroje kolesový štvornápravový ťažký terénny ťahač Tatra T 813 8×8 s jednoduchou montážou pneumatík. Vozidlo je vybavené štvortaktovým, vzduchom chladeným, naftovým dvanásťvalcom T930, ktorý vznikol pridaním štyroch valcov k osvedčenému osemvalcu T 928. Má hnané všetky nápravy, ktoré sú vybavené uzávierkami diferenciálov. Celkovo má dvadsať prevodových stupňov, daných hlavnou a prídavnou prevodovkou. Do výbavy patrí aj centrálna hustenie pneumatík, ktoré umožňuje pokračovať v jazde aj po priestrele jednej alebo viacerých pneumatík. Trambusová kabína vozidla pre sedem osôb je vybavená účinnou filtráciou a ventiláciou vzduchu s kolektorovým rozvodom pre jednotlivé osoby. Táto úprava umožňovala prekonávanie priestorov zamorených rádioaktívnymi a bojovými látkami.

Do roku 1970 bola sériová výroba rozplánovaná podľa potrieb jednotlivých rezortov i exportu (375 kusov T 813 pre vývoz do NDR a PER). Po roku 1970 sa rátalo pre potreby ČSLA s výrobou 1 447 kusov. Do roku 1970 však armáda získala špeciálne verzie T 813 - Grad a mostnú súpravu v počte 417 kusov. Z obdobia rokov 1961 až 1982 vyrobili 11 751 kusov vozidiel Tatra T 813 vo verziách 4×4, 6×6 a 8×8, najznámejšia bola posledná verzia.

Text : Anton Ščasnovič VHÚ – VHM Piešťany
Foto: Miroslav Mihálik

Taktické a technické údaje:

dĺžka	8 750 mm
šírka	2 500 mm
výška bez plachty	2 640 mm
svetlá výška	380 mm
výška bočníc s nadstavcami	1 100 mm
ložná plocha	4 500 x 2 300 mm
schopnosť prekonávania	
zákopov do šírky	1 600 mm
schopnosť brodenia	1 400 mm
výška prekážky	do 600 mm
motor	Tatra 930-17
	viacpalivový dvanásťvalec
obsah valcov	17 640 cm ³
výkon	184 kW
hmotnosť pohotovostná	13 800 kg
užitočné zaťaženie	7 500 kg
hmotnosť osádky	700 kg
celková hmotnosť	22 000 kg
maximálna rýchlosť	do 90 km/h
akčný rádius	650 km
základná spotreba	40 litrov na 100 km

Terénny kolesový ťahač Tatra 813 Kolos zo zbierkového fondu VHÚ – VHM Piešťany